

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csekk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Tücsökemberek.

Ilyenkor ősszel megjelennek innen is, onnan is. Pontosan jelentkeznek. Kezükben levél, ajánló-sorok, maguk nagyobbbrészt lerongyoltan. Hangjukban, mozgásukban hamis szerénység, arcukon kényszeredett megalkuvás, mert érzik, hogy ott kilincselnek, ahol valamikor életük útja megeredt. Érzik, hogy az ajánló-sorokkal a mellé az út mellé akarnak kanyarodni, amelyre lépniök többé lehetetlen, de amelyen bizton eljuthattak volna a révbe, ha nem tücsökéletet élnek. A tücsökét, amelyik a napsütéses gondtalan nyár idején, a bőséges kenyér mellett csak zenél, de nem munkál, csak legénykedik, de nem gyűjt a kérlelhetetlenül elkövetkező télre. A zord időre, amikor kevesebb a nap s ami van, az is mogorvább és amikor a természet örök rendje szerint elpusztul a könnyelmű. Bár efelől bizonyosak voltak már a nyáron is és bár előttük az elhullottak hosszú sora kiált emlékeztetőt, nem volt becsületük a hangya-életre.

Ezek a tücsökemberek valamikor a testület jóadagú és jóízű kenyérének melege és illata mellett legénykedtek és ma ott állanak a kilincsek előtt elárvultan, koldulva. Az örsön éppúgy, mint a minisztériumokban. Annyit lefaragott már róluk a jó kenyér íze-hiánya, hogy volt rendfokozatukat halkabban mondják, mint valamikor a legénykedés napjaiban, de szájuk szélén még észre lehet venni valami dacot, annyit, amennyivel önmaguk legénykedését emléknék meg akarják tartani.

Ezek a tücsökemberek azok, akik a testület rájuk eső fénysugaraiban megszedülten megfeledkeztek arról, amivel a testületnek, az ország rendjének és boldogulásra törekvésének tartoztak s az első csábító alkalom elég volt, hogy bizonyítsák: nem tudnak beleilleszkedni a szorgalmas, szótlán, következetes és tervszerű hangyamunkába. A gyűjtésbe. A tudás és a kötelességteljesítés termésének gyűjtésébe. Dalolták ehelyett a maguk könnyed dalait, képtelenek voltak a gyűjtés okos, férfias és nemes munkájára. A kényszerű munka fanyarságával járták az őrzárakat és ahol tehettek, felrúgták az utasítást, a törvényt s

mindazt, ami a közösséget a közös cél felé vezeti. Mulasztás, vétség, garázdaság egymást követték és ezek adták a tücsökdalok tartalmát. Ezek az emberek a jog és a kötelesség ismerőinek, de nem betartóinak mondták magukat és a munka szántóföldjén soha egy becsületes barázdát nem húztak. A kötelességek kertjében nem is kívántak meggyökeresedni.

És amikor egyszer vége szakadt a tücsökdaloknak, amikor el kellett hagyniok a terített asztalt, meleg szobát, megsüvegelt ruhát, amikor először vették észre, hogy másfajta nap süt rájuk, mint a tollas kalap alatt, akkor jöttek rá, hogy mit vesztek, de szilaj és konok vállrándítással sokáig maguk előtt sem voltak ezt hajlandók elismerni. A járort azonban már másként látták és nézték. Idővel már ellenségesen is.

Most pedig kopogtatnak az ajtókon. Kezükben közéleti tényezők ajánló soraival, akik előtt — s ez természetükből folyik — mártiroknak tüntetik fel magukat és megkönnyeznivalónak az így kifordult sorsukat.

Az ajánló sorokat átadják kényszerű tisztességtudással. Arcukon és mozdulataikon a régi nekiindulás idejének kifogástalansága. Átadják a levelet, mert közeleg az őszutó, a tél. Hideg lesz és nincs kenyér, lakás.

Mit kérnek?... Szolgai állást, alkalmi munkát, bármit. És milyen csábító álmok ezek most! Most érzik igazán a régi kenyérízét, most van már szánom-bánom, de sokszor nincsen őszinteség abban sem. Mindent elmondanak — elmesélnek — a régi dalos napokról. Mindenki hibás volt körülöttük: mellőzés, rosszakarat, ellenségeskedés forgatta ki őket ruhájukból és a kenyérből.

Amint mulnak a napok és fogynak a nappalok, úgy kevesbedik róluk a legénykedés és nő bennük az elcsendesedés. Ideig-óráig még látni rajtuk a régi szép idők fehér kesztyűjét, ujság is integet a polgári ruha zsebéből, kés-villa után sóvárog a szemük, de mindez már a letűnt mulató, könnyelmű legénykedés utolsó darabkája. Vége a nótás nyárnak, szaporodnak a ködök és a sóhajok: Uramisten, csak egy szolgai állást valahol...

Csak egy szolgai állást... De hol van ez most? A földhöz visszatérni már nem lehet, mert kapakcsa elnehezdedtek az elsokott karnak. Derékba-tört életek mindenképpen, mert nem tartoznak sehová. Sajnáljuk őket, mint minden elbukott emberi sorsot, de nem térhetünk ki a kérdés elől: miért nem hallgattak jószóra, intelemre, korholásra, mielőtt késő lett?

Bűnügyi apróságok.

Írta: KRIMINALISTA. (8)

A tolvajmesterségnek sok különböző ágazata van. Mind más és más szakma. Mesterség, amelyet meg kell tanulni. A tolvaj meg is marad szakmája mellett. A betörőből soha sem lesz zsebtolvaj, vagy fordítva. Ez a mesterségnél való megmaradás eredményezi azt, hogy némelyikük a szakma egész művészévé válik. Az alábbiakban a nagyvárosi hivatásos üzleti tolvajok leleményes eljárási módjait és fogásait ismertetem. Nem árt ezeket ismerni, mert ezek a jómadarak fejlődő nyaraló- és fürdő-kultúránk következtében, a szezonban ki-kirándulnak a mi működési területünkre is.

Áruházak, üzletek árukészleteit az alkalmi üzleti tolvajok tömege is rendszeresen dezsmálja. Sokkal veszélyesebbek azonban a hivatásos, bandákba tömörült üzleti tolvajok. Az üzleti tolvajlás nagyfokú ügyességet és agyafúrtságot követel meg, ezért erre a bűnözési ágra a nők jóval alkalmasabbak a férfiaknál. A tapasztalatok szerint a hivatásos üzleti tolvajok 95%-a nő.

A hivatásos üzleti tolvaj nő ritkán dolgozik egyedül, rendszerint több segítőtárs támogatásával folytatja üzletét. A lopások elkövetésénél mind újabb és újabb fogásokat eszelnek ki. Három évvel ezelőtt az egyik nagy berlini áruházban üzleti tolvaj nőt értek tetten. A tolvaj nő szoknyája alatt horgokkal ellátott bőrvet viselt, amelyen nem kevesebb, mint 4 darab éjjeliszekrénylámpa függött. A szoknya egy rejtett belső zsebéből előkerültek hiánytalanul a lámpákhoz tartozó vezetékek és kapcsolók is. Egy

másik üzleti tolvajnál az egyik nagy cég árjegyzékét találták, amelyben egyes árucikkek kereszttel voltak megjelölve. Ezek közé tartoztak azok a tárgyak is, amelyeket a tolvajnál megmotozás alkalmával találtak. A házkutatás egész áruraktárt hozott napfényre, amit a tolvaj nőt tervszerűen lopkodott össze.

Az üzleti tolvajok munkájának igen nehéz része a lopott áru értékesítése. Közöséges tolvaj beéri azzal, hogy a lopott holmit eladja az ismert orgazdáknak. Ez a megoldás azonban részben veszélyes, részben nem gazdaságos. Veszélyes, mert a hivatásos orgazdákat a rendőrség állandóan figyeli és így a tolvaj könnyen „lebukhatik“ és nem gazdaságos, mert az orgazda a tolvaj szorult helyzetét kihasználva, a lopott árukért értékük csupán elenyésző hányadát fizeti ki.

A modern üzleti tolvajok az értékesítésnek már egészen más módját választják, amely számukra teljesen veszélytelen és azonkívül a nyereség is jóval nagyobb, amennyiben a lopott holmiért megkapják a teljes értéket. A modern üzleti tolvaj ugyanis egyszerűen visszaadja annak a cégnek az árut, amelytől azt lopta. A tolvajbanda több tagból áll. A szerepek megoszlanak. Két-három tag a tulajdonképeni tolvaj, akik a lopásokat az üzletekben végrehajtják. Ezek rendszerint bőrdönddel jelennek meg az áruházakban és az elesett holmit óvatlan pillanatokban a bőrdöndbe csomagolják. A bőrdöndöt ezután egyszerűen átadják az illető áruház pogyázmegőrző helyére. Ezután működésük színterét átteszik másik áruházakba, ahol hasonlóképpen járnak el. Este, munka végeztével azután taxit bérelnek, kiváltják bőrdöndjeiket és valamelyikük laká-

A piros pöttyös kendő.

Írta: NYÁRY ANDOR.

Gondolkozom, tehát vagyok! Így állapította meg a bölcs ezt a vitathatatlan igazságot... Én magam is ezt az elvet vallottam mindaddig, amíg egyik bakám meg nem győzött az ellenkezőről, vagyis, hogy gondolkodás nélkül is lehet ember az ember, mert hogy ez a bakám ember volt, az elvitázhatatlan tény. Hogy nem gondolkozott, azt pedig a napnál fényesebben bizonyította. Habár?... Majd meglátjuk.

Ezt az embert különben szófogadó férjnek is lehetne nevezni.

Mert ilyen is van még. Igaz, hogy ritkább, mint a fehér holló. De én az ő személyében láttam egyet.

Akkor ismerkedtem meg vele, amikor a zászlóaljhoz kerültem.

A hadapród mutatta be a nevezetes embert a következőképpen:

— Látod azt a bakát?

— Melyiket? — kérdeztem, mert éppen menüsziosztás volt és sok éhes baka sereglett a kondérok körül.

— Azt a nagyfejűt, — felelte a hadapród és rámutatott egy csajkát cipelő honvédra.

— Látom!

— Hívd ide és kemény hangon kérdezd meg tőle, hogyan hívják hadnagy úr Závoryt.

Ránéztem a hadapródra, nem értettem a dolgot, így hát megkérdeztem tőle:

— Miért kérdezzem meg?

— Csak úgy! — mosolygott a hadapród. — Majd meglátod, — mondta sokat sejtetően.

— Mi a neve?

— Balog.

Balog addigra a csajkájával a közelünkbe ért, rákiáltottam:

— Balog!

A nevezetes ember a kiáltásra nagyot ugrott, hogy a jó forró húsleves a kezére fröccsent, de mivel szörnyen kötelességtudó volt, mitsem törődött a kilottyant levessel, hanem még egyet ugrott, aztán hozzám szaladt, megállt előttem, tisztelgett, aztán éles hangon felkiáltott, de úgy ám, hogy csak úgy hangzott a kaszárnyaudvar:

— Paranes!

Szemügyre vettem a bakát. Jól megtermett, tagbaszakadt falusi legény volt.

Keményen rákiáltottam, úgy, ahogy a hadapród mondta:

sára szállítván, ott átadják őket a banda másik részének, akik az értékesítéssel foglalkoznak. Ezek természetesen szintén nők. Az áruházakban történő vásárlásoknál a vevő a vásárolt holmiról jegyzéket kap, amelynek ellenében a vásárolt árut minden áruház kész másra becserélni vagy pedig a fizetett összeget visszatéríteni. Az üzleti tolvajbanda értékesítő „osztaga” ezt az üzleti szokást használja ki a maga céljaira. Az értékesítők a lopott árut, amelynek származásáról és áráról természetesen alaposan tájékozva vannak, visszaviszik abba az áruházba, ahonnan azt ellopták. Ott kijelentik, hogy a vásárlás alkalmával kapott és a vásárlást tanúsító jegyzéket elvesztették. Majdnem minden esetben sikerül nekik pótlólag ilyen jegyzéket kapniok. Ezzel a lopott tárgy törvényes úton való megszerzését bizonyítani tudják, az árut bármi másra kicserélhetik, sőt egy későbbi látogatás alkalmával annak sincs semmi akadálya, hogy az áru és a jegyzék ellenében, az áru készpénzárát megkaphassák.

Ha olyan értékesebb tárgyról van szó, amelynek az eltűnése az üzletben feltűnhetett, akkor az értékesítők különös trükköt alkalmaznak. Egyikük szabályszerűen megvásárol egy, az ellopottal azonos tárgyat. A vásárlásnál sokat beszél, elmondja, hogy a tárgyat a hűgának a születésnapjára veszi stb. Ezt azért teszi, hogy az elárusító majdan később határozottan visszaemlékezzen mind az ő személyére, mind a megkötött üzletre. A megvásárolt tárgyhoz természetesen megkapja a vásárlási jegyzéket is. Eltávozik, majd néhány órával később újból megjelenik az áruházban a megvásárolt tárggyal és kijelenti, hogy a húga már más rokonától ugyanilyen ajándékot kapott, tehát kéri, hogy a tárgyat mással becserélhesse. Az igaz, hogy a vásárlási jegyzéke

nincs meg, mert elvesztette, de az elárusító egész biztosan emlékezik őrá, hisz alig néhány órával ez előtt nála vásárolta a tárgyat. Az elárusító természetesen igen jól emlékezik erre és jóhiszeműen kiállítja a vásárolt tárgy értékének összegében azt a bont, amelynek ellenében a tolvaj az áruházban bármit vásárolhat. Néhány nap múlva az értékesítő nő újból megjelenik, de most már a lopott tárggyal, amelynek származását a valóban megvásárolt tárggyal kapott vásárlási jegyzékkel igazolja és ezen az alapon akár bont, akár a tárgynak ellenértékét megkapja.

A gyermekek gyakran igen jó szolgálatot tehetnek a nyomozásnak. Kíváncsiak, minden iránt érdeklődnek, szemfülesek. Ami érdeklődésüket felkelti, azt alaposan meg is figyelik és így olyan adatokat szolgáltathatnak, amelyeknek a nyomozás jó hasznát veheti. A nyomozó csendőr sohase vesse meg tehát azt a segítséget, amelyet a gyermektanuk nyújthatnak. Sötétben tapogatózó, reménytelennek látszó nyomozásoknál a házban, szomszédságban lakó vagy bizonyos helyen játszódozó gyermekek körében megjelent puhatolás, az iskolásgyermekeknek észleleteikre vonatkozó megkérdezése már sokszor hozott olyan adatot felszínre, amelyen a nyomozás elindulhatott. Azt szokták mondani, hogy a gyermektanuvallomások megbízhatatlanok. Ez így általánosítva nem állja meg a helyét. Tény az, hogy a gyermekvallomásokat bizonyos óvatossággal kell fogadni, s értékükre nézve gondosan mérlegelni kell azokat. A gyermekek kikérdezésének is sajátos technikája van, amely erősen kihat a gyermekvallomás használhatóságára. Mindezekről itt nem emlékezhetem

— Hogyan hívják hadnagy úr Jávoryt?

Balogot a kérdés váratlanul érte, arról sejtetem, mert látszott rajta, hogy gondolkozott, törte a fejét. Majd bizonyos másodpernyi gondolkodás után rámnézett és bizonytalanul, de még akkor is gondolkozva megkérdezte:

— Jávory hadnagy urat? Azt tetszett kérdezni?

— Igen.

Balog szeme megrebbent s most, hogy megbizonyosodott róla, hogy csakugyan Jávoryról van szó, bátran, a világ legtermészetesebb hangján kivágta:

— Főhadnagy úr Siposnak.

Elnevettem magam:

— Hát Sipos főhadnagy urat hogy hívják?

Erre már nem tudott felelni Balog, pedig nagyon látszott rajta, hogy borzasztóan gondolkozott.

Hogy segítek rajta, megkockáztattam a kérdést:

— Nem főhadnagy úr Siposnak?

— De igen, annak! — bökte ki hirtelen örömmel Balog, mintha lidércnyomástól szabadult volna meg.

Rábólintottam:

— Okos gyerek vagy, fiam! — dicsértem meg, aztán elbocsátottam.

Elment.

Utánanéztam.

Ó meg visszanézett rám.

Azt hittem, hogy bolond.

Ó maga is ilyenforma véleménnyel lehetett rólam, mert igen nagyon nézett. Szóval, megismerked-

tünk. Aztán elmentünk a haretérre. A sokminden közben már el is felejtettem Balogot.

Másodszor akkor láttam, amikor beosztották hozzám a századba. De dícséretére legyen mondva, mindjárt a legelső pereben magára vonta a figyelmemet.

Mióta ugyanis kiléptünk a kaszárnya kapujá, az én derék emberem a balkezében állandóan egy pirospöttyös kendőbe kötött valamit cipelt. Ezt a valamit láttam nála, amikor elindultunk, láttam nála, amikor a vonatban szalonnázott, láttam nála a hegyek között. Mindig láttam, valahányszor Balogot láttam. Később már úgy megszoktam, hogy nála nélkül el sem tudtam képzelni Balogot. Több ízben meg akartam már kérdezni tőle, hogy mi van abban a titokzatos kendőben. De mire rákerült volna a sor, mindig közbejött valami.

A pirospöttyös kendő titka azonban állandóan izgatott. Nem tudtam tőle szabadulni. Mikor már azt gondoltam, hogy végérvényesen elfelejtettem, ismét megjelent előttem Balog. Kezében meg a pirospöttyös kendő. A pirospöttyös kendő aztán végérvényesen tönkretette az egész napomat. Mert minél többször láttam, annál jobban izgatott.

Utóbb már aludni sem tudtam tőle.

— Hogy mi a csuda lehet abban a pirospöttyös bolond kendőben!

Kíváncsiságomat csak fokozta az, amikor meghallottam, hogy a bakák között valóságos legendák keringenek a titokzatos valamiről. Az egyik azt mondta, hogy golyófogó. A másik azt tartotta, hogy

meg részletesen, ezekre vonatkozólag a gyermek-tanuzás lélektana egyébként is bőséges támpontokat és útmutatásokat nyújt.

Egy német kriminalista beszéli el a következőket, amelyek hosszúéves gyakorlatában fordultak elő.

1937-ben Berlinben a Pflügerstrasse egyik házában betörő járt, aki egy csomó ingóságot összelopkodott és azután azokat a helyszínen talált zsákba csomagolva, magával vitte. A nyomozás megindítása-kor a betörő kilétére vonatkozólag minden támpont hiányzott. A helyszínen nyomozó bünyügyi tisztviselőnél ekkor egy 9 éves kislány jelentkezett, aki a szomszéd házában lakott. A kislány elmondta, hogy a betörés idejében a kérdéses ház előtt játszadozott az utcán. A ház kapujában egy férfit látott kijönni, aki nehéz zsákot cipelt a hátán. Az idegen felkeltette érdeklődését annál is inkább, mert odaintette magához és a közeli sarokról taxit hozatott vele. Fáradtságáért néhány pfenniget is nyomott a markába. A kislánynak gyanús volt az eset és leolvasta a tovarobogó gépkocsi számát. Előző nap szüleitől névnapjára noteszt és ceruzát kapott, amelybe a számot feljegyezte. A kislány a bünyügyi tisztviselő kérdéseire az illetőről bámulatatosan pontos személyleírást adott. A személyleírás segítségével és a rendszám alapján megállapított gépkocsivezető kikérdezésével a betörőt rövidesen sikerült elfogni.

U. berlini órásmestert üzletében meggyilkolva találták, az üzlet ki volt fosztva. A nyomozás érdekében igen fontos volt megállapítani, hogy a kirakatban, ahol a meggyilkolt órásmester összes értékeit tartotta, milyen tárgyak voltak elhelyezve. A kiderítés ugyanis csak a helyszínről elvitt bűnjelék révén volt várható. Az órásmester azonban egyedül-

álló ember volt, segéd nélkül dolgozott és olyan iratot sem találtak az üzletben, amelyből a tettesek által elvitt bűnjelkeket meg lehetett volna állapítani. A nyomozó bünyügyi tisztviselők ezért széles körben puhatolni kezdtek olyan tanúk után, akiknek segítségével ezekhez az adatokhoz juthattak. Így jutottak el egy újságárus asszonyhoz, aki lapkihordó utjaira két gyermekét is mindig magával szokta vinni. A gyermekek, míg anyjuk a nagy bérpaloták emeleteit járta, az utcán szoktak várakozni. Ez alatt az idő alatt mindig a kirakatokban gyönyörködtek. A két gyermek számtalanszor időzött a kérdéses órásbolt előtt is, ahol a kirakott csillogó tárgyakat vágyakozva nézegették és gyermekszokás szerint a kirakat tartalmán úgy elméletileg osztokodtak. A két gyermek a kirakatba kiállított tárgyakról, sőt azoknak mikénti elhelyezéséről olyan pontos leírást tudott szolgáltatni, hogy a bűnjelkeket meg lehetett állapítani. A nyomozás ezeken az adatokon épült fel és a tetteseket két férfi és egy nő személyében sikerült is kézrekeríteni.

A családok, szélhámosok kifogyhatatlanok az újabb és újabb ravasz fogásokban. Ennek, ha sikereket akarnak elérni, így is kell lennie, mert a régi fogások megkopnak, köztudomásúkká válnak s így a megtévesztésre már nem alkalmasak. 1934-ben Lengyelországban egy csalószövetség garázdálkodott, amely a különféle fogások kiagyálása terén egészen rendkívüli leleményességet tanúsított.

A csalószövetség egyik áldozata egy Kovalik nevű gazdag, Amerikából hazatért ember volt. Kovalik azelőtt 30 évvel, mint a császári orosz hadsereg katonája, résztvevett az orosz-japán háborúban.

kincs van benne, ott találta Balog a hegyek között. Ez az utóbbi állítás azonban nem volt igaz, mert hiszen a kendőt még akkor láttam nála, amikor a haretérre jövet, kiléptünk a kaszárnya kapuján. Tehát nem a hegyek között találta.

De hát akkor mi lehet? A jó Isten tudja!

Elég az hozzá, hogy Balog úgy őrizte a titokzatos valamit, mint a két szeme világát. Ha lefeküdt, maga mellé tette. Ha pihent, — bármilyen fáradt volt is, — előbb a pirospöttyös kendő számára készített helyet. Körülbarikádozta a fegyverével, a hátizsákjával s amikor már minden tekintetben győződött róla, hogy a drága kincset baj nem érheti, ő maga is lefeküdt. De, ha valaki csak a közelébe ment, vagy feléje közeledett, védő karjait menten feléje tárta, nehogy a drága valaminek baja essék és kézzel-lábbal igyekezett a közeledőt magától minél távolabb tartani.

Ha hegyre másztunk és nehéz volt a terhe, a hátizsákjából inkább kidobált minden fölösleges holmit, de a pirospöttyös kendőbe rejtegetett kincstől el nem vált volna a világ minden ígéretéért sem.

Vitte, cipelte, lógázta, mintha az élete függött volna tőle. Nagyon-nagyon drága valami lehetett benne, ha annyira ragaszkodott hozzá, hogy soha el nem hagyta, hogy inkább megvált volna mindenétől, csak attól nem.

Amerre mentem, mindenütt a pirospöttyös kendőről és nevezetes gazdájáról tárgyaltak az emberek.

— Ó, hogy az ördög vigye el azt a kendőt! — gondoltam magamban és erősen elhatároztam, hogy többet nem törődöm vele. Egyetlen kérdés megoldotta volna a titkot, de odakint ragad a babona s úgy voltam ezzel a kendővel, hogy maradjon csak Balog féltett, különös titkának.

A pirospöttyös kendő mintha mosolygott volna. Igaza volt, mert egészen másként történt, mint ahogyan gondoltam.

Délután volt.

A tájék csendes volt. Az ágyúk hallgattak. A golyók nem fütyültek. Mintha nem is ötszáz lépésre lettünk volna az oroszoktól, hanem valahol a Rákoson sütkéreztek volna a langyos tavaszi napsugárban.

Hanyatt feküdtem a fedezék aljában és áhítattal néztem az öreg juharfák bimbózását, a fenyőfák ágain zöldelő, fiatal, nap csókján kelt, gyenge hajtásokat, amelyek úgy nyúltak ki az ágak végéről, mint a karácsonyfára csipetetett színes kis gyertyák. A levegőben édes illat keringett. Az ébredő föld szaga felesapott az olvadó hó alól s ott, ahol a hó már elolvadt, zöldesbe játszó, sárga foltok tarkállottak: az idej fü.

Felnéztem az égre, magasan fátolyfelhők cirkáltak, alattuk gomolygott a nehezebb báránnyelű s a felhők között merev, kifeszített szárnyakkal körözött egy hatalmas sas.

Sokáig néztem a sast és gondolkodtam. Azon gondolkodtam, hogy ha most sas lehetnék, hová mennék, hová szállnék? Délre, suhogó pálmaligetbe,

Fogságba esett és Japánba került. A háború után egy darabig Japánban maradt, majd áthajózott Kanadába, ahol letelepedett és az idők folyamán tekintélyes vagyont tett szert. 1934-ben elővette a honvágy és visszatért Lengyelországba. Lengyelországban egy darabig mint pénzes ember élvezte az életet, szórakozott, mulatott. Ebbe az életmódba azonban, mint jó amerikai üzletember, hamarosan beleunt és üzleti tevékenykedés után vágyódott. Nagyobb összeget utaltatott át magának és hozzálátott, hogy pénzét valami jól jövedelmező üzletbe fektesse. Az említett csalószövetségnek igen jól működő hírszolgálatja volt, amelynek révén a szövetség mindenről tudomást szerzett. El is határozták, hogy a gazdag amerikai honfitársat hozzásegítik valami jó üzlethez, természetesen olyanhoz, amelynek nyereségét ők vághatják zsebre. Egy szép napon megjelent Kovaliknál egy ingatlanügynök, aki azt ajánlotta, hogy Otwok városában vegyen meg egy régi kastélyszerű épületet, amely a város tulajdona. Otwoknak virágzó idegenforgalma van, a kastélyt szállodának lehetne átalakítani, amely így kétségtelenül igen jó üzleti lehetőségeket nyújtana. Kovalik az ügynökkel és egy ugyancsak a szövetség által rendelkezésre bocsátott „közjegyző”-vel leutazott Otwokba, ott tárgyalást folytatott a polgármesterrel. Az üzletet meg is kötötték. A megállapodás szerint Kovaliknak a vételár felét, 150.000 zloty, készpénzben kellett lefizetnie. Ezt meg is tette. Elvesztett pénz volt. Kiderült ugyanis, hogy a polgármester csupán álpolgármester volt, a szövetség egyik tagja, a pénz is természetesen az ő kezeikhez jutott. A város az egész üzletről mit sem tudott és az épületet esze ágában sem volt értékesíteni.

ahol tarka madarak, színes pillangók kergetik egymást. Karesú olajfák közé, ahol könnyű ruhájú arab leányok hordják hajukban a virágokat és a zöld oázisokon megpihennek. Még most is érzem, milyen jó volt elengedni a lelkemet.

Merengésemből hangos jókedvre, éktelen nevetésre ébredtem. A lárma felé néztem.

Az én Balogom kiabált. Az arca vörös volt, mint a pipacs s karjaival sebesen hadonászott, mint a szélmalom.

Amíg elszunyókált, az egyik társa eldugta a pirospöttyös kendőbe takart holmiját. Mikorra odaértem, a valami már előkerült s Balog mámoros boldogsággal szorította a hóna alá.

— Csakhogy megvan! — lihegte ijedten.

Magam is gyorsabban lélekztem:

— Már megint a pirospöttyös kendő!

Odamentem hozzá és megkérdeztem tőle:

— Mi bajod van?

Balog méltatlankodva fordult felém:

— Amíg aludtam, a Csikós eldugta a holmimat, — mondta és elém tartotta a pirospöttyös kendőbe takargatott valamit.

— Ehen! — gondoltam magamban. — A valami! Most már mégis megtudom, hogy mi a csuda lehet az a pirospöttyös kendőbe kötött, titokzatos valami, amit az én Balogom olyan féltve cipel magával a kon-bokron át már hónapok óta.

Megkérdeztem tőle:

— Mi van abban a kendőben?

Az „Internationale Öffentliche Sicherheit“ című folyóirat (a nemzetközi bűnügyi rendőrségi bizottság hivatalos kiadványa) egyik számában dr. E. Lewisch wieni rendőrfőtanácsos a személyazonosság megállapításának nehézségeiről, az igazoltatásról és az igazoló okmányok kétes megbízhatóságáról ír. Arra a végkövetkeztetésre jut, hogy nemcsak a bűnözőket kellene ujjnyomataik alapján nyilvántartani, hanem az egész lakosságot. A személyazonosság megállapításának az ujjnyomat az egyedüli megbízható eszköze. Igazoló iratokat csak olyan személyek részére lehet kiállítani, akiknek a személyazonossága így kétséget kizáróan meg van állapítva, de az ujjnyomatnak az igazolványokkal való visszaélések megakadályozására szintén a tulajdonosuk ujjnyomataival kell ellátva lenniük.

A személyazonosság megállapításának nehézségeire vonatkozó fejtegetéseivel egy gyakorlati példából indul ki, amely a személyazonosság-tanuk felismerése által való megállapításának megbízhatatlanságára mutat rá. Néhány évvel ezelőtt Olaszországban nagy izgalomban tartották a nyilvánosságot a hírlapok hasábos tudósításai, amelyek „A 44.170. számú beteg a collegnoi tébolydában“ címen rejtélyes esetről számoltak be és részletesen tájékoztatták olvasóközönségüket az ügy további fejleményeiről. 1927-ben Torinó egyik temetőjében tettenérték egy férfit, aki az egyik síremlékről bronzvázát akart ellopni. Elfogták és a legközelebbi rendőrállomásra kísérték. Hozzá kezdtek a kikérdezéséhez, de nem sokra mentek vele. A fogoly kijelentette, hogy nem tudja, hogy kicsoda. Nem tudja, hogy hívják, hova való, hol született, még azt sem tudja, hogy az utolsó éjszakát hol töltötte. Mivel a fogoly kikérdezése közben dühöngeni is kezdett, mint elmebeteg a cole-

Szentül azt hittem, hogy Balog kitérő feleletet ad. Nagyot néztem azonban, amikor szelíd, hűsleges szemével rámnézett és a legnagyobb természetességgel megszólalt:

— Bögre.

Azt hittem, hogy nem jól hallottam:

— Micsoda? — kérdeztem meglepetten.

— Bögre! — ismételte másodszor is.

Közelebb mentem hozzá és a kendőre mutattam:

— Mutasd!

Balog nagyon gyöngéden kibontotta a pirospöttyös kendőt és előszedett belőle egy tizkrajcáros, közönséges cserépfazekat.

Még nagyobb néztem:

— Miért hordod magaddal ezt az ócska fazekat? — kérdeztem egyik csodálkozásból a másikba esve.

Balog szeretetteljesen megsímogatta szemével a bögrét és melegen sóhajtotta:

— Érett túrót hozott benne a feleségem. A lelkemre kötötte, hogy vigyázzak rá, hogy el ne törjön.

Még egyet sóhajtott:

— Haza már nem vihettem. A kaszárnyában nem mertem hagyni, hátha ellopja valaki, aníre visszamegyek, hát magammal hoztam a — Kárpátokba. Majd csak vigyázok rá, hogy el ne törjön. Talán... talán én is csak... addig élek...

Ránéztem.

Ő visszanezett rám. Megértettük egymást. Háború volt akkor.

gnói elmeógyógyintézetbe szállították, ahol mint ismeretlen, a 44.170-es számot kapta. Az intézet igazgatója a beteget több oldalról lefényképezte és a képeket a hírlapokban közzétette. Abban reménykedett, hogy az olvasóközönség közül valaki felismeri a beteget. Minden egyéb személyazonosság-megállapítási kísérlet eredménytelen maradt. Egy napon az intézetben jelentkezett egy C. Camilla nevű nő. Elmondta, hogy a férje tanár volt, a háborúban mint tartalékos százados bevonult a hadrakelt hadsereghez és az egyik ütközetben eltűnt. A lapokban közölt fényképekben eltűnt férjére vél ráismerni. Az asszonyt annakidején férje tragédiája annyira megrázta, hogy kedélybeteggé vált. Az igazgatóság alkalmat adott az asszonnak, hogy az ismeretlen elmebetegét láthassa. Az asszony az elmebetegben felismerte az urát. Sógora, férjének bátyja, akit magával hozott, szintén kijelentette, hogy az ismeretlen elmebeteg azonos az öccsével. Maga az elmebeteg tartózkodóan viselkedett. Magatartásából nem lehetett következtetést vonni arra, hogy a felismerés részéről is megtörtént-e. A találkozás végefelé az asszonyt dédelgette és meg is csókolta, de egyébként a felismerésnek semilyen jelét sem adta.

A feleség és a testvér, akik meg voltak győződve arról, hogy hozzátartozójukat ha örülten is, de megtalálták, minden követ megmozgattak, hogy a 44.170. számú beteget a zárt intézetből elbocsássák és hozzájuk házi ápolásra adják. Így álltak a dolgok, midőn a torinói rendőrségen az előtt a rendőrtisztviselő előtt, aki a temetőbeli bronzváza-lopás feldolgozásával volt megbízva, megjelent egy Gh. Camilla nevű nő, aki felvilágosítást óhajtott kapni B. Mario nevű szeretőjéről, mert az illető eltűnt és húzamosabb idő óta nem adott életjelt magáról. A nő előadása közben megpillantotta a rendőrtisztviselő íróasztalán a torinói temetőbeli vázalopás aktái között a 44.170. számú beteg fényképét. Közelebről szemügyre vette a képet és kijelentette, hogy az az eltűnt B. Mario arcképe. Ennek a nőnek is alkalmat adtak arra, hogy az ismeretlen beteget láthassa. Gh. Camilla határozottan kijelentette, hogy a beteg azonos az eltűnt B. Marioval. A beteg viselkedéséből nem lehetett megállapítani, hogy ő B. vagy C., vagy pedig egyik sem. Gh. Camilla is tanukat csődített össze. többek között B. Mario testvérbátyját is. A betegben ez is határozottan felismerte elhunyt testvérét.

Megkezdődött a harc. A beteget a két család felváltva látogatta és mindkettő zaklatta a hatóságokat is, hogy a beteget hozzá adják ki, házi ápolásra. Az elmeógyógyintézet vezetősége a beteget a látogatások alkalmával figyelte. Úgy látszott, hogy a beteg jobban húz C. Camillához és családjához, mint a másikhoz. Beszélgetés közben néha úgy látszott, mintha a betegnek előző közös életére vonatkozó halvány emlékezései is felmerülnének, bár az is lehet, hogy a beteg egyszerűen olyan dolgokat ismételt, amiket C. Camillától, aki őt mindenáron emlékeztetni igyekezett, az előző látogatások alkalmával hallott. A hatóság rendelkezésére az intézet a beteget a C.-családnak adta ki.

B. Mario szeretője és családja sem hagyta azonban annyiban a dolgot, mert meg vannak győződve arról, hogy az elmebeteg az ő hozzátartozójukkal azonos. Tanukat vonultattak fel, a hatóságokat beadványokkal zaklatták, hogy a betegnek B. Marioval való azonosságát mondják ki. A hatóságok nem tud-

ták a valót eldönteni, mert a másik oldalon ugyanannyi tanu az ellenkezőjére volt hajlandó megesküdni. Így a torinói elmebeteg vázátolvaj egyelőre C. tanár és tartalékos százados életét folytatja, de hogy joggal-e, azt senki sem tudja.

Az igazolványok megbízhatóságának bírálatánál dr. E. Lewisch abból indul ki, hogy e téren nem annyira a meghamisított igazolványok, mint inkább a jogtalan úton megszerzett valódi igazolványok jelentenek komoly veszélyt. Egy régi adomából indul ki. Volt egyszer egy kolostor. Szegény vagyontalan kolduló barátok laktak. A kolostornak nagy szüksége volt egy 40 láb hosszú létrára. A barátok tűnődtek, hogy mitévők legyenek. A létra kellene, de pénzük ninesen. A priornak mentőötlete támadt. Felcsehelődött és bement a közeli városba. Ott felkeresett egy kereskedőt, aki létrák eladásával foglalkozott. Elmondta a kereskedőnek, hogy milyen nagy bajban vannak és kérte, hogy ajándékozza meg őket egy 40 láb hosszú létrával. A jó Isten majd megfizeti. A kereskedő rideg üzletember volt, aki a prior kérését kereken megtagadta. Szegény prior csüngő orral haza ballagott és útja eredménytelenségéről beszámolt a zárda refektóriumában összegyűlt barátoknak. A beszámolót először mély csend követte, majd felszólt az egyik fiatal barát, hogy a prior bízna őt meg a létra megszerzésével. Ő is megpróbálkozna vele. A prior örömet beleegyezett. Másnap a fiatal barát útnak eredt. Meg sem állt a közeli községig, amely hangos volt az éppen akkor lezajló országos vásártól. A barát először terepszemlét tartott. Megállapította, hogy a vásáron 10—15 árus is foglalkozik létrák eladásával. Volt ott rövidebb-hosszabb létra bőven. Csak pénz nem volt.

A barátunk ezen is segített. Nagy alázatosan odasomfordált az első létraárushoz. Elpanaszolta, hogy a zárda szegény, pénzük nines, de elengedhetetlenül szükségük volna egy 10 láb hosszú létrára. Ajándékozzon az árus egy ilyet, a jó Isten megfizeti. Az árus jószívű, istenes férfiú volt, aki megszánta a barátot és a kért 10 láb hosszú létrával megajándékozta. A barát illően megköszönte az adományt, hóna alá vette a létrát és tovább bandukolt a vásárban. De csak a legközelebbi létraárusig. Ott elpanaszolta, hogy a kolostor milyen bajban van, 15 láb hosszú létrára volna szükségük, de csak 10 láb hosszú létrájuk van. Pénzüik nines. Tegye meg az árus azt a nagy szívességet és cserélje be az ő létrájukat egy 15 láb hosszú létrára. A jó Isten majd megfizeti neki. A kérés olyan szerény volt, hogy az árus örömmel teljesítette. Nem akarom hosszú lére eresztetni. Volt még néhány létraárus a vásárban. Ezeknél a barát sorra tiszteletét tette. A létra folyton nőtt, míg végre az utolsó létraárustól a szemfüles barát 40 láb hosszú létra boldog birtokosként köszönt el és izzadva, de diadalmasan lépkedett a kolostor felé.

Hasonló módon juthat valaki könnyűszerrel egy látszólag jelentéktelen értékű igazolványhoz, irathoz, ennek alapján és segítségével egy másodikhoz és így fokozatosan tovább, míg végre az összes igazolványok legkívánatosabbika — az útlevel — birtokába jut. Valamely félreceső községben vagy parochián születési bizonyítványt, keresztlevelet, illetőségi bizonyítványt nem tulságosan nehéz szerezni. Az illető valami ravasz, megható mesével, levélben kéri az okmányt vagy akár odautazik. Meg

Folkusfalvi Folkusházy Lajos altábornagy, a m. kir. csendőrség felügyelője vacsorán látta vendégül a folyó hó 9-én tartott esapatparanesnoki értekezlet résztvevőit. Résztvettek a vacsorán: Széll József, belügyminiszter, vitéz Sónyi Hugó, gy. tbk., a honvédség főparanesnoka és vitéz Barabás Emil tbk., a H. M. kat. közig. csoportfőnöke.

is kapja. Ilyen már nem egyszer megtörtént. Ha már ilyen okmány birtokában van, amely tulajdonosa körül megteremti a megbízhatóság légkörét, akkor a „létrával“ csak óvatosan, fokozatosan tovább kell menni. A születési, illetőségi bizonyítvány alapján más hatóságok jóhiszeműen egyéb okmányokat állítanak ki, míg végül meg van az útlevél. Ezek az okmányok pedig a valóságukra vonatkozó minden vizsgálatot kiállanak, hisz tényleg valódiak. Csupán a böleső volt hamis.

A bűnügytörténet több olyan esetet jegyez fel, ahol bűnügyekben a hasonlatosság okozott súlyos bonyodalmakat s téves ítéleteket. Egy Kowski nevű román állampolgárt Angliában csalás miatt letartóztattak. A sértett és a tanúk felismerték. Szénája már igen rosszul állott. Azzal védekezett, hogy a család elkövetése idejében Párisban tartózkodott. Szerencséje volt, hogy a párisi rendőrség az alibi-jét tényleg tisztázni tudta. A valódi csaló később hurokra került. Feltűnően hasonlított az ártatlanul meghurcolt Kowskihez. A sértett és a tanúk teljes jóhiszeműséggel tévedtek.

Egy Charlie Peace nevű megrögzött bűnöző nyugodtan elnézte, hogy az általa elkövetett súlyosabb bűncselekményért más ártatlan embert elítéljenek. A bajt itt is a feltűnő hasonlatosság okozta. Peace ennek a bűncselekménynek az elkövetését csak évek múlva ismerte be, amikor egy gyilkosság miatt halálra ítélték. „Most már úgyis mindegy“ mondotta cinikusan vigyorogva. Az ártatlanul elítélt ember testben és lélekben megtörve hagyta el a fegyházat. A kiállott szenvedéseket az állam által

ziutalt tekintélyes fájdalomdíj sem tudta jóvátenni.

Volt két többszörösen büntetett bűnöző, a Foxtestvérek. Ikrék voltak. Ugy hasonlítottak egymáshoz, mint két tojás. Részben együtt, részben külön-külön „dolgoztak“. A hasonlatosság a bíróságokat sokszor a legkellemetlenebb helyzetbe hozta. Az egyik Fox idősebb korában, egy újabb elítélésakor elmondotta a bíróságnak, hogy számtalan büntetésére nem mindig szolgált rá. Többször vállalta a bűnösséget ikertestvére helyett, mert az családos ember és gyermekei is vannak.

A bűnözők megszokott mesterkedései közé tartozik a külső megváltoztatása, továbbá a szimulálás, a „betegségbe menekülés“, ha baj van.

Egy nemzetközi zsebtolvaj egy vékonyra szelt bőrből az arcán „anyajegy“ csinált magának. Az anyajegy természetesen csak lopás közben viselte. Az anyajegy zsebtolvajt mindenhol keresték, de fogása miatt sokáig nem tudták kézrekeríteni. Egy hívtásos kasszafuró sikerült és jól jövedelmező munka után egy sebésszel jellegzetes görbe orrát plasztizáltatta. E műtét teljesen megváltoztatta a külsejét. A sebésznek természetesen fogalma sem volt arról, hogy a műtéttel az igazságszolgáltatás munkája elé gördít akadályokat. Egy csaló, aki hamisított sorsjegyekkel házalt, csalásai elkövetésekor dadogást és ideges rángatózást színlelt. Ez a fogás kézrekerítését megnehezítette, mert ez a különös is-

mertető jele volt minden kibocsájtott nyomozólevélnek a tengelye.

1927 júliusában Wienben egy kereskedőnőt meggyilkoltak. A hulla mellett ott találták az elhalt férjét, akit tettesként gyanúba fogtak. A férj epileptikus göresökben fetrengett. Később megnyugodott, de a feltett kérdésekre csak érthetetlen szavakat dadogott. Ez a ködös állapot a rendőrségen is tovább tartott. A kikérdezését célzó minden kísérlet meddő maradt. Nem tudták megállapítani, hogy a fogoly valóban rosszul van-e vagy pedig csak szimulál. A leleplezés egészen humoros módon történt. A közeli vendéglőből egy adag illatos marhapörköltet hozattak és az eszméletlen fogoly mellé helyezték. A fogoly az ínycsiklandozó illatra rögtön értelmesebb ember benyomását keltette. Olyankor, amikor azt hitte, hogy nem figyelik, vágyakozva pillantott a pörkölt felé. „Ezt az ön számára hozattuk” jegyezte meg a rendőrtisztviselő. A fogoly, aki eddig se látni, se hallani nem akart, csodálatosképpen azonnal magához tért és mohó étvágygal nekilátott az evésnek. Amikor már jóllakott, kétségbeesetten nézett széjjel maga körül. Rájött, hogy kiesett a szerepéből és a további szimulálásnak már nincsen értelme. Nem is folytatta.

A biztosítási csalás modern bűncselekmény. Naponta találkozunk vele. A legmegszokottabb megnyilvánulása a saját tulajdon biztosítása és utána felgyújtása vagy pedig a betörés elleni biztosítás és azután „betörés” rendezése. Mindgyakrabban válik azonban napjainkban ennek a bűncselekménynek a súlyosabbik formája is, az ugyanis, amikor a család emberélet kioltásától sem riad vissza, hogy a biztosítási összeghez jusson. Erre vonatkozólag nagyon érdekes példát nyújt a következő eset.

1929 november 21-én Szászországban egy Ortner Alajos nevű vándorlegény róttá a sáros országutat. A hideg novemberi szél keresztül-kasul fujdogált a vándor szellős ruházatán, így nem csoda, ha minden motorbúgásra vágyakozva fordult hátra, abban a reményben, hogy akad jószívű autós, aki Szent Kristóf nevében felveszi a kocsijára. Az autósok azonban erre nem nagy hajlandóságot mutattak. Jó néhány kocsit elrobogott már mellette, hiába integettek nekik. A vándorlegény rántott egyet a vállán és valami nem éppen szalonképesnek nevezhető megjegyzést mormolva a fogai között, újból neki-vágott a végtelennek látszó országútnak. A háta mögül ismét motorberregés közeledett. Intett. Ez az autós már jószívű volt, mint a többi. Lefékezett, megállt és a vándorlegényt készséggel felvette a kocsijára, azután továbbrobogott. A kocsiban beszélgetésbe elegyedtek. Az autós, aki egyedül ült Opel-kocsijában, elmondotta, hogy leipzig-i kereskedő és üzleti úton van. Már egy órája kocsikáztak együtt, midőn a motor egyszerre csak köpködni kezdett, majd megállt. Leszálltak megnézni, hogy hol a hiba. A kereskedő megkérte a vándorlegényt, hogy másszon a kocsit alá és ott valaminek nézzen utána. A legény dolga végeztével ki akart bujni a kocsitól. Ekkor egy nagy csavarkulccsal hatalmas ütést mértek a fejére. Az ütés széjjelzúzhatta volna a koponyáját, de szerencsére nem jól talált. Megszédült tőle, de minden erejét összeszedve, feltápáskodott és támadójával — a barátságos ke-

reskedővel — dulakodni kezdett. A küzdelem életre, halálra ment. A vándorlegény azt hitte, hogy újtársa megőrült s mivel a fejére mért hatalmas ütéstől ereje is fogytán volt, kiszabadította magát és a közeli erdőbe menekült. Még hallotta, hogy a gépkocsi az úton továbbrobog, azután eszméletlenül összeesett. Magához térve, a legközelebbi csendőrségre ment, ahol feljelentést tett. Előadását kétkedéssel fogadták. Fejsérülésével az ingolstadti kórházba szállították. Az eset belekerült a kiderítetlen ügyek nyilvántartásába.

Nem sokkal ezután, november 26-án, a Regensburg közelében fekvő Ettershausen község határában az országúton porráégett gépkocsit találtak. A kormánykerék mellett felismerhetetlenségig összeégett, megszenesedett hulla hevert. Az elégett kocsit maradványaiból sikerült megállapítani, hogy a kocsit Opel-kocsi és Tetzner Erich leipzig-i kereskedő tulajdona volt. Tetzner Leizpigből eltűnt. Bűntény látszott fennforogni. Tetzner életét 145.000 márkára biztosította a felesége javára.

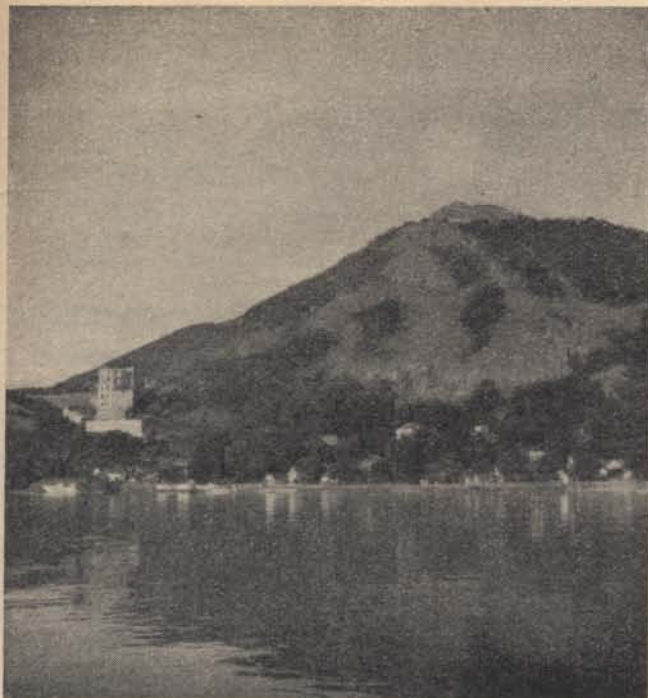
A rejtélyes eset nagy szenzációt keltett. Olyan feltevés is felmerült, hogy a halott talán nem is Tetzner. Kutattak a nyilvántartások anyagában, így jutott eszükbe Ortner Alajos esete, akinek egy lipcsei kereskedő vett fel Opel-kocsijára és azután útközben el akart tenni láb alól. Ez akkor nem sikerült. Hátha most is ugyanolyan esetről van szó?

A nyomozás ebből a feltevésből indult ki és hamarosan sikerre is vezetett. Tetzner feleségének gyenge idegei voltak. Már az első kikérdezések során beismerte, hogy az ura egy vándorlegényt agyonvert, az autójába ültette és azt felgyújtotta. Tetzner rövidesen ezután kézrekerült. Strassburgban fogták el. Ő sem tagadott. A vándorlegényt felvette útközben a kocsijára és azután végzett vele. Ez jobban sikerült, mint a másik kísérlet. Úgy okoskodott, hogy az elégett autóban levő hulláról mindenki azt fogja gondolni, hogy az ő hullája és így feleségének kifizetik a biztosítási összeget. A bíróság halálra ítélte, 1931 május 2-án a regensburgi fogház udvarán kivégezték. Áldozatának kilétét nem sikerült megállapítani.

A helyszíni nyomok közül előkelő helyet foglalnak el az elkövetés eszközeinek nyomai. Ezekből nem csupán a használt eszköz mineműségére és sajátosságaira, hanem ezek révén az őket használó egyénre (pl. foglalkozása, jártassága, balkezessége stb.), az elkövetés módjára stb. is lehet következtetni. Bertillon, híres francia kriminalista 1908-ban a betörés nyomaival, illetve az azokra felépített következtetésekkel bizonyítani tudta, hogy a betörést nem egy, hanem két személy követte el.

Egy Rémy nevű bankárt szobájában holtan találtak. Baltacsapások oltották ki az életét. A gyilkosok a szomszédos szobában egy redőnyzáros íróasztalt feltörték. A gyilkosság alapos gyanújával terheltlen letartóztatták az áldozat Renard nevű komornyikját és Courtois nevű háziszolgáját. Courtois beismerő vallomást tett és azzal védekezett, hogy Renard bujtotta fel. Renard segített is neki az íróasztalt feltörni. Renard mindent tagadott. Bertillon feladata az volt, hogy Courtois vallomásának helytállóságát a nyomok segítségével ellenőrizze. Bertillon megállapította a nyomokból, hogy az íróasztalt

Visegrádi részlet. (Hertelendy alezr.-né felv.)

három különböző szerszámmal törték fel: egy kértész-késsel, egy lakatosvésővel és egy asztalosvésővel. Az asztalosvésőt csupán az íróasztal baloldalán alkalmazták. Az íróasztalnak ezt az oldalát Courtois beismerése szerint ő tartotta.

Bertillon kimutatta, hogy

1. a meglehetősen keskeny és vékony kértész-késsel történt az első betörési kísérlet,

2. hogy az egyik oldalán megemelt redőny ékelődött, megakadt,

3. hogy egyidejűleg mind a két oldalon kellett dolgozni, hogy a redőny ékelődését elkerüljék és hogy az oldalvátatokban a redőny egyenlő futását biztosítsák; ennél a munkánál az asztalosvésőt a baloldalon, a lakatosvésőt a jobboldalon használták fel,

4. hogy az íróasztal mozgott volna, ha Courtois mindkét kezében egy-egy szerszámmal dolgozott volna, még akkor is, ha a munkaközben testével az íróasztalt a falhoz szorítja,

5. hogy az íróasztal fiókjainak tartalma az elmozdulás, majd ennek megakadályozása következtében összevissza hanyódott volna, már pedig az nem következett be.

Végkövetkeztetés: az íróasztalt feltétlenül két embernek kellett feltörnie, mégpedig azon a módon, ahogy azt Courtois előadta. Courtois előadását a nyomok mindenben igazolták.

Ehhez a remek kriminalisztikai következtetéshez még azt fűzöm hozzá, hogy a tanúk, sértett, gyanúsított előadásának ellenőrzésére mindig az objektív leletek (nyomok, bűnjelek) nyújtják a legmegbízhatóbb módot.

Ki tudta?

Földünk gabonatermő helyein az esztendőnek csaknem minden hónapjában van aratás. Novemberben aratnak pl. Afrika déli csücske körül, Madagaszkár szigetén, Ausztrália déli felén, Argentína északi részein.

Törvényszéki orvostani ismeretek.

Irta: Dr. BEÖTHY KONRÁD egyetemi magántanár, törvényszéki orvos, Pécs.

III. közlemény.

(2)

Fentebb már mondtam és valóban láthatjuk, hogy nincsen olyan betegség, amely ne vezethetne hirtelen, vagy helyesebben, váratlanul halálhoz. Bizonyos, hogy megdöbbentő dolog az, ha a hozzátartozók, a környezet vagy a nagyvilág azt hallja, hogy ez vagy az hirtelen meghalt. Olyankor, amikor rajta a betegségnek, legkevésbé halálos betegségnek semmi jele előzetesen nem volt látható, hanem az illető végezte rendes napi munkáját s talán ő maga gondolta legkevésbé, hogy beteg és hogy ilyen súlyos, „halálos“ beteg. Éppen azért, mert ezek az emberek már olyan régen, vagy csak rövid idő óta betegek, nem tekinthetők egészségeseknek, hanem ezek mind *hirtelen halálra hajlamos egyének*.

A csendőrt azért érdekelhetik a hirtelen halálos esetek, mert ilyenkor mindig felmerül idegen kéz szerepének a gyanuja, még akkor is, ha a hirtelen elhaltak köztudomás szerint haragosa, ellensége nem is volt. Minthogy külérőszaki behatásnak gyanuja — eltekintve a halálközletem alatt keletkezett sérülésektől — nincsen, mindjárt arra gondolnak, hogy valaki alattomosan tört elhalt életére, aminek legközönségesebb formája a mérgezés, vagy pedig, hogy romlott ételt fogyasztott stb. Természetes, hogy ebben az utóbbi esetben, ahol nyilvános étkezőhelyiségben való étkezés után lett rosszul valaki: a vendéglő tulajdonosára nem közömbös annak a hírnek a hatása, hogy az ő vendéglőjében fogyasztott ételtől lett rosszul, vagy halt meg valaki, mert hiszen neki ebből igen nagy gazdasági hátránya származhatik: vendéglőjét — legalább is egy időre — bezárják, elhíresztelik, stb. Legközönségesebb gyanuforma mégis az, hogy mérgezésre gondolnak az ilyen módon meghaltak eseteiben. Ennek egy egészen tipikus példáját akarom itt néhány szóval említeni, amiből minden, ami ilyenkor felszínre kerül, kiviláglik.

1932 szept. 7-én meghalt az Új Szent János-kórház idegosztályán X. püspök „rejtélyes és tragikus körülmények között“. Erről aztán az egyik újság részletes tudósítást közöl s mindennek élébe vágva, az újságíró képzetekörével kiszínezve hasábos cikkek jelentek meg, amíg aztán a rendőrorvosi boncolás egyszerre fényt vetett erre a rejtélyesnek látszó és tragikus ügyre s így egyszerűen egy egészen közönséges hirtelen halál esetét zsugorodott össze az egész história. „Megannyi különös, megmagyarázhatatlan jelenség veszi körül a halálesetet s ez avatja napi érdekességé a kiváló egyházi tragédiáját“ — írják az újságok. Majd meg ezeketán végigmennek a hirtelen elhalt férfinak életpályáján, élénk színekkel ecsetelve, mindent igyekeznek belemagyarázni halálába, mint ahogyan ezt az idézett újság-cikkből kivehetően idézem: ...vasárnap délután ijedt női hang hívta fel telefonon dr. M. I. egyetemi tanársegédet. — Doktor úr, az Istenért, siessen ide a szomszédba, nagyon rosszul van X. püspök Úr... az egyetemi tanársegéd igen rossz állapotban találta az püspököt. A szelmonon feküdt, alig volt már öntudatánál és a hozzá intézett kérdésekre zavaros válaszokat adott. Az esti órákban és éjszaka újra meg újra áthívták az orvost a püspökhöz. Nem lehetett megállapítani, hogy mi baja volt. *Hányingere volt, pulzusa, szív-működése rendetlen*, végül is az egyetemi tanársegéd a mentőkért telefonált. A mentők éjszaka vitték be a püspököt az Új Szent János-kórházba, ahol a sebészeti osztályon helyezték el. A kórház jelentése szerint átfürödött gyomorfekélyre volt gyanú. A ...tanár és asszisztensei konzultálni akartak, a beteg azonban igen zavart és nyugtalan volt, dobálta

magát, kiugrott az ágyból, azért nem tarthatták tovább a nyílt osztályon, hordágyra tették és átvitték az idegosztályra... az orvosért telefonáló asszony megjelent a kórházban s felhívta az orvosok figyelmét arra, hogy a püspöknek talán gombamérgezése van és jó lenne, ha a gyomormosást alkalmaznának... a gyomormosásra hétfőn délben került sor... és mialatt a hordágyon vitték a beteget, „telefonált” a püspök. Az ügyvédjével akart mindenáron beszélni, vele folytatott képzeletbeli beszélgetést... „Halló, Dénes, halló, mindjárt meghalok, beszélni szeretnék”... aztán elvesztette eszméletét és félóra múlva meghalt az idegosztályon.

Az orvosok a következőket mondták: az a gyanú merült fel, hogy gyomorvérzés van, a vizsgálat azonban nem igazolta azt a gyanút. Később hányási rohamok jelentkeztek, amiből gombamérgezésre kellett következtetni. Mint-hogy a beteg rendkívül nyugtalan volt, ezért kellett átszállítani a kórház idegosztályára, ahol agyi tünetek között, valószínűleg agyvérzés következtében halt meg... a rendőrség kutatni kezdte, hogy hol fogyasztotta el a gombát X. püspök. Ma délelőtt aztán megállapították, hogy a püspök az... utcai papi otthonban ebédel. Itt evett gombát 5 társával együtt, akik közül azonban egyik sem lett beteg, a gombamérgezés gyanúja tehát elesett.

... elrendelték a holttest felboncolását... a boncolás eredményét rövid idő múlva már közölték a főkapitánysággal, amely szerint a püspök halálát *főrepedés* okozta. vérzés történt a szívburokban, tehát szívfojtás történt...

Látnivaló tehát, hogy mekkora port verhet fel egy ilyen hirtelen halálesetnek a híre, különösen, ha az illető a közéletben nagy szerepet játszott.

Különös, hogy mindjárt mérgezésre gondolnak. Mi törvényszéki orvosok ezen nem is döbbenünk meg, hanem mindig azt gondoljuk először magunkban: addig, amíg nem történt meg a boncolás, nem hiszek el semmit sem a kózsza hírekéből, mert tudom, hogy a hirtelen halálnál bekövetkező tünetek olyan tarkák, változatosak, hogy minden mérgezésnek a jeleit *utánozhatják*.

Igaz, hogy mindig jobb a fokozott óvatosság, mint túlzott merészség, nagyon jól teszi a csendőr is, ha komolyan mérlegeli mégis a mérgezésre vonatkozó híreket, mégis, — azt hiszem, — hogy érdemes megismerni mindazt, amit fentebb már elmondtunk és végül pedig azt is, hogy éppen *mérgezés* az, amire ezeknek a halálát visszavezetik. Törvényszéki orvosi gyakorlatomból szeretnék néhány olyan esetet felsorolni, ahol a *mérgezési gyanu alaptalan volt* és boncolásnál derült ki, hogy a már felsorolt szervi eltéréseknek, betegségeknek egyike vagy másika okozta az elhalt hirtelen halálát. Csak egészen röviden, tabelláris összeállításban szeretném ezt ismertetni, mint alább következik.

Név, foglalkozás, kor	Allítólagos halálok	Igazi halálok
M. N. könyvkötő	világító gáz-mérgezés	eskóros roham
J. A. 2½ éves	orvosság-mérgezés	bélhurut
Fr. H. 43 éves	kolbázmérgezés	agyi ütőer repedése
L. H. segéd-munkás	ecetsavmérgezés	gyomorátfuródás, hashártyagyulladás
N. B. eltartott	morfiummérgezés	heveny vese-gyulladás
E. S. tanuló	romlott gulyáshús	vérhas
B. P. magánzó	evés után hányás	idült vese-gyulladás
I. T. kocsis	húsmérgezés	agyvérzés
M. S. özvegy	ismeretlen méreg, szomszédja főzött neki	kétoldali tüdőgyulladás
L. Sch. fegyver-munkás	világítógáz mérgezés	háborús lőtt seb a koponyában, eskóros roham
Név, foglalkozás, kor	Allítólagos halálok	Igazi halálok
F. Sch. 4 hónapos	apja mérgezte meg?	heveny hörghurut
W. H. körlyv-vizsgáló, 44 év.	morfiummérgezés	függőérgyulladás
H. K. 5 éves	sardiniamérgezés	vastagbélhurut
O. A. magánzó, 64 éves	atropinmérgezés	koszorú-ér elzáródás
K. O. bejárónő, 56 éves	húsmérgezés	vízfejűség
F. K. magánzó, 41 éves	veronalmérgezés	szervi szívbaj
P. S. 62 éves	ismeretlen méreg	idült vesebaj
R. M. tetőfedő, 10 éves fia	húsmérgezés	vastagbélhurut
W. M. 43 éves, vasutas neje	férje mérgezte meg?	önakasztás
A. B. 27 éves, magánzó	morfiummérgezés	agyvérzés
I. R. ápolónő, 72 éves	morfiummérgezés	szervi szívbaj
F. K. segéd-munkás, 24 éves	világítógáz-mérgezés	szívkitágulás
K. P. 48 éves, nyugdíjas	alkoholmérgezés	agyvérzés
S. H. lakatos-segéd, 19 éves	kolbázmérgezés	szívkitágulás
A. K. munkásnő, 50 éves	húsmérgezés	agyvérzés
A. Z. munkás neje, 20 éves	húsmérgezés	agyhártyagyulladás
K. B. 8 hetes	romlott cukrot evett?	agytályog
A. C. ? 59 éves	ismeretlen méreg	agyvérzés
L. B. igazgató neje, 39 éves	ismeretlen méreg	gennyes agyhártyalob
A. K. kocsifényező neje, 50 éves	sok altatót vett be	agyvérzés
F. P. gépész, 54 éves	mérgezési gyanu	fekélyes vastagbéllob
K. K. magánzó, 76 éves	gyakran emlegette az öngyilkosságot	öregkori senyveség
K. S. kereskedő, 52 éves	mérgezéssel ideg-klinikára szállították	gerinevelő sorvadás, szervi szívbaj
K. Z. 59 éves	húsmérgezés	vérrögembolia tüdőben
K. B. 4½ hónapos	orvosságmérgezés	heveny gyomorhurut
M. M. bejárónő, 41 éves	orvosság bevétele után 5 p. múlva meghalt, halalmérgezés	vérrögembolia a tüdőben
L. M. kőműves neje, ? éves	férje meg akarta mérgezni?	gümös agyhártyalob
F. H. cipész, 76 éves	arzénnel és foszforral dolgozott	szív koszorúérének elzáródása
L. K. ? éves	orvosszertől halt meg?	szív koszorúérének elzáródása
K. A. munkás, 22 éves	ismeretlen méreg	szívbelhártyalob
S. M. mozdonyvez. leánya, 20 éves	mérgezés gyanu	heveny vese-gyulladás
H. Z. gyáros neje, 35 éves	ismeretlen méreg	szív érének elzáródása
E. S. öntözősegéd neje, 56 éves	morfiummérgezés	tüdőgyulladás
J. B. szabó, 36 év.	mérgezés?	agyvérzés
J. T. munkásnő, 31 éves	veronalmérgezés	vesezsugor
A. P. táncosnő, 30 éves	szódamérgezés	vérbajos szívbaj
W. Z. kertész, 61 éves	borkósav mérgezés	mell-, szívhártyagyulladás
O. Sch. magánzó, 56 éves	habzó szájjal halva találták	szervi szívbaj
A. K. vasuti munkás, 40 éves	előtte való nap marhahúst evett	agyvérzés
F. T. 27 éves	fémmeleg?	gennyes agyhártyalob

A fővárosi tűzoltóság egyik gyakorlatát a csendőrség tagjai is megtekintették.

Ebből a kis összeállításból is látni lehet, milyen gyakori a mérgezések gyanúja akkor, amikor valaki hirtelen rosszul lesz és meghal.

Azt kérdezhetné valaki, hogy nem lehet-e valóban mérgezés mégis egyik-másik esetben jelen? Mindebben az esetben, amit itt ismertettem, a mérgezést kizárhatjuk, mert amellett, hogy megtaláltuk a természetes okból bekövetkezett hirtelen halálnak az okát: a szerveket még az országos bírósági vegyszeti intézetbe is elküldöttük, hogy azt méregtartalomra vizsgálja meg. Egyetlenegy esetben sem sikerült az állítólagos mérget kimutatni s így egészen biztos, hogy a halál csakis azoknak a szervi elváltozásoknak a következtében állott be, amiket boncolásnál megtaláltunk.

Azt, amit eddig az alaptalan mérgezésről s egyúttal a hirtelen halálról mondtunk: meg is lehet fordítani, olyan értelemben, hogy vajjon valószínű mérgezések esetén nem kerüli-e el az ember figyelmét a mérgezések tünetesoportja? Igen, nagyon gyakran, úgy hogy ilyenkor meg a valószínű mérgezési tüneteket tekintik olyanoknak, amelyek valamilyen természetes megbetegedésnek a tünetei s nem is gyanakszanak mérgezésre. Ilyenek voltak a tisztazugi mérgezési esetek is, ahol olyan hosszú idő alatt sem merült fel gyanú arra, hogy valóban mérgezések történtek s éppen ezért sikerültek ezek majdnem minden esetben. Ezekről azonban később, a mérgezések tárgyalásánál, még bőven beszélünk.

Ismételve: minket azért érdekelnek ezek az esetek, mert minden olyan esetben, ahol erőszakos halál gyanúja forog fenn: ki kell zárni tudni azt, vajjon a halál nem természetes megbetegedés következtében állott-e be. S csak azután vesszük tekintetbe a külsérelmi nyomokat s ezzel együtt állítjuk fel az okozati összefüggést a külerőszaki behatás és a halál között.

A táblázatból kitűnik tehát az, hogy látszólagos vagy állítólagos mérgezéseket a legkülönbözőbb okokra vezetnek vissza. A mérgezéseknek legnagyobb része a világítógáz-, a hús- és kolbászmérgezéssel függ össze. Úgy van az, hogy a legutóljára élvezett hús- és kolbászneműt teszik felelőssé elhalt haláláért. Érdekes, hogy nemcsak akkor gondolnak húsmérgezésre, ha valaki fejfájásról panaszkodik, hanem a legkülönbözőbb megbetegedéseknél, mint pl. szív-, gyomor-, bél-, vese-, stb. bajoknál is. Még akkor is húsmérgezésre gyanakodnak, amikor csak egy személy betegszik meg, mint a mi táblázatunkban egyik esetében, ahol a többi tanulólány egészséges maradt, s csak ő „halt meg húsmérgezésben”. Ugyanúgy, mint a már részletesen ismertett püspök halálakor gombamérgezésre gondoltak, de őt társa nem mutatott semmiféle mérgezési tünetet. Egy kis gondolkodás után a püspök esetében szintén biztosra lehetett venni, hogy szó sincsen gombamérgezésről, mert hiszen akkor mindnyájan megbetegedtek volna. Az ilyen mérgezések, mint

pl. éppen a gombamérgezés, legtöbbször tömegmérgezés formájában lépnek fel s csak akkor lehetne ilyenről beszélni, ha többen, ugyanazon tünetekkel betegedtek volna meg, vagy pedig haltak volna meg. Igaz, hogy sok állatbetegség van, amely az embert is beteggá teheti, azonban állatoknál pl. a száj- és körömfájást, vagy a teheneknek szülés utáni fertőző betegségét a mi nagyon jólképzett állatorvosaink olyan jól ismerik, hogy ezekben a bajokban elhunyt állatok nem is kerülnek közfogyasztásra. Hogy pedig a rothadt hús maga nem okoz halált, azt mutatja azoknak az inyenceknek a szokása, akik lőtt madarakat olyan sokáig hagyják rothadni, amíg azoknak tolla kihull. Végül pedig: a kezelés folytán olyan elváltozások állhatnak be a húsneműekben, amelyek valóban okozhatnak kolbászmérgezést. Érvényes ez a halakra is.

Másik nagy csoportját képezik hirtelen halál esetén az alaptalanul halálosnak tartott mérgezéseknek azok, ahol a mérgezésnél a mérget magát nem nevezik meg, hanem csak egyszerűen „mérég”-ről tesznek említést. Ismét egy másik csoportot alkotnak azok a hamis feltevések, amikor valaki a felírt gyógyszer következtében halt meg, jöllehet az adag, amit az orvos felírt, olyan kicsiny volt, hogy az semmi körülmények között halálos gyógyszer-mérgezést nem okozhatott. Azonban kézenfekvő ezekben az esetekben a mérgezés gyanúja, mert hiszen ha valaki a halál előtti rosszsullaté alatt vesz magához ilyen szert s utána rövid idővel mégis meghal: mindjárt arra gondolhatnak, hogy a gyógyszer okozta elhalt halálát.

Néha az alaptalan mérgezés gyanú onnan indul ki, hogy az illetőnek mesterségénél fogva volt dolga a mérgekkel s azért azzal a méreggel lett öngyilkos, amellyel éppen dolgozott. (Erdőkerülő — arsén, strychnin stb.)

Az okozati összefüggést tehát csak akkor tudom megtalálni egy állítólagos bántalmazás és a halál beállta között, ha mindezeket a fentebb említett, hirtelen, vagy váratlanul halált előidéző szervi megbetegedéseket ki tudom zárni. Természetes dolog, hogy olyan szervi elváltozásban szenvedő embereken, akiknek a betegsége tapasztalat szerint bármely pillanatban halálhoz vezethet: is követhetnek el büntényt, halálosat. Éppen nagyon fiatalokon és elaggott öregeken találjuk néha a halálos sérüléseket, akiknek boncolásakor aztán kiderül, hogy már régóta fekszenek súlyos, gyógyíthatatlan megbetegedésben s talán éppen a saját magukkal való tehetetlenségük az oka annak, hogy hozzátartozóiknak terhére vannak s igyekeznek tőlük szabadulni.

A halál oka. Halálos sérüléssel kapcsolatban mindig meg kell mondani azt, hogy mi volt a halál oka s hogy ezt mi idézte elő. Sérülések után a legcélravezetőbb a halálokat két nagy csoportba osztani. Ez a két nagy csoport: I. *elsődleges* és II. *másodlagos halálokok*.

a) *Elsődleges vagy közvetlen halálokok.* Ide tartoznak azok a sérülések, amelyek *életfontos szervek megsemmisítésével vagy nagyfokú károsításával járnak*, mint pl. az agy, a gerincagyvelő, a tüdők, a szív említett elváltozásai, vagy az egész testnek, a roncsolása (robbanás s más hasonló erős behatás után). Ezeknek a szerveknek a károsodása s emiatt azok működésének megszűnése teljesen elegendő ahhoz, hogy minden magyarázat nélkül megértsük,

miért nevezzük ezeket elsődleges halálokoknak. Elég pl., ha azt mondjuk, hogy a halál azért állott be, mert a fej a törzstől elvált.

b) *Az élet folytatásához szükséges szervek működésének erőszakos megzavarása*, mint pl. az agynak, a gerincvelő felső részének, azáltal, hogy sérülés után oda pl. vér ömlik s azt ott nyomni fogja, a tüdőnek levegővel való összenyomása akkor, amikor a mellkast nyitja meg valamilyen sérülése, vagy a szívnek az összenyomása szívfojtásnál, tehát akkor, amikor a szívburokba ömlött vér nem engedi kitágulni s így dolgozni a szívet.

c) *Az elvérzés* is elsődleges halálok. Talán a leggyakoribb sérülések után. Nem a szívnek, hanem a nagy ereknek sérüléseinél vagy pedig belső szervek sérülésénél lép fel az ilyen elvérzéses halál. Különösen a lép és a máj sérülésénél.

Elvérzés van kétféle: 1. kifelé és 2. befelé való elvérzés. Kifelé való elvérzésnél esetleg a ruhát és a környezetet (ha nem távolították el onnan a holttestet) vérrel átitatva, kiterjedten elszennyezve találjuk. A vér mennyiségének a becslése ahhoz, hogy valóban kifelé való elvérzés történt, csak nagy óvatossággal történhetik meg, mert nagyon függ a talált vér mennyiségének a pontos meghatározása a ruhától, a föld, a talaj minőségétől s attól is, vajjon nem volt-e alkalma a kiömlött vérnek úgy eltűnni, hogy nem lehet egyszerre észrevenni, mint pl. a padló réseit közé becsurogni stb., vagy hogy nem takarították-e el azt onnan.

2. A befelé való elvérzésnél a vér testüregekben gyűlik meg, amit kívülről látni nem lehet, legfeljebb úgy lehet rá gondolni, hogy a sértés helyét, minőségét veszi tekintetbe az ember, vagy hogy a sérülésen keresztül a holttest helyzetének megváltoztatásával vér folyik ki. Amíg külső elvérzést legtöbb esetben megtekintéskor is meg lehet állapítani, a belsőt, avagy befelé való elvérzésnél csak boncoláskor állapíthatjuk meg a halál okát.

Az elvérzéses halálhoz szükséges vér kiömlött mennyisége különböző, nagyjából azonban azt lehet mondani, hogy felnőtt ember akkor hal meg elvérzésben, hogy ha vérmennyiségének legalább a felét elveszti. Néha azonban túl él az ember 70%-os vérvesztéssel is. Felnőtt ember vérmennyisége 5 liter (megközelítőleg). Érdekes, hogy a nők nagyobb vérvesztéssel elbirnak, mint a férfiak, viszont gyermekek már akkor is rendszerint elpusztulnak, hogy ha vérmennyiségük egyharmadrészét elvesztik. Mint-hogy pedig újszülötteknek a vérmennyisége nagyon kevés, számszerűleg is meg lehet mondani, hogy mennyi vérmennyiség elvesztése szükséges azok elvérzéses halálához; 40—58 gramm vér ez a mennyiség.

Ismeretes, hogy nem ritka a nyak metszett sebe. Ilyenkor, amikor a nyak sebéből vér ömlik be a sérült légcsővébe: azt egyúttal be is lélegzi, úgyhogy a belégzett vérnek egyik mennyiségét a tüdőben lehet megtalálni, vagyis az illető megfullad a saját belégzett véréből, éppen úgy, mint azt a fogházor esetében fentebb már említettem. Ennek még az az érdekessége, hogy a sérült hamarabb megfulladhat a saját vérében, mint ahogyan elvérzik. Egyben pedig az a tény, hogy a vért mélyen a tüdőbe belehelve találjuk meg: bizonyítja azt, hogy az illető még élt akkor, amikor a sérülést elszenvedte, vagyis hogy a sérülés élőben keletkezett. Van még egy megjegyezni

való: az olyan holttestekben, amelyek már bomlásnak indulnak, a vér lassanként elbomlik, elhagyja a szervezetet s most már úgy néz ki a holttest, mintha elvérzett volna. Igen nagy tévedés volna tehát a jelentésbe azt bevenni, hogy a holttest elvérzett! Az elsődleges halálhoz tartoznak még:

d) *A shok-halál.* Ezalatt azt értjük, hogy az elszenvedett sérülések hatása alatt egyszerre csak megáll a szív működés és a lélegzés, mert a testen, kívül a bőrben vagy más felületesen fekvő idegek intenzív izgalma visszahajlásos úton áttevődik a lélegzés és a szív működést szabályozó idegekre, amelyek aztán kimerülnek, felmondják a szolgálatot s a sérült meghal. Ehhez a shok-halálhoz nem szükséges, hogy egy-két hatalmas behatás érje az embert, elég hozzá az is, ha számos, nem nagyon erős behatás gyakori egymásutánban hat a testre, mint pl. gyakori ökölesapások alatt, ostorral, bottal való gyakori megverés, vagy ú. n. lincselésnél. Ha pedig éppen havivérzése van valakinek, vagy emésztési állapotban áll, akkor ezeknél a shokhalál sokkal hamarabb bekövetkezhetik. Vannak egyes testrészek, amelyeknek bántalmazása különösen veszélyes ilyen szempontból: így a gégeének sérülése, egyszerű, durva megragadása, a gyomortájéknak bántalmazása, a méh, a heréknek a bántalma, vagy az állra, állkapocszögletre, a szívtájra való ütés. Érdekes ebben az esetben az, hogy sem a test külső megsemmisítésénél, sem pedig a boncolásnál nem találunk ugyszólván semmiféle elváltozást. Shok-halál léphet fel magzatelhajtásnál olyankor is, amidőn valamilyen, arravaló eszközt akarnak bevezetni a méhbe és a nyakcsatornát feszítik rongálják.

e) Már megemlítettük a hirtelen halálnál azokat az eseteket, amikor a kanyargós lábszárerekből vérrög szabadul el, bekerül a tüdőbe, az ember hirtelen meghal s ilyenkor a vérrögöt meg is találjuk a tüdőverőér ágaiban. Ugyanígy vagyunk egy másik, ugyancsak *emboliának* nevezett lelettel és az ú. n. zsíremboliával, amely akkor következhetik be s okozhatja az ember halálát, ha legtöbbször tompa, erőszakos behatás következtében csontok törnek, rázkódnak, vagy a testnek a rázódása következik be és a bőr alatti zsír összezúródik. Most már: a zsírszövettel együtt erek is szakadnak be, az összeroncsolt zsír bekerül a vérkeringésbe s eljuthat ugyancsak a tüdőverőér ágaiba. Ez nem mindig öl azonnal, lehet, hogy törött csontú embereket kocsin szállítanak olyan úton, ahol a szekér, koci ráz, most már ennek a rázásnak az ereje elég ahhoz, hogy az illetőnél halálos zsírembolia fejlődjék ki, az illető szállítás alatt meghal.

f) Egy másik fajtája az emboliának a *légembolia*. Létrejötté ugyanolyan, mint a vérrög- és a zsír-emboliájé. Nem mindig azonnal, néha csak órák múlva öl.

Ránk nézve minden egyes emboliának a kimutatása azért fontos, mert ebből tudhatjuk azt, hogy a sérülés a sérültet életében érte.

g) Egy következő, elsődleges halálok a *hasnyálmirigybe történő vérzés*, amely színtén zúródásokkal és megrázkódtatásokkal kapcsolatban áll elő. Ez jóval ritkább, mint az eddig felsoroltak.

h) *A fulladásos halál* is sok esetben szerepel elsődleges halálként. Olyan sérülések, amelyek egyszerre megnyitják mind a két mellkast, fulladás

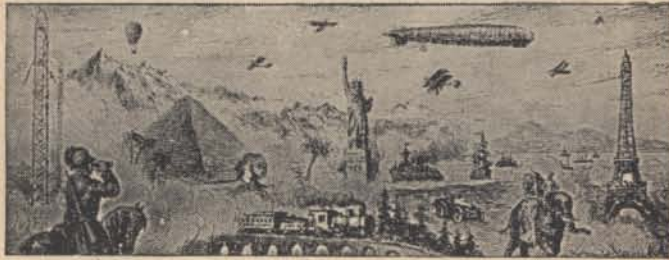

Annakidején írtunk a spanyol nemzeti csapatok oldalán küzdő és az ostromlott Aleazarban hőiesen harcoló spanyol esendőrökről. A nyiregyházi gy. tanalosztály ezzel az emlékfalal örökítette meg ezeket, a világ esendőreinek példát mutató hőstetteket.

útján ölnek, még pedig azért, mert a mellkasba betóduló levegő nem engedi kitérni, kitágulni a tüdőket. A fulladásról egyébként még sok szó fog esni.

Amint láthatjuk: elsődlegesek azok a halálokok, amikor valamilyen sérülés következtében olyan elváltozásokat találunk, amelyek már egymagukban megmagyarázzák a sérült halálát, tehát anélkül, hogy azt bővebben kellene magyarázni. Elég, ezek szerint, ha azt mondjuk, hogy a halál shokhatás következtében állott be, vagy hogy a halál azért állott be, mert a sérülés az agyat teljesen szétroncsolta, vagy: mert a metszett sérülésekből elvérzés történt.

Vannak aztán más, ú. n. másodlagos halálokok is, amelyek a bekövetkezett halállal szintén okozati összefüggésben állanak, de ezeknek a halállal való összefüggésére már jobban ki kell terjeszkedni, mert egy kis magyarázatra szorul az, hogy hogyan is következett be a halál. Éppen azért nevezik ezeket másodlagos halálokoknak, mert minden további nélkül nem nyilvánvaló, hogy tulajdonképpen mi is az összefüggés a sértés és a halál bekövetkezése között. Ezekről külön fogok részletesebben szólni, most csak annyit, hogy ezekhez tartoznak azok az elváltozások a szervezetben, amelyek sérülés mellett fellépő fertőzések következményei, vagy amelyek az anyagcserében okoznak olyan elváltozásokat, amiket a szervezet már nem bír ki; ezek az elváltozások lehetnek helybeliek, vagy a sérüléstől távoleső helyeken fellépők.

Portyázás.

Az amerikai magyarok ezentúl rendszeres rádióközvetítést kapnak a régi hazából. Megnyitója ennek a kapcsolatnak az a rádiószózat volt, amelyet a miniszterelnök úr intézett nemrégiben a tengerentúli világ magyarjaihoz.

Nem kell Amerikáig elmenni, elég csak kicsit túlgrani a határon, hogy igazán elevenen érezzük: mi a haza?! Csak néhány kilométerrel is túl a határon mennyi bizonytalanság, veszedelem, magára hagyottság környékezi az embert, hát akkor ezer és ezer kilométerek távolságában mit kell érezniök az otthonból elszakadtoknak?

Ha semmi más, ez az egy áldottá teszi azt és azokat, akik a rádió csodáját valósággá varázsolták. Az élőszó muzsikáját sem írott, sem nyomtatott betű nem pótolja. Levelek és újságok tömege semmi ahhoz, amit egyetlen hazuról kapott eleven magyar szó visz ajándékkul távoli véreinknek. Felhőkarcoló bábéli nyelvzavarában, az amerikai élet nyers tusájában, őserdők félelmetes rengetegében, bányák és gyárak sivárságában ugyan mit érezhet a magyar, amikor felfogja füle a hangot: — Halló magyar testvér, itt Budapest beszél! S Budapest hangjában benne él a Tiszáé, a Körösé és benne él azoknak a jegenyéknek a zúgása, amik ma is ott állnak még az öreg tanya sarkán. Nem kétséges, hogy az amerikai magyarnak nagyot dobban a szive és megtelek áhitattal. S ha az idegen világ már-már eltaposta benne a régi haza emlékét, most újraéled.

És bizony sok-sok magyar él az óperencián túl tömbökben és szerteszórtan. Nem szabad elmerülniök az idegen fajták, nyelvek tengerében. Számon kell őket tartanunk, hogy sem ők, sem gyermekeik a magyar szót és magyar érzést el ne feledjék s hogy ez így lesz, abban nem utolsó része van most már annak az élő magyar szónak, amit a rádió sugároz

innen odaát, végtelen messzeségekbe. Halló magyar testvér, Budapest él! Budapest ledönthetetlen, világhíres büszke vára a magyar felsőbbrendűségnek s neked ott az idegen világban élő magyar szó is mutatja, bizonyítja ezt.

Szent-Györgyi Albert egyetemi tanárt s vele a magyar tudományos életet a világérdeklődés fény-sugarába emelte most a Nobel-díj, amit a mi szegedi tudósunk elnyert. Mindenki tanuja és részese lehetett annak az öröme, ami a magyar földön végighullámozott erre a hírre. Tudóst s egy nemzet tudományos színvonalát ennél nagyobb nemzetközi elismerés nem érheti. A szellemi élet legkiválóbbjai többnyire elvonultan élnek a maguk eszmevilágában s akárhányszor közülük átsuhan földrajz, kisebbségi probléma, békeszerződés és hasonlók fölött, amikor a lombikban a tudomány egy parányának a sorsa érik, most azonban aligha akad tudós a földön, aki fel ne lapozná legalább a lekszikonban Magyarországot.

Mi ezt köszönjük elsősorban Szent-Györgyi professzornak. Köszönjük az átvirrasztott éjszakáit, a hitét, acélszorgalmát, amit Istenadta tehetségéhez maga adott, hogy nagy dolgot műveljen a magyar név dicsőségére. Csodálatosan szép és hatalmas válasz ez arra a kisantant-propagandára, amely félvad ázsiai fajtának hirdet bennünket a világ felületes szinpadán. Milyen jó érzés is ez most, hogy az ellenséges propaganda nyomán a magyar nemzetről alkotott sok ferde vélemény torzonborz csokrához odatűzhet a világ egy Nobel-díjat is, a szellemi értékek ezt a legszebb virágát és jelét.

Vajjon a Nobel-díjra is azt fogják most mondani szomszédaink, hogy nyereg alatt puhítva hoztuk magunkkal Ázsiából?

Harmine évvel ezelőtt Rózsahegy magyar csendőrpuskáknak kellett eldördülniök s most a csehek nagy emlékünnepeket rendeztek az évfordulón. A Budapesten megjelenő Nemzeti Figyelőben — Z. Baróti József tollából — ezzel kapcsolatban a következőket olvassuk:

„A magyar csendőr.

A háború emberkeverő forgataga őket is beállította a heterogén nagy masszába. Csukaszürkét kaptak s együtt mentek sturmra a bakákkal. Győzelmen alul nem adták s a kizitusa végén derűs nyugalommal és otthoni gondolat hozták rendbe az agyuszti rugót. Ruhájuk, fegyverük a tisztaságtól, szemük a lelkesedéstől mindig ragyogott. Kétszer annyian megmentették volna az országot a katasztrófától.

A román hordák inváziója után a ködlősürke november tizenhatodikai hajnalon megjelentek a fővárosban s a magyar faj büszke öntudatát s egy mintaszervezet megingathatatlan tekintélyét hozták magukkal. Jövetelükkel biztonság költözött a megviselt lelkű és hitét veszített városba.

Azóta nagy utat tettünk a kálvária-úton felfelé. Ki-kezdhetetlen fundamentumokon s megdönhetetlen gránitoszlopokon hazát építettünk s ennek egyik legerősebb tartószlopa a dolgok erkölcsi rendjében: a magyar csendőrség. De míg szomszédaink csendőre politikai ágens és profosz is: a magyar csendőr hivatása szerint a közbiztonság és közérkölség védelmében minden politikán felüláll. Csak az tudja igazából, mi a magyar csendőr, aki az elbalkánizált Erdélyből lábát a Csonkaország területére beteszi.

A határt átlépted: Nyugateurópába érteztél. A határlomáson a hajnali szél metszőn vág arcodba s gyér villanyfények mellett a csikorgó hidegben élesen csattan egy-egy

Amit vissza kell szereznünk; Bártfa.

ütköző. Vonat érkezett Erdélyből. Hallucináló és mindig féltő utasok kocsijuk ajtaján kitekintgetnek. Meglátják a magyar lobogót s a magyar csendőrt a pályaudvaron. Amit Simeon érzett Jézus láttára, akiben az eljövendő Megváltót érezte, azt érzik és mondják is: „...látták a szemeim az Üdvözítőt...”. S didergő hidegben némelyek a zászló, mások a csendőr köré gyűlnek, vagy nézik szeretettel és könnybe-lábadó szemmel és jóreménységekkel a távolból. Egy-egy jó szót is szólnak hozzá és leirhatatlan boldogságot éreznek. A magyar csendőr a Csonkahaza határán: a békebeli Nyugat-európát, az otthoni biztonságot jelenti.

A sok dicsérő szó, amit a magyar csendőrségről mondhatnánk: Európaszerke köztudomású. A magyar csendőrség a világ legmagasabb színvonalú szervezete. A magyar csendőr: a világ legelső katonája, a világ legelső rendőre, a világ legbiztosabb szemü lélekismerője, a világ legnemesebb lelkű embere, a világ leglelküismeretesebb szolgálattevője, a világ legfejlettebb judiciumú ítélőbírája egy személyben. A magyar faj legmagasabbrendű és legnemesebb géniusza van a szervezetbe is, minden tagjába is a jó Istentől beoltva. A tövissel felhíntett magyar úton, ha valakire, a magyarság a magyar csendőrré biztonságosan építhet és biztosan számít, s az ezereztendős nemzet a magyar csendőrben csalódní nem fog soha sem.

Egy felvidéki erőszakolt ünnepség alkalmából a magyar csendőrökről ezeket el kellett mondanunk, az igazság nevében.

Köszönjük ezt a szép elismerést, aminél szebbet és teljesebbet talán már nem is lehetne gondolatokból és szavakból összegyűjteni. Hogyne örülnénk, ha így értékelnek, becsülnék és szeretnek bennünket! Csakhogy másik oldala is van az éremnek: a fele-

lősség, ami az elismeréssel jár. Ezekből a sorokból is láthatja minden csendőr, mekkora érték, mekkora tisztesség van a becsületére bízva. Nem egyszerű és nem könnyű feladat olyan testület tagjának lenni, amelyikről ilyen bizonyítvány jelenik meg a közvélemény előtt. Amikor tehát az elismerést és elismeréseket jólesően tudomásul vesszük, gondoljunk mindig az éremnek erre a másik oldalára is.

Életemben legbüszkébb a m. kir. csendőrségre voltam — mondotta mostanában egy magasállású úr, mikor a hivatalát átvette. A legnagyobb hibák egyike volna, ha dicséretre vadásznánk s minduntalan gyűjteményt cipelnénk belőlük haza, mint a gyerek a színes pillangóból, szitakötőből. Tudjuk jól, hogy az elismerés borát az igaznál is óvatosabban kell kortyolni, mert részegít. És azt is tudjuk, hogy aki túlságosan mohón örül a dicséretnek, maga hívja ki maga ellen a szapulás hangját.

Tekintve azonban a nyilatkozó személyét és a nyilatkozat tartalmát, ezt az elismerést sem hagyhatjuk nyomtalanul a levegőbe tűnni. Nem bizony, hanem eltesszük legszebb emlékeink és ösztönzőink sorába. Váratlanul és kéretlenül jött elismerés, kedvetterítő ajándék olyan helyről, ahol egyáltalában

nem közömbös, hogyan gondolkodnak a csendőrségről. Egyébként általában sem lehet ez közömbös számkra s hogy ma két ilyen elismerést is módunkban van ideiktatni, ez mindenesetre kidomborítja kissé a mellünket és frissítő árammal telíti az izmainkat új feladatokra, nehéz küzdelmekre.

Anika.

Irtá: M. E.

„A magyarok mindig elnyomták kisebbségeiket, megfosztották őket legelemibb emberi jogaiktól stb.” — írják rólunk ma is nem egyszer azok, akiknek úgy kedvezett Trianon, ahogy maguk se remélték.

Én egyszerű katonája voltam és vagyok a hazámnak, aki tapasztalatból tudom, hogy mennyire igazság ez. Csak egy csendőrőrs egyszerű embereiről, életéből akarom ezt igazolni. Azzal, hogy Anika, az őrs főzőnöje mennyire érezte ezt a rettenetes elnyomást. Ma, húsz év után is sírva gondol ránk.

Anika 1917—1918. évben szolgált az őrsömön, magyarul is beszélt, de azért magyarul csak azt kérdezte meg a gazdálkodás vezetőitől, hogy mit főzön ebédre, vagy vacsorára, köszönni világért sem köszönt volna magyarul. Feleségem székely földön nevelkedett, de nem tudott oláhul, de Anika neki is csak románul köszönt, bár az egyik csendőr, aki tót anyanyelvű, de igen derék és magyar érzelmű csendőr volt, mint gazdálkodás vezető ezért Anikát többször megfedte, hogy miért nem köszön magyarul olyanoknak, akik a román nyelvet nem ismerik, de Anika kitartott elvei mellett, ennél fogva, aki fogadni akarta köszönését, meg kellett, hogy tanuljon románul. A konyhában mikor főzött, a kertben, mikor gyomlált, mindig román népdalokat énekelt. Magyarul csak akkor beszélt, ha káposzta, burgonya eltevés, lekvárfőzés stb. gazdasági ügyeket beszéltünk meg, vagy nagymosáskor. Egyszóval szigorúan csak őrsfőzőnöi minőségében. Hiába is szólt neki románul bárki ilyenkor, az ily dolgokat csak magyarul szeretne megbeszélni. Az őrs minden tagja megbecsülte Anikát, mert szorgalmas, tiszta, dolgozó, erkölcsös volt. Olyan jó leveleseket főzött, még birka húsból is, hogy arra az egyik szemléző úr is azt mondta, hogy jó marhahús-leves. Kérdezte is, hogy hol szerezzük be a marhahúst, de még mielőtt jelenthettem volna, hogy nem marha-, hanem birkahússal főtt a leves, Anika rávágta, hogy Szamosújvárról hozattuk. Így aztán a szemléző úr előtt a marhahús-leves cím megmaradt... 1918 november és december hónapokban a községi román lakossággal sokat harcolt Anika, mert azok az őrs gabonáját, burgonyáját szeretnék volna hatósági áron kiosztani. Ilyenkor Anika románul iszonyúan lefordta mindenféle csavargó betyároknak azokat és nem egyszer seprűnyelet fogott rájuk. Emlékezetemben van még, hogy mikor a román hadsereg 1918 december 22-én a laktanya előtt Kolozsvár felé vonult és a községben pihenőt tartottak, egy román katona bejött a laktanyába egy pisztolyt kínálva eladásra. A katona Anika után bement a kamrába és egy kisebb befőttes üveget vett magához és el akart szaladni. Anika a katonát, belekapaszkodva annak ruhájába, a parancsnok elé

vitte és addig nem nyugodott meg, míg az üveg befőttet a laktanyába vissza nem hozta. Emlékezetemben van még Anika arca, amikor a befőttes üveget végigtörölgetve, visszatette a polcra.

1919 január 10-én a szárnyparancsnokunk elrendelte a szárnyszékhelyünkre való bevonulást, mire az őrsöt ott kellett hagynunk. Az őrs berendezését a községi előljárásának átadva, készültünk elindulni. Anika se maradt ott, hanem elment. Közele hozzátartozóimnál volt tavaszig. Mikor egyszer az otthagytott bútorok után mentem, az ott levő román őrsparancsnok megkért, hogy mivel Anikáról annyi jót hallott, küldjem vissza, mert ők is alkalmazzák főzőnőnek. Hazaérve, Anikának elmondtam a hírt és ajánlottam neki, hogy menjen és foglalja el az állását, hisz egyelőre a helyzet megváltozott, legalább vigyáz mindenre és ha visszamegyünk, kéznél lesz. Anika szót fogadott, vissza is ment, de két hónap múlva már ismét hozzátartozóimnál volt, mondván, visszajöttem, mert én azoknál nem szolgállok, mert azok nem magyar csendőrök, az én főzőm nem olyan emberek gyomrába való. Itt maradok inkább a kosztért, mint azoknál a fizetésért...

Legutóbb mult év októberében voltam otthon szüleim és testvéreim meglátogatására. Megérkezésemkor udvarunkon édes anyám és Anika fogadott. Anika jobban sírt örömeiben, mint anyám. Mindjárt azzal fordult hozzám, hogy mikor megyünk már, mert még mindig várja vissza a magyar csendőröket, hogy azoknál mint főzőnő tovább működjék. Megnyugtattam... megígértem, hogy őrsömön ő lesz tovább is a főzőnő. Szegény Anika könnyezett örömeiben...

Vidám napok.

Irtá: NAGY KÁLMÁN rendőrfogalmazó.

Magyar ember örömmel gondol vissza a laktanyában eltöltött szép napokra s boldog, ha elbeszélheti hébe-hóba katonaélményeit. Kár, hogy ezeknek a szívderítő történeteknek csak igen kis része van feljegyezve. Magam is sok ilyen történetet halottam, ami papírra kívánkoznék.

De talán senkitől sem hallottam olyan jóízűen előadni ezeket a katonahistóriákat, mint F. E. ma már nyugalomban lévő főszolgabíró barátomtól. Ha a katonai szolgálatról jött fel a szó, rögtön megjegyezte:

— Mit tudjátok ti, mi az a katonaélet? — És elkezdte mesélni a régi boldog idők emlékeit. — Az én időmben ez is egészen másképp volt, mint mostanában. Akkor még az volt a „regula”, hogy annak az önkéntesnek, aki nem tette le a tartalékos tiszti vizsgát, még egy évet rá kellett szolgálnia. Így szolgáltam én is rá többedmagammal az önkéntesi évenre. Nem azért, mintha nem lettünk volna jó katonák, hanem, mert alföldi fiúk lévén, nem tudtunk megbarátkozni a közös gyalogezred szolgálati nyelvében olyan sokszor előforduló der, die, daszal. Nem mondom, hogy a második évre való vizsztatartás nem esett eleinte rosszul, de azzal vigasztaltuk magunkat, hogy annyira megszeretett az ezredparancsnokunk, hogy nem tudtunk megválni. S később már mint „öreg” fiúk, örökösen csínytevéseken törtük a fejünket, úgyhogy a második

önkéntesi év volt azután az igazi katonaélet. — Öreg barátom szeme ekkor már ragyogott a visszaemlékezéstől s nem kellett sok biztatás, hogy meséljen.

— Jómódú gyerek voltam és mint jogász vonultam be önkéntesnek. Természetesen jól öltözködtem és bizony nagy volt a meglepetésem, mikor bevonulásom után hívtak a ruhakiosztásra. Ott nem nagyon nézegették, kinek milyen termete van. Az „örmester úr“ nem nagyon válogatta a ruházati cikkeket, úgy adta, ahogy éppen a kezeügyébe esett. Kétségbeesetten nézegettem a ruhadarabokat, különösen a bakancsaim olyan nagyok voltak, hogy nyugodtan csónaknak használhattam volna. Az első kétségbeesés után azonban ezek a bakancsok szerezték nekem is, meg társaimnak is a legderűsebb percekét. Társaim, ha csak rám néztek, már nevettek, úgy bukdácsoltam. Amikor azután rákerült a sor a „hátra arc“ gyakorlására, az erős lendülettől bakancsaim össze-vissza csúsztak, amin aztán volt nevetés. Kiképzőnk egy ilyen alkalomkor már messziről harsogta: „Ki az a marha, aki a hátraarcnál mindig ellenkező oldalra fordul!“ Ő ugyanis messziről csak azt figyelte, hogy a bakancsok sorában valami hiba van. Közelebb érve aztán ő is nagyot nevetett a látványra, amit nyújtottam és nem sokkal ezután megszabadított tengerlöpő lábhelimről. Persze ez még az első önkéntesi év legelején történt. De ki tudná felsorolni mindazt a sok históriát, ami velünk történt, amelynek szenvedő hősei mi voltunk, de mint afféle fiatalok, mindent a humoros oldaláról fogtunk fel, sőt még azon igyekeztünk, hogy minél jobban kiaknázzuk mindennek a nevelés voltát, egymás felderítésére.

Mint minden században, a miénkben is megvolt az a jámbor bajtársunk, aki ugratásaink állandó céltáblája volt. Szegény, nagyon tehetségtelen volt. Az örmester úr ugyan ezt butaságnak nevezte. A katonai tudományokban igen-igen tehetségtelennek bizonyult, bal helyett következetesen jobblábbal lépett ki, de feleserélt és felforgatott az zavarában mindent. A kiképző altiszt, ha már ránézett: tajtékozott a dühtől, mert neki kellett a kapitány úrnál a hátát tartania a sült-eivil miatt.

Ez a bajtársunk aztán betetőzte sok szerencsétlen szereplését egy váratlan hadtestparancsnoki szemlén. Akkor már gyakorlatokra jártunk ki s gyakorló töltennyel tanultunk lőni. Egy ilyen gyakorlatról hirtelen berendelték azzal, hogy megjött a hadtestparancsnok úr s minket is meg akar szemlélni.

Volt nagy sürgés-forgás. A bakancs talpán levő szegektől a sapkarózsáig mindent átvizsgáltak nagy hirtelenében, nehogy „az öreg“ sasszeme valamit felfedezzen.

A kaszárnya udvarán ott állt már az egész tisztikar, élén a hadtestparancsnokkal. Az ezredparancsnok kiadta a parancsot az önkéntes század felvezetésére. Kapitányunk a század elé lovagolva kardot rántott s megindultunk díszmenetre. Amikor a hadtestparancsnok közelébe értünk, felhangzott a jobbra nézz! A következő pillanatban pedig lövés dördült el. Majd megfagyott valamennyiünkben a vér. Azonnal megállították a századunkat. Sokan már merényletre gondoltak. Pár perc múlva azután kiderült, hogy szegény Kelemennek sült el

puskája. A szerencsétlen bevonuláskor elfelejtette kivenni a gyakorló töltenyt s ahogy „jobbra nézz“nél kezét a puskaszíjon lecsúsztatta, elsült a puska, de hiszen nála még a kapanyélért sem vállalt volna senki felelősséget. Ilyen vége lett hát a nagy szemlének s Kelemen barátunk három hétig gondolkodhatott azon, hogy a töltenyt gyakorlat után ki kell szedegetni.

Ettől az időtől kezdve még keservesebb sorsa volt barátunknak, mert nemcsak a kiképző altiszt, hanem a kiképző tisztektől kezdve az ezredparancsnokig egyetlenegy előljáró sem mulasztotta el a nevezetes szemlét néhány hízogató szóval újra meg újra emlékébe idézni. Persze, mi másodévesek már nagyon merészek voltunk és mindig többet és többet engedtünk meg magunknak.

Az egyik bajtársunk, aki igen nagy tisztelője volt a préselt szőlőnek, odáig vetemedett, hogy ez redgyakorlat előtti este a kaszárnya közvetlen közelében lévő kis vendéglőben olyan sikeresen kóstoltgatta a hegy levét, hogy teljesen elázott. A vendéglős, mint hűséges és gyakori vendégét, lefektette. Tudta azonban, hogy reggel nagygyakorlat készül s addig költögette barátunkat, amíg nagynehezen feltápáskodott. Hirtelen eszébe jutott a nagygyakorlat. Rémülten ugrott ki az ágyból, ruháit összekapkodva vállára dobta, bakancsait kezébe fogta és a vendéglő kertjén át igyekezett a kerítés felé, amely határos volt a kaszárnya udvarával. Sikerült is átugrania, de vajjon mit érezhetett, amikor szembe találta magát az ezredparancsnokkal, aki már lóháton ülve fogadta a zászlóaljparancsnok jelentését. Rázta a fojtott nevetés az egész ezredet. Maga az ezredes is alig tudta komolyságát megőrizni. Aki volt katona, tudja ezt a pokoli helyzetet méltányolni. De hiszen méltányolta is az ezredparancsnok, hogy belepenészedett a lengemagyarkás cimborá.

Arról már említést tettem, hogy a német nyelvvél sok bajunk volt — folytatta elbeszélését barátom. — A második évben azért már tudtunk annyit, hogy a vezényszavakat megértettük és bemutatkozni is kifogástalanul tudtunk. A második év vége felé aztán elő is léptünk. Nem sokkal leszerelésünk előtt volt egy nagy helyőrségi gyakorlat, amit a helyőrség parancsnoka, egy vezérőrnagy vezetett.

A gyakorlat lefűvése után a vezérőrnagy megbeszélésre hívta magához a tiszteket és bennünket is. Esős idő lévén, valamennyien köpenyben voltunk. Előírás szerint nekünk viselni kellett a sípot. Ahogy felálltunk a megbeszélésre, a vezérőrnagy szeme rögtön megakadt egyikünk öltözékén. Nem volt rajta a jelzősíp. Rákiáltott — természetesen németül — „Hol a jelzősíp?“

Bajtársam egy szót sem érve németül, a kérdésre szabályszerűen elmondta a német bemutatkozás szövegét. A vezérőrnagy azt hitte, hogy kötelességszerűen mutatkozik be s így szólt — ugyancsak németül — „Jól van, de hol a jelzősíp?“

Bajtársunk azt gondolta, hogy a bemutatkozásnál talán eltévesztett valamit s újra kiizzadta a szabályszerű bemutatkozást.

Ki tudja?

Mi a fényév?

— Ezt már hallottam egyszer, de hol a síp? — kérdezte a vezérőrnagy. — Újra csak a bemutatkozás volt a válasz.

Ekkor azonban már vége volt a vezérőrnagy türelmének.

Valaki végre odasúgta bajtársunknak, hogy a jelzősípól van szó.

— A jelzősíp — szólalt meg magyarul — az... az otthon maradt... Ami ezután következett, azt sejtethetjük.

Öreg barátom a multba nézett, szeme előtt a régi vidám napok emlékei peregtek. S mi, akik hallgattuk ezeket a régi katonameleket, azon tűnődünk, mi vénülünk, vagy hát csakugyan a világ fordult nagyot? Tulságosan nagyot...

CSENDŐR LEKSZIKON.

83. Kérdés. *Egy kereskedő cég, amely áruknak részlet-fizetésre eladásával foglalkozik, írásban feljelentést tesz az őrsön, hogy egy vevője sem a részleteket nem fizeti, sem pedig az árut nem hajlandó visszaküldeni. A nyomtatott, úrlapszerű feljelentés szövege szerint a cégnek az a gyanúja, hogy a vevő az árut elsikkasztotta s emiatt kéri az eljárás megindítását. A nyomozás során megállapítást nyer, hogy az áru a feljelentett egyén birtokában van, aki azt adja elő, hogy a részleteket azért nem fizette, mert arra anyagilag nem képes, az árut pedig csak akkor hajlandó visszaadni, ha az eladó a már teljesített részletfizetéseket — az áru értékesítésének levonása után — visszafizeti. Mi az őrs helyes eljárása?*

Válasz. Az eset példája annak az elég gyakori eljárásnak, amikor magánjogi természetű, tehát polgári peres útra tartozó követeléséhez a hitelező úgy próbál hozzájutni, hogy az adós ellen bűnvádi feljelentést tesz. Arra számít ugyanis, hogy az adós, megijedvén a bűnvádi feljelentés következményeitől, fizetni fog s a hitelező ilyen módon a hosszadalmas és költséges polgári pert elkerülheti. Ebben a kérdésben részletes útmutatást ad a csendőr számára a csendőrségi Btk. I. kötete (575—579. oldal) „A büntetőper és a polgári per határvonalai” cím alatt.

Ha a csendőr a feljelentésben foglaltak valótlanosságát, vagyis azt állapítja meg, hogy az áru a feljelentett egyén birtokában van, sikkasztás tehát nem történt, a nyomozást abban kell hagyni, de erről jelentést kell tenni oda, ahova az ügy tartozott volna, ha a vevő a sikkasztást elkövette volna, vagyis: 200 pengő értékig a járásbíróhoz, azonfelül a kir. ügyészséghez. (Értékként nem az áru árát, hanem a még ki nem fizetett részletek összegét kell tekinteni.)

A feljelentett egyént fel kell világosítani, hogy az alaptalan feljelentés miatt jogában áll sértettként fellépni. A tulajdonjog fenntartása mellett kötött részletügyleteknél ugyanis sikkasztás miatt rendszerint csak akkor lehet indokoltan feljelentést tenni, ha az eladónak ténybeli adata van arra, hogy a vevő az árut elsikkasztotta, vagy pedig, ha a vevő ellen polgári pert indított s e per folyamán megállapítást nyert, hogy az áru már nincs a vevő birtokában. (Az utóbbi esetben a polgári bíróság az ügyet hivatalból teszi át a kir. ügyészséghez, vagy a büntető járásbíróhoz.) Minden alap nélkül tett feljelentés esetében a feljelentő cselekménye kétféleképpen minősülhet és pedig: 1. hamis váddá vagy pedig 2. hatóság előtti rágalmozással.

A Btk. 227. §-a szerint hamis vádat követ el, aki más hatóság előtt büntetendő cselekmény elkövetésével tudva ha-

misán vádol. Miután a kérdésben szereplő esetben a gyanúsított ellen a feljelentés sikkasztás (büntette vagy vétsége) miatt történt, a hamis vád büntetett képez, amely — mert a gyanúsított ellen eljárás (csendőri nyomozás) indult — hivatalból üldözendő. Ezt a minősítést azonban a kir. ügyészség csak akkor fogadná el, ha a sértett tanukkal, iratokkal, levelezéssel stb. bizonyítani tudja, hogy a feljelentőnek a való tényállásról, azaz arról, hogy ő az árut nem sikkasztotta el, tudomása volt és ennek tudatában tett mégis ellene sikkasztás miatt feljelentést.

Ilyen bizonyíték hiányában az eladó ellen az 1914:XLII. t.-c. 20. §-ába ütköző, hatóság előtti rágalmozás miatt tehető feljelentés, amit azáltal követett el, hogy a vevőt (most már sértettet) kellő ténybeli alap nélkül hatóság (csendőrség) előtt sikkasztás elkövetésével vádolta és a vádja nem bizonyult valósnak. Az e szakaszban tényelemként megkívánt gondatlanság is megállapítható, mert egyedül arra a körülményre, hogy a vevő nem fizet és az árut bírói eljárás nélkül nem hajlandó visszaadni (erre nem is köteles) sikkasztás vádja nem alaphozható. Igaz ugyan, hogy hivatalból vagy magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetében a sértett nem köteles a feljelentésében bizonyítékokat is szolgáltatni (a bizonyítékok beszerzése a nyomozás feladata), de annyit mégis el kell várni tőle, hogy feljelentése megtételénél legalább olyanfokú gondossággal járjon el, amennyit a mindennapi életben lelkiismeretességnek nevezünk és amennyiből a feljelentésének jóhiszeműsége megállapítható. Nem jár el gondosan az, aki más súlyos bűncselekmény — büntett — miatt névszerint feljelent anélkül, hogy a feljelentésében foglaltak valószínűségének egyáltalán utánajárt volna. Abból a körülményből, hogy a feljelentő a feljelentéseit nyomtatott úrlapon, érdemleges tényállás nélkül, minden esetben csak általánosságokat tartalmazó azonos szövegezéssel teszi meg, tehát nyilvánvalóan tömegesen gyártja, szintén bizonyos fokú gondatlanságra lehet következtetni. Az egyszerű, semmi ténybeli adattal, sőt még csak gyanújellel sem támogatott egyéni gyanú puszta állítása nem elég indok arra, hogy más felelősség nélkül lehessen kitenni egy bűnvádi eljárás kellemetlenségeinek. Ha ez nem így lenne, az 1914:XLII. t.-c. 20. §-át sohasem lehetne alkalmazni, már pedig ez a törvényszakasz éppen az ilyen gondatlan, könnyelmű feljelentéseket kívánja büntetéssel sújtani.

Hatóság előtti rágalmozás miatt bűnvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható. Elbírálása a járásbíróség hatáskörébe tartozik.

84. Kérdés. *A Szut. 253. pont 3. bek. szerint a helyi megelőző szolgálatra kivezényelt járőröket lebélyegzett üres szolgálati lappal kell ellátni arra az esetre, ha e szolgálat kérésre kivülesik más, sürgős szolgálatot kell teljesíteniük. Ha a helyi járőrnek olyan sürgős nyomozási tennivalója adódik, hogy az őrsállomást el kell hagynia, de az őrsön nincs ideje jelentkezni, hogyan történjenek az üres szolgálati lap kitöltése és hogyan a járőr bevonultatása?*

Válasz. Helyi ügyeleti járőrnek olyan sürgős tennivalója, hogy az őrsállomást az őrsön való előzetes jelentkezés nélkül, azonnal el kell hagynia, csak nyomóüldözés esetében adóhatik. Ilyen esetben is arra kell azonban törekedni, hogy az őrsparancsnok a járőr eltávozásáról tudomást szerezzen, részére tehát legalább üzenet útján jelentést kell küldeni vagy visszahagyni. Ha a sürgős nyomozást az őrsállomáson kell teljesíteni, a közvetlen vagy közvetett jelentéstétel mindig lehetséges.

Ha a járőr az őrsállomást elhagyja, a szolgálati lapot a járőrvezetőnek kell kitöltenie. A kivezénylés idejéig azt az időt kell beírni, amikor a járőr a nyomozást megkezdte (tehát nem amikor helyi szolgálatba kivezényelték), a „Parancs” rovatba pedig a járőr száma és neve alá a teljesítendő nyomozást kell szolgálati feladatként megjelölni. Pl. „A. R. (H. ü.) Szüks. Tamás István tatabányai lakos sérelmére történt lopás ügyében nyom.” Az I. rész alá jön a kelt és a járőrvezető aláírása. A szolgálati lap III. 4. rovatába a járőrvezető beírja: „Sürgős nyomozás céljából az őrsállomást elhagytam”. Számot a szolgálati lap ekkor még nem kap.

Bevonulás alkalmával a szolgálati havifüzetben a bevonultatás ugyanúgy történik, mint az olyan rendes járőröknél általában, amelyek nyomozás miatt az előírt időnél később vonultak be. Vagyis pl.: „A. R. bev. Nyom. miatt késétt”. Az őrsparancsnok ekkor látja el folyószámmal a szolgálati lapot és pedig azzal, amelyik a bevonulás időpontjait esetleg kiállított más szolgálati lapszámok után következik. Ugyanezt a számot jegyzi be utólag az eredeti Hű. kivezényléshez a szolgálati havifüzet 3. függélyes rovatába is. Ezt azért kell így csinálni, mert az alszámolás általában tilos, de egyébként

is, a kivezénylés 3. rovatában szereplő, nem folytatólagos szolgálati lapszám figyelmeztet arra, hogy itt nem az őrsparancsnok által a kivezénylés alkalmával, hanem a járőrvezető által szolgálatközben kiállított, tehát utólagos szolgálati lapról van szó. A járőr által nyomozott ügy iktatószámát a szolgálati lap I. 4. vízszintes rovatába szintén be kell jegyezni.

Mindez nincs sehol előírva, de a szolgálati havifüzet, valamint a szolgálati lap alapelveiből és rendszeréből önként adódik.

85. Kérdés. *A Csendőrségi Lapok 1929. évfolyamának 196. oldalán a „Karikagyűrű” jeligéjű szerkesztői üzenet 5. pontja szerint, ha egy orrvadász reállo a járőrre és utána elmenekül, ellene nem lehet fegyvert használni, mert ez már megtorlás volna. Az orrvadász azonban azért, hogy a járőrre lőtt, gyilkosság vagy szándékos emberölés kísérletét követte el s ezáltal — minthogy e cselekmények mindenike 5 éven felüli szabadságvesztéssel büntetendő — veszélyes gonosztevővé vált. A menekülő veszélyes gonosztevő ellen a csendőr a Szut. 330. pont 5. alpontja alapján fegyvert használhat. Nincs-e ellentét a fenti szerkesztői üzenet és a Szut. 330/5. alpontja között?*

Válasz. A kérdezőnek formailag igaza van, lényegileg nincsen. A kérdést ugyanis két részre kell bontani: a Szut. 330. pont 1. és 5. alpontjai szempontjából.

Az orrvadász, aki a csendőrré reállo, a csendőrt megtámadta. Ha második lövésre is készülődne, ellene a fegyverhasználat jogosult lenne, miután azonban a kérdés szerint a lövés után elmenekül, kétségtelen, hogy a járőrnek nem szabad ellene fegyvert használnia, mert ez már megtorlás lenne, hanem igyekeznie kell őt kézrekeríteni.

Az orrvadász a járőrre tett lövéssel szándékos emberölés kísérletének gyanújába került. (Gyilkosság kísérletének a járőr a cselekményt nem minősítheti, mert semmi adata nincs arra, hogy az orrvadász a szándékát előre fontolta-e meg vagy sem.) Miből tudja azonban a csendőr azt is megállapítani, hogy szándékos emberölés kísérlete történt? Egyedül abból a körülményből, hogy a sörét vagy a lövedék a járőr közelében esapódott le, erre legfeljebb csak következtetni lehet. De hátha nem a járőrre lőtt, hanem vadra s csak akkor eredt futásnak, amikor a járőrt azután megpillantotta? Hátha a járőr tévedett a lövés irányának megítélésében? Mivel fogja a járőr a maga igazát bizonyítani a fegyverhasználat folytán esetleg súlyosan megsérült orrvadász tagadásával szemben, ha az orrvadásznak valóban igaza van?

Ilyen esetben, mint ez is, jó óvatosnak lenni, annál inkább, mert a csendőr személye is benne van a dologban. Ahhoz, hogy valakiről megállapítsuk, hogy veszélyes gonosztevő, legalább alapos gyanú szükséges (Szut. 339. p. 2. bek.), már pedig alapos gyanú csak úgy messziről ki nem alakulhat, ezt csak nyomozással lehet megállapítani. Ilyen, pillanatok alatt lejátszódó esetben könnyen adódhatik jóvátehetetlen tévedés, amit pedig a lehetőség szerint el kell kerülni.

Milyen hátrány származhatik a fegyverhasználat mellőzéséből? A járőr személyes biztonsága már nincsen veszélyeztetve, de további támadás megelőzése végett a fegyverhasználat ügysem volna jogosult. Mindössze annyi történhetik tehát, hogy az orrvadász megszökik. A kézrekerítése azonban nem megoldhatatlan feladat, hiszen köztudomású, hogy az orrvadászok a környékről szoktak kikerülni, sőt a csendőröket a legtöbb esetben rendszerint személyesen is ismeri. A járőr tehát a gyanúsított kézrekerítését sokkal megnyugtatóbb módon (nyomonlövés, nyomozás, stb. által) is biztosíthatja, mint egy kétes jogosságú, esetleg éppen elhamarkodott fegyverhasználat útján.

A Szut. nem ilyen esetekre gondolt, amikor a 330. pont 5. alpontjában a menekülő veszélyes gonosztevő ellen a fegyverhasználatot megengedte, hanem olyan veszélyes gonosztevőre, aki a járőrtől nyomozás vagy fogolykíséret közben szökik meg, vagy pedig aki mint ilyen körözés alatt áll és a járőr őt személyesen felismeri. Vagyis: annak megállapításához, hogy valakit mint veszélyes gonosztevőt a csendőr agyonlölhet-e vagy sem, több bizonyosságra van szükség, mint amennyit néhány izgatott másodperc egyéni benyomásából szerezni lehet.

Hangsúlyozzuk azonban, hogy ez a véleményünk csak a kérdésben felvetett esetre vonatkozik, amikor t. i. az orrvadász a lövés után azonnal elmenekül. Ha nem menekül, hanem olyan magatartást tanúsít, amelyből a járőr további támadó szándékra következtethet, e magatartása már további támadással való veszélyes fenyegetésnek tekinthető, vele szemben tehát a fegyverhasználat az általános szabályok szerint jogosult.

A véres spanyol földről: Megcsónkított templomi szobrok és feszület.

Ismételjük: alakilag a kérdezőnek van igaza, lényegileg azonban nekünk. A lényeg pedig az, hogy az élet nem alkalmazkodik a betűhöz, tehát a betűt kell az élethez alkalmazni. A fegyverhasználat súlyos dolog, arra is, aki használja, arra is, aki ellen használja, de még az államkincstárra is. Határeseteknél, amikor a fegyverhasználat jogos voltához szó férhet, és amikor az elmellőzéséből semmi nagy hátrány nem származik, észszerűségéből is, emberiségéből is jobb az utóbbi mellett dönteni.

86. Kérdés. *A Szut. 503. pontjához kiadott helyesbítő szelvény szerint gyermek ellen a csendőrnek semmiesetre, tehát akkor sem szabad nyomoznia, ha a gyermek bűncselekményt követett is el, hanem (az új 504. pont szerint) az elkövetett cselekményről alakszerű nyomozás nélkül kell feljelentést tennie. Gyakorlatilag mi az őrs helyes eljárása, ha valaki feljelentést tesz az őrsön, hogy egy gyermek bűncselekményt követett el?*

Válasz. Mielőtt a felvetett kérdésben követendő gyakorlati eljárással foglalkoznánk, fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a „gyermek” és a „fiatalkorú” között lényeges különbség van. A gyermek nem a fiatalkorúaknak egy csoportja, hanem attól teljesen különböző büntetőjogi fogalom. Amíg ugyanis a bűncselekményt elkövetett fiatalkorú általában büntetőjogi felelősségre vonható s csak egyéni kivétel, amikor felelősségrevonásnak nincsen helye, addig gyermek ellen soha, semmi körülmények között nem lehet bünvádi eljárást indítani. Az a körülmény, hogy a fiatalkorúak bírása bizonyos esetekben gyermek ellen is tehet intézkedéseket, a gyermek bünvádi függetlenségén nem változtat.

Az utasításnak az a rendelkezése, hogy gyermek ellen a csendőr se nyomozzon, a törvény rendelkezésének észszerű következménye. Aki ellen ügysem lehet bünvádi eljárást indítani, az ellen felesleges nyomozni. A nyomozási tilalmat szöszterint kell venni, ami azt jelenti, hogy gyermek ellen saját kezdeményezésből még halaszthatatlan nyomozó cselekményeket sem szabad foganatosítani. (A halaszthatatlan nyomozó cselekmények a csendőrségi Btk. 1137. oldalán vannak felsorolva.)

A nyomozási tilalom azonban nem jelenti azt, hogy a bűncselekményt elkövetett gyermekkel a csendőr egyáltalán ne törődjék. Ha valaki feljelentést tesz egy gyermek ellen, hogy bűncselekményt követett el, vagy ha ezt a csendőr észleli, jelentést kell tennie az illetékes főszolgabíróknak (állami rendőri hatóságnak) és — ha helyben van — a fiatalkorúak bíróságának is. Ezt a jelentést nem a Szut. 15—17. mellékleteinek mintái szerint, vagyis nem feljelentés alakjában, hanem az általános szolgálati jelentések alakjában kell megtenni. Nem kell tehát külön-külön a sértett, a tanúk, a gyanúsított stb. előadásait leírni, hanem címszavak nélkül, folyamatosan le kell írni, hogy a gyermek által elkövetett bűncselekményről a csendőr mit tudott meg.

Ezt a jelentést sem kell azonban minden esetben megtenni, hanem — az 504. pont rendelkezése szerint — csak akkor, ha a gyermek olyan, büntető jogszabályba ütköző cselekményt (büntettet, vétséget vagy kihágást) követett el, amely a közrendet súlyosabban sérti. Hogy milyen cselekmények sértik súlyosabban a közrendet, azt pontosan nem lehet meghatározni, legfeljebb csak példákkal körülfírni. Nem sérti a közrendet pl., ha gyermek lop, csekélyebb értékű tárgyat alkalmilag elcsen, ha gyerekverekedés közben könnyű testisértést okoz, kisebb kárértékű vagyonrongálást követ el, gyümölcsöt lop stb. Ellenben már a közrendet súlyosabban sértőnek kell tekinteni a gyermek által okozott tüzvész, nagyobb kárértékű vagy ismételt, szokásszerűen, esetleg több gyermek által, szövetkezésszerűen elkövetett lopást, vonatok, gépkocsik megdobálását, közveszélyű cselekményt (pl. köveknek vagy más tárgyaknak vasúti vágányokra helyezését), ismételt és szándékos vagyonrongálást, gondatlanságból (pl. lőfegyverrel) elkövetett súlyos testi sértést, vagy emberölést, bicskázást stb. Ebből a szempontból főképpen azt kell nézni, hogy alapszámban véve romlatlan gyermeknek éretlen gyerekesnyéről, vagy pedig züllésnek indult gyermeknek szándékos és tudatos cselekvéséről van-e szó. Annak eldöntésénél, hogy jelentést kell-e tenni vagy sem, figyelembe lehet venni a szülők egyéniségét is; ha a szülőknél a gyermek jó kezében van, a jelentéstételt mellőzni lehet. Általában: a jelentésnek az a célja, hogy a közgazgatási hatóság, illetve a fiatalkorúak bírása a gyermekkel szemben intézkedéseket tehessen: ha a csendőr megítélése szerint ilyen intézkedésre szükség van, tegyen jelentést, ha pedig az eset olyan jelentéktelen, hogy a hatóság vagy a bíróság beavatkozása felesleges, a jelentéstételt mellőzheti. Minden esetben jelentést kell tenni azonban akkor, ha a gyermek által elkövetett bűncselekményből nagyobb kár vagy hátrány származott, pl. tüzvész keletkezett, vonat kisklott, autószerencsétlenség, emberhalál történt stb.

Az utasítás ama rendelkezésén, hogy a jelentést „alak-szerű nyomozás” nélkül kell megtenni, azt értjük, hogy a csendőr nem kérdez ki senkit, hanem csak azt jelenti be, amit az ügyről magánérdeklődése közben megtudott. Rendszerint nem nehéz magánúton is mindent részletesen megtudni, mert az ilyen eseteket a szemtanúk, szomszédok, játszópajtások stb. úgyszólván szóbeszéd tárgyává teszik s a csendőrnek alak-szerű kikérdezésük nélkül is elbeszéli. A gyermek ellen korlátozó intézkedéseket tenni nem kell, úgyszintén nem kell magát a gyermeket sem kikérdezni. (Beszélgetni azért lehet vele is.) Természetes, hogy az ilyen érdeklődés bizalmi egyének nélkül történhetik.

A főszolgabíróknak (állami rendőrségi hatóságnak), illetve a fiatalkorúak bíróságának tett jelentéssel a csendőr minden köteleseggének eleget tett. A továbbiak most már a hatóság vagy a bíróság intézkedésétől függenek. Lehet, hogy a hatóság vagy a bíróság nem látja szükségét semmiféle intézkedésnek; ha pedig szükségét látja, az őrsnek felhívást ad és abban meghatározza, hogy az őrs milyen további intézkedéseket tegyen.

Ha a gyermek által elkövetett bűncselekmény fiatalkorúnak vagy felnőttkorúnak bűncselekményével áll összefüggésben, a nyomozást csak a fiatalkorú, illetve a felnőttkorú ellen kell lefolytatni és az illetékes helyre csak őket kell feljelenteni, de a feljelentés (ténybejelentés) „Megjegyzés” rovatában jelteni kell, hogy az ügyben gyermek is érdekelt-e van s röviden le kell írni a bűncselekményt, amit a gyermek követett el. A gyermek ellen is nyomozni ilyen esetben sem szabad.

Hogy gyermek által elkövetett bűncselekmény esetében a szülőket mikor lehet gondatlanság miatt feljelenteni, azt az új csendőrségi Btk. a 129—130. oldalain tárgyalja.

Mindezek nem érintik a csendőr köteleességét, hogy ha gyermeket bűncselekmény elkövetésén tettenkap, vagy ha azt észleli, hogy gyermek bűncselekményt készül elkövetni, azt személyes közbelépéssel megakadályozza.

Vallomások a kártyáról.

(Pályázat.)

Egyik idei pályázatunkban az alkoholról kér-tünk leplezetlen vallomásokat. Kaptunk szépeket, hasznosakat, közöltük is őket, remélhetőleg sokak okulására és hasznára. Most a kártya szenvedélyéről és ennek a szenvedélynek az átkáról, pusztításairól kérünk ugyancsak egészen leplezetlen vallomásokat. Megírhatja a pályázó akár a maga, akár más kártya-sorsát anélkül azonban, hogy nevet említene, ha más személyről van szó. Azt kell megírni, hogy a kártya mennyi időt, pénzt és becsületet rabol el áldozataitól. Meg kell írni, hogyan jutott bele az örvénybe az áldozat, mi lett a sorsa, mi lett a családjáé, vagy pedig, ha meg tudott állani az örvény szélén, kinek és minnek köszönheti ezt.

A pályázat névtelen. Sem az eredményt nem közöljük nyilvánosan, sem pedig a közlendő pályázatokban neveket, felismerhető személyi adatokat nem tárgyalunk. Csak a csendőrlégnység köréből fogadunk el pályázatot. Határidő 1938 január 1, a legjobb pályázónak értékes fényképezőgépet küldünk ajándékba. Ha több kiemelkedő pályázat lesz, azokat is jutalmazzuk.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gyilkosság kiderítése

Írta: TURCSÁNYI MIHÁLY pécsi 4. nyomozó-
alosztálybeli tiszthelyettes.

1937 augusztus 5-én reggel az újkécskei őrs arról értesült, hogy a nagyrévi komptól délre, körülbelül 600 méterre, a Tiszaparton egy meggyilkolt ember fej nélküli hullája fekszik.

Az újkécskei őrsön éppen jelen volt Turcsányi Mihály 4. nyomozó alosztálybeli tiszthelyettes az őrs járőrével együtt kerékpáron nyomban a helyszínére ment.

A járőr a helyszínen 1937 augusztus 5-én 9 órakor érkezett. Ott a következőket állapította meg:

Molnár * Károly újkécskei határbeli lakos szőlőjének egyik barázdájában, a Tisza-folyó partjától 7 méter távolságra, a mély és folyékony szárazhomokban dulakodási nyomok láthatók. E helyen 60 cm. hosszúságban és mintegy 40 cm. szélességben a homok vérrrel erősen átitatott, de vérfoltok találhatóak mintegy 2 méteres körzetben is. A dulakodási nyomok közepette és a nyomok mellett közvetlenül egy piros alapú fehér kockás (szabálytalan alakú) zsebkendő, egy kékalapú fehérrel átszőtt

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

ing, egy feketésszürke nyárikabát, ugyanilyen mel-
lény, egy 2 dl-es fehér üveg, egy kaucsuk keretű,
5 pengős nagyságú zsebtükör, egy fém ing-nyak-
gomb, egy nyitott és erősen véres- és egy csukott,
vérrel nem szennyezett, szaru-nyelű zsebkés, egy
kopottas fekete kalap, két 2 pengős, négy 1 pengős,
egy 2 filléres és egy 1 filléres találatott. A ruha-
neműek vérrel erősen átítatott állapotban voltak.
A kabát külső, jobboldali alsó zsebében egy meggyfa
cigaretaszipka, egy fehér olvasó, egy fekete alapú,
kékszelű piroskockás zsebkendő, egy előjegyzési
napár, 1 fél doboz „Szikra“ gyújtó, a kabát belső
zsebében pedig egy „Kecskeméti Közlöny“ című,
vérrel átítatott újságlap volt.

A dulakodás helyétől a Tisza partjáig itt-ott
vérrel áztatott vonszolási nyomok látszottak. A
vonszolási nyomok a körülbelül 10 méter magas
mederfalnál megszakadtak. E helyről egy felsőtes-
tén lemeztelenített hulla volt látható, mely a meder-
fal egyik kiálló részén, a mederfal felső szélétől
mintegy 4 méterre fennakadt. A hulla feje hiány-
zott. A hulla körül itt nem voltak nyomok, de lát-
szottak olyan nyomok, melyekről megállapítható
volt, hogy a hullát a partról lökték le nyilván az-
zal a szándékkal, hogy az a Tiszába essék.

A hulla jól táplált (kövér) ember hullája volt.
Lábán fekete színű „Dorkó“-cipő, szürkés harisnya.
Rajta: feketés-szürke pantalló. A hulla még meleg
volt, a nyakából szivárgott a vér.

A dulakodási nyomoktól 160 m távolságra a
Tisza jobbpartján elterülő szőlőkön keresztül észak-
keletre, a nagyrévi rév irányába cipőt viselő egyén-
től (valószínűsíthetőleg a tettestől) eredő lábnyo-
mok vezettek. A nyomok mentén a szőlőlevelek itt-
ott vérrel szennyezettek. 160 méter távolság után a
nyomok a lejtős mederbe levezettek. Itt is találha-
tók véresepek. A meder falán, közvetlenül a víz-
színe felett, látni lehetett, hogy az áldozat fejét ide
ledobták. A fej azután a Tiszába gurult. E helyen
az áldozat feje a vízben, a parttól körülbelül 1 mé-
ter távolságra, megtaláltatott. A fej 50—60 év-
körüli, őszes hajú, nyíratlan bajuszú egyén volt.

A fej lemetszésén kívül sem a hulla törzsén,
sem a fején nem látszottak más sérülések.

A lábnyomok — a Tisza medrétől feljőve —
innen tovább vezettek északkeletre a nagyrévi rév
irányába és a révtől 210 méterre elvesztek azoknak
az egyéneknek a lábnyomai között, akik még a
helyszínelő járőr megérkezése előtt a helyszínre
tódultak.

Az áldozat lábnyomát követve a következők ál-
lapították meg:

Az áldozat a nagyrévi rév irányából haladt
arra a helyre, ahol meggyilkolták. A lábán talált
„Dorkó“-cipő nyomait már a révtől 180 méter tá-
volságra fel lehetett fedezni. De láthatók voltak a
tettes lábnyomai is, amint a sértettel együtt, hol
előtte, hol utána haladt. Ezt a körülményt a lábnyo-
mok kereszteződéséből lehetett megállapítani, mert
hol az idegen lépett a sértett lábnyomába, hol pe-
dig fordítva. A dulakodás színhelyétől 35 méterre a
tettes és a sértett egy barackfa alatt megálltak. A
lábnyomok kereszteződéséből itt is meg lehetett ál-
lapítani, hogy a tettes és a sértett egyszerre időzött
a fa alatt. Valószínű, hogy a tettesnek itt még nem
volt kellő bátorsága a cselekmény végrehajtásához,
bár ez a hely reá nézve alkalmasabb volt, mint ahol

a cselekményt végrehajtotta. A fa alól a nyomok a
dulakodás színhelyére vezettek. A fától az áldozat
„Dorkó“-cipős nyoma haladt elől. Ezt abból lehetett
megállapítani, hogy a cipőt viselő egyén a legtöbb
helyen a Dorkó-cipős nyomra lépett. A dulakodás
színhelyén a barázdákban a szőlőtőkék 30—35 cm
magasan dróttal vannak egymáshoz kötözve. Ezek-
ben a valószínűleg meglepetésszerűen megtámadott
áldozat megbotlott és elesett.

A Tiszából kihalászott fej felmutatásakor (kö-
rülbelül 12 óraker) Simon Béla újbögi lakos határo-
zottan állította, hogy az áldozatban felismeri azt az
embert, ki reggel 7 óra körüli időben két fiatal
ember társaságában, egy lovas kocsin érkezett a
nagyrévi révhez. Ezzel kapcsolatban a következő-
ket adta elő: A kocsis — miután a révhez érkezett
— a kocsival az útról, a déli oldalon lévő gyepre le-
állt és ott a lovat kifogta. A kocsis 24—26 év körüli,
168 cm magas, szőkés arcú, a másik férfi 35 év kö-
rűli 170 cm magas, barna, vágott bajuszú egyén
volt. Mindkettő szürkés színű „ceig“-ruhát, fekete
kalapot és fekete fűzős cipőt viselt. A kocsis kalapja
mellett lófarokból font háromágú zsinór volt. A har-
madik férfi (az áldozat) 55 év körűli, erős ember
volt, aki nyíratlan bajuszt viselt és a lábán „Dorkó“-
cipő volt.

Az áldozat fejét látva, még többen is akadtak,
kik határozottan állították, hogy az áldozat az az
idősebb ember, aki két fiatalember társaságában, a
reggeli órákban, kocsin érkezett a nagyrévi révhez.
sőt akadtak oly tanúk, akik azt is látták, amidőn az
áldozat a 35 év körűli fiatalemberrel a kocsitól a
szőlők közé távozott. Egy másik tanu pedig azt
látta, hogy a nagyrévi révtől körülbelül 1/8 óraker
eltávozó kocsin már csak a két fiatalember ült. Ez
a tanu meg is kérdezte a kocsistól, hogy a harmadik
embert hol hagyták, mire a kocsis azt felelte, hogy
a kocsiderékben fekszik.

A tanúk előadásából kétségtelenül megállapít-
ható volt, hogy azok a fiatalember, akikkel az ál-
dozat együtt érkezett a révhez, tudnak a gyilkos-
ságról. Ezért az újkécskei örs parancsnoka: Vince
tiszthelyettes az esetről telefonon nyomban értesít-
ette a szomszédos örsparancsnokságokat, közölte ve-
lük a koci és ló leírását és a gyanúsítottak személy-
leírását. De bejelentette az esetet a 4. nyomozó al-
osztályparancsnoksághoz is azzal, hogy helyszí-
nelőre és nyomozóra szükség nincs, mert a más ügy-
ben ott nyomozó Turesányi tiszthelyettes a nyomo-
zásba bekapcsolódott s a helyszínt hivatásos fényké-
pésszel rögzítette. A helyszínek hivatásos fényké-
pésszel való rögzítése azért volt szükséges, mert az
idő esőre hajlott, később, 11 óra körül valóban esett
is s így a helyszíni nyomok megsemmisültek volna,
még mielőtt az alosztály helyszínelője (fényképésze)
megérkezhetett volna. De fontos volt az áldozat fe-
jének lefényképezése is, mert az áldozatot senki sem
ismerte s így a nyomozó járőrnek az volt a szán-
dék, hogy az áldozat fényképét többeknek megmu-
tatja és a Nyomozati Értesítőben való közzétételét
is kéri.

A helyszíni szemle megejtése után az örsnek
rendelkezésre álló járőrei az után kutattak, hogy az
egy lovas koci a két fiatalemberrel a révtől merre
ment. De a járőrök nem tudtak nyomra akadni. En-
nek egyik főoka az volt, hogy Újkécskén és környé-
kén százzszámra akad egylovas koci és a kapott

személyleírás is olyan általános volt, hogy a 25—30 éves emberek majdnem mindegyikére ráillett.

A gyilkosságot követő napon Újkécske községben hetipiac volt. A piacra a környező községekből és Kecskemétről sereglett össze a nép. A piacon a járőrök az áldozat fényképét mutogatták, remélve, hogy valaki felismeri az áldozatot. Az áldozat felismerésének azért tulajdonítottak nagy fontosságot a járőrök, mert azt remélték, hogy az áldozat hozzátartozói tudják, hogy az áldozat kikkel indult el hazulról s így könnyű lesz a tetteseket kézrekeríteni. Az áldozatot azonban senki sem ismerte fel. Akadtak ugyan néhányan, akik azt állították, hogy az áldozatot többször látták a környező községekben — és Újkécskén is — az országos vásárokon, de névleg nem ismerik. Valószínűnek tartják, hogy kecskeméti. De akadtak tucatjával, akik más községeket jelöltek meg az áldozat lakhelyéül. A legvalószínűbb feltevés mégis az volt, hogy az áldozat kecskeméti. Ezt igazolni látszott az is, hogy a zsebében „Kecskeméti Közlöny“ volt. Ezért Turcsányi tiszthelyettes a délutáni vonattal egy járőrrel Kecskemétre utazott, hol a rendőrségnél való jelentkezés után Véghelyi Károly detektívvá felkereste azokat a nyilvános helyeket, ahol a kereskedő foglalkozású emberek megfordulnak, mert az áldozat is kereskedőnek látszott. Kecskeméten az egyik vendéglőben a vendéglős és a pincér az áldozat fényképében Csűrös József kecskeméti (Zsinór-utca 153. házzám alatti) lakos, törkölykereskedőt vélték felismerni. A nyomozó és Véghelyi detektív nyomban elment Csűrös zsinórutcai lakására, ahol lakásadójától, Újhelyi Györgytől megtudta, hogy Csűrös József, ki agglégény s nála albérletben, egy kis szobácskában egyedül lakik, 1937 augusztus 5-én éjjel 1 óra körüli időben, egy ismeretlen kerekegyházi emberrel, egylovas kocsi a Tiszántúlra ment törkölyt vásárolni. Csűröst aznap (6-án) estére várják haza.

A nyomozó anélkül, hogy Újhelyiékkel közölte volna az esetet, bővebben érdeklődött aziránt, hogy mit beszélt nekik Csűrös az elindulása előtti napokban s mit mondott a kerekegyházi emberről. Erre Újhelyiék elmondották, hogy Csűrös augusztus 4-én este közölte velük, hogy pár héttel ezelőtt Kecskeméten a piacon megismerkedett egy kerekegyházi emberrel, aki állandóan hívja őt, hogy menjen vele a Tiszántúlra cefrét vásárolni. „Ma is találkoztam vele“ — mondta Csűrös — „és úgy egyeztünk meg, hogy az éjjel elmegyünk. Ha a kocsi az éjjel érkezik, keltsenek fel engem.“ Éjjel, amikor a kocsi megérkezett és a kocsis zörgetett a kapun, Újhelyiék felkelt, kinézett az ablakon és látta, hogy az úton egy kocsi áll, mely elé egy ló van fogva. Bővebben az ügy nem érdekelte, mert Csűrös — aki törkölyvel kereskedett — többször is elment éjjel hazulról. Ezután felkeltette Csűröst, ő pedig lefeküdt.

Újhelyiék a felmutatott fényképről határozotlan felismerték Csűrös Józsefet.

A nyomozó ezután afelől érdeklődött Újhelyiék-től, hogy Csűrösnek volt-e pénze és kik szokták fuvarozni. A nyomozó ugyanis azt remélte, hogy Csűrös régebbi fuvarosai esetleg felvilágosítással szolgálhatnak az új fuvarosáról. Újhelyiék az érdeklődésre több kecskeméti embert neveztek meg azzal, hogy ezek valószínűleg a kerekegyházi fuvarosokat is ismerik. Arról azonban, hogy Csűrösnek volt-e pénze, nem tudtak semmit.

A nyomozó ezek után Újhelyiék lakásánál éjjel lest tartott, mert az volt a feltevése, hogy hazajövet felkeresik Újhelyiéket s valami mesét kitalálva előadják, hogy Csűrös valahol leszállt a kocsijukról és azóta nem találkoztak vele. A lesállásra fordított idő kárba veszett. A gyanúsítottak nem mutatkoztak.

Másnap a járőr és a nyomozó kikérdezte Csűrös előző fuvarosait, de azok semmiféle támpontul szolgálható adatot nem tudtak mondani. Csupán néhány kerekegyházi embert neveztek meg, akik fuvarozással szoktak foglalkozni. Így a nyomozó és a járőr Kerekegyházára utazott, ahol az ottani őrsrel karöltve sorra kikérdezte mindazokat, akik fuvarozással foglalkoznak s akikre a személyleírás alapján gyanu irányulhatott. A kikérdezések során egy olyan fiatalemberre akadt a nyomozó, kire a kapott személyleírás teljesen ráillett. Ezenkívül olyan kocsi és lova volt, mint amilyennel a gyanúsítottak a helyszínre érkeztek. Ennek a fiatalembernek a mellénye véres volt és nem tudott alibit igazolni. Azt állította, hogy még augusztus 3-án elment hazulról feleségével együtt a kecskeméti határban lakó komájához keresztelőre és onnan csak 5-én este jött vissza. 5-ére alibit csupán a feleségével és komasszonyával tudott igazolni. Ezért a járőr ezt az egyént őrizetbe vette és Újkécskére kísérte, hogy a tanukkal szembesítse. A szemtanuk határozottan állították, hogy nem azok közül az egyének közül való, akik a sértettel együtt érkeztek a révhez. Az újkécskei őrsparancsnok ezt az egyént szabadonbocsátotta.

Így a kerekegyházi nyomozás holtpontra jutott.

Ezekután a nyomozó ismét felkereste Kecskeméten Újhelyiéket és bővebben érdeklődött Csűrös vagyoni viszonyai után, mert felmerült az a feltevés is, hogy Csűrös esetleg nem is rablógyilkosság áldozata. Újhelyiék a nyomozó kérdésére elmondták, hogy Csűrösnek nem lehetett sok pénze, legfeljebb 8—10 pengője, mert ha volt néhány száz pengője, azt nyomban befektette az általa feltalálni szándékolt perpetuum mobile (örökmozgó) tőkeletetésére szolgáló anyagokba. Ez alkalommal Újhelyiék már határozottan emlékeztek arra is, hogy Csűrös este, mielőtt végzetes útjára elindult, azt is közölte velük, hogy a kerekegyházi fuvarost „Langó“-nak hívják s hogy Langó Csűröst csupán azért hívja magával, hogy a törkölyvásárlásnál, mint szakember működjön közre. Elmondta Csűrös Újhelyiéknek azt is, hogy Langóval ő közölte, hogy neki nincs pénze. Langó erre azt mondta: „Nem baj, van nekem, a közelmúltban is 300 pengőt kerestem törkölyön s így szívesen adok én kölcsön“. Ezekből az adatokból következtetve, nyilvánvalóvá vált, hogy Csűröst nem a pénzéért gyilkolhatták meg, ha csak nem volt idegen pénz nála. A nyomozó gondolt arra is, hogy Csűrös valamelyik szeszfőzdestől törkölyre nagyobb előleget vett fel. Ezért a nyomozó és a járőrök Kecskeméten az összes szeszfőzéseket sorra járták. Megállapítást nyert, hogy Csűrös sohasem kért és nem is kapott sehol előleget. Így helytállónak látszott az a feltevés, hogy Csűrös Józsefet nem rablási szándékkal, hanem valami egyéb indítókából gyilkolták meg. Ezért a nyomozó és a járőrök azután kutattak, hogy kinek állt érdekében, hogy Csűrös Józsefet eltegye láb alól. Egy

járórt a nyomozó Kerekegyházára küldött azzal a meghagyással, hogy az ottani őrszel karöltve nyomozzon az állítólagos Langó után. Eközben jutott tudomására a nyomozónak, hogy Csűrös József a testvéreivel anyai hagyaték miatt, már huzamosabb idő óta pereskedik. Erre a nyomozó Kecskeméten a járásbírósnál elkérte áttanulmányozás végett a Csűrös József és testvérei között folyó per iratait. A periratokból a következők voltak megállapíthatók:

Csűrös József (az áldozat) 1936. évben polgári pert indított testvérei, Fazekas Jánosné sz. Csűrös Erzsébet, özv. Fazekas Imréné sz. Csűrös Mária, Diós Istvánné, Fehér Sándorné és Csűrös János ellen, mert azok az anyai hagyatékot egymás között — nézete szerint — törvényellenesen osztották szét.

Csűrös József követelése a következő volt:

Édesanyjától tanuk előtt aláírt végrendelettel örökölt 1 drb. 1000 pengőről kiállított takarékkönyvet, Fazekas Jánosnéétól és özv. Fazekas Imrénéétől pedig 400—400 pengő készpénzt, amit azok még 1935-ben, édesanyjuk halála előtt kaptak attól kölesün. Ezenkívül az anyai részről visszamaradt és 4000 pengőt érő ingatlanra (ház és szőlő) Csűrös József hasznélvezete be volt kebelezve.

Csűrös József a pert a kecskeméti kir. járásbírószágon megnyerte s így Fazekas Jánosné és özv. Fazekas Imréné arra köteleztetett, hogy Csűrös Józsefnek a 400—400 pengőt megfizesse. De Csűrös Józsefnek ítéltetett az 1000 pengőről kiállított takarékkönyv is. Ezenkívül érintetlenül hagyta a bíróság Csűrös Józsefnek a házra és szőlőre bekebelezett hasznélvezetét. Csűrös József pervesztes testvérei a bíróság ítéletében megnyugodtak, kivéve Fazekas Jánosné sz. Csűrös Erzsébet és özv. Fazekas Imréné sz. Csűrös Mária balószegi lakosokat, kik a pernek őket érintő ama részét, hogy Csűrös Józsefnek 400—400 pengőt fizessenek, megfélebbzték. Fazekas Jánosné és Fazekas Imréné a fellebbezés folytán megtartott újabb tárgyaláson hamistanukkal espedig: Boros Lászlóval (Fazekas Jánosné vejevel) és annak szolgálójával: Csibi Gyulával bizonyították, hogy a 400—400 pengőt anyjuknak 1935-ben, még annak életében visszafizették, s így Csűrös József követelése — a 400—400 pengőt illetően — jogtalan. A bíróság azonban a tanuk esküvel megerősített vallomását, ellentanuvallomások miatt, nem fogadta el s így Fazekas Jánosné és özv. Fazekas Imréné ismételt kötelezte a 400—400 pengő megfizetésére.

A bíróság Csűrös József pervesztes 5 testvérét 620 pengő per- és ügyvédi költség egyetemleges megfizetésére, Fazekas Jánosné és özv. Fazekas Imréné pedig ezenfelül még külön 120—120 pengő peres ügyvédi költség megfizetésére is kötelezte. Mindez alapul szolgált arra, hogy a gyilkosságban való részességgel Csűrös testvéreit, különösen Fazekas Jánosné és özv. Fazekas Imrénéét gyanúsítsa a nyomozó. Ehhez járult még az a körülmény, hogy a nyomozó értesülése szerint Fazekas Jánosné és özv. Fazekas Imréné testvérükkel, Csűrös Józseffel szemben halálos ellenségeskedéssel viseltettek. Anyjuk halála előtti időben Csűrös József lakásadónője: Újhelyi Györgyné előtt is kijelentették, ha anyjuk nem az ő kedvük szerint rendezi a hagyatéki ügyet, Csűrös Józsefet élve temetik édesanyjuk mellé.

Ezeknek a gyanuokoknak az alapján a nyomozó egy járőrrel a Fazekas Jánosné és Fazekas Imréné lakóhelye szerint illetékes csendőrörsre: Helvéciára ment, hogy ott a két Fazekasné előélete után puhatoljon. Eközben Helvéciára érkezett a Langó nevű egyénnek felkutatására és igazoltatására Kerekegyházára küldött járőr is, és jelentette a nyomozónak, hogy a Kerekegyházán és annak határában lakó Langó nevű egyének mindannyian elfogadható alibit igazoltak. A járőrökkel együttesen folytatott puhatolás során a nyomozó megállapította, hogy Fazekas Jánosné túlfűtött akarateréjű, izgága természetű asszony, aki minden körülmények között végrehajtja azt, amit elhatároz. Erre engedett következtetni külseje is: mintegy 110 kilós, határozott fellépésű, mindenre képesnek látszó, nyakas asszony, ki a szomszédjával is állandóan civakodott.

A beszerzett gyanuokok alapján a nyomozó elhatározta, hogy Csűrös József testvéreit és azok hozzátartozóit kikérdezés alá vonja. Ezért Fazekas Jánost, István nevű fiával és Boros László nevű vejevel együtt a jakabszállási községhezához kísértette, hogy ott a Fazekas-családok kikérdezését megkezdje. A nyomozó azért választotta Jakabszállást a kikérdezés helyéül, mert a Csűrös-testvérek egymástól 15—20 kilométer távolságra laktak s e terület központja Jakabszállás volt.

Jakabszállásra a nyomozóval egyidőben a 4 nyomozó alosztályparancsnokságtól ellenőrzésre és a nyomozás irányítására megérkezett Vörös József alhadnagy, külsőcsoportvezető, Sóhajda Sándor tiszthelyettessel együtt. A nyomozó Vörös alhadnagnak jelentette a Fazekas-családot terhelő gyanukörülményeket azzal, hogy rablógyilkosságról nem lehet szó, másnak pedig, mint Csűrös József testvéreinek (különösen a Fazekas-családoknak) nem állt érdekében, hogy Csűrös Józsefet eltegye lábálól.

A jelentettek alapján Vörös alhadnagy Fazekas Jánosné és özv. Fazekas Imréné őrizetbevételére is nyomban parancsot adott s nevezetteket a rendelkezésre álló járőrökkel Jakabszállásra kísértette. Itt részletes kikérdezését a nyomozók megkezdtek. Boros László és annak eselédje: Csibi Gyula szarkási (kecskeméti határbeli) lakosok rövid időn belül beismerték, hogy a Csűrös-féle peres ügyben Fazekas Jánosné felbujtására hamisan tanuskodtak és hamisan esküdtek, mert nem látták és nem is tudnak semmit arról, hogy a két Fazekasné a 400—400 pengőt visszafizette volna édesanyjuknak. Azt azonban, hogy a gyilkosságról tudnának, tagadták. Csibi és Boros kikérdezésénél már résztvett a nyomozó alosztálytól kivezényelt Bárdos József tiszthelyettes is, ki a nyomozás színhelyére augusztus 12-én érkezett meg.

A kikérdezés folyamán Boros és Csibi előadták, hogy Fazekas Jánosné több ízben beszélt bizalmasan Bíró Antal szarkási lakossal, aki Borosnak tanyszomszédja. Boros azzal gyanúsította anyósát, Fazekas Jánosnéét, hogy feleségét, Fazekas Ilonát el akarja tőle választani és Bíróhoz akarja feleségül adni, mert észrevette, hogy Bíróval titokban — rendszerint Fazekas Jánosné házában — felesége is találkozik.

Bíró nevét a nyomozók — miután feltehető volt, hogy Fazekas Jánosné felbujtására részese a gyil-

kosságnak — a gyanúsítható egyénekről készített névjegyzékbe beírták és feljegyezték a rávonatközö mentő- és gyanukörülményeket is. Bíró őrizetbevételét a nyomozók még nem tartották időszerűnek, mert ellene más adat, minthogy Fazekas Jánosnéval bizalmasan szokott érintkezni, nem volt. Fazekas Jánosné és Fazekas Imréné pedig tagadták, hogy tudnak valamit a gyilkosságról. Még azt sem ismerték be, hogy Boros Lászlót és Csibi Gyulát hamis tanúzásra kérték fel.

Időközben a nyomozás székhelye különböző célszerűségi okokból Új-Kécskére tétetett át. A járőrök a gyanúsítottakat ide kísérték. Csibi Gyulát, kiről megállapítást nyert, hogy a gyilkossághoz semmi köze nincs, Vörös alhadnagy szabadon bocsátotta.

Újkécskére a járőrökkel és a nyomozókkal egy időben megérkezett Mészáros Lukács alhadnagy, kiskunfélegyházai szakaszparancsnok is, ki a nyomozásba szintén bekapcsolódott.

A gyanúsítottak Újkécskén való kikérdezésük során is tagadták, hogy részük van a gyilkosságban. Ezért a nyomozók a gyanúsítottakkal és a járőrökkel együtt Majsajakabszállásra utaztak és elhatározták, hogy most már Boros Lászlónét és Bíró Antalt is őrizetbe veszik. Bíró őrizetbe vételére újabb gyanukörülményül szolgált az, hogy Fazekas Jánosné Bíróól semmit sem akart tudni. Azt állította, hogy Bíróval még sohasem találkozott. Ugyanez alkalommal Fazekas Jánosné közölte a nyomozókkal azt a gyanúját, hogy Csűrös Józsefet János nevű testvérük sógora: Temesi Gusztáv gyilkolhatta meg, mert Temesi már három évet ült gyilkosságért és János nevű testvérüknek éppen annyi oka volt eltetetni láb alól öcsét, Csűrös Józsefet, mint nekik, mert az is pereskedett vele. Erre Mészáros Lukács és Vörös József alhadnagyk egyöntetű intézkedésére egy járőr — Bárdos tiszthelyettessel — Temesi Gusztávot kerítette kézre, egy járőr pedig Sóhajda Sándor tiszthelyettessel útba indult Bíró Antal és Boros Lászlóné őrizetbevételére.

Temesi Gusztáv a gyanú alól rövid idő alatt tisztázta magát s így szabadon bocsátották.

A Bíró Antal őrizetbevételére küldött járőr Boros László tanyáján bizalmasan megtudta, hogy Bíró Antal Boros László cselédjét, Csibi Gyulát Jakabszállásról való hazabocsátása után nyomban felkereste és azzal hosszabb időn át beszélgetett. Bíró Csibi Gyulát nem a lakásban kereste fel, mert ott mások is tartózkodtak, hanem a ház mögött, a ház falához lapulva várt, amíg Csibi Gyula a udvarra ment. Így a járőr nemcsak Bíró Antalt és Boros Lászlónét, hanem Csibi Gyulát is őrizetbe vette és Majsa-Jakabszállásra kísérté. Itt Csibi elmondta, hogy Bíró aziránt érdeklődött, hogy mit kérdeztek tőle a csendőrök, mit vallottak Fazekasék és hogy általában milyen eredményt értek már el a csendőrök. Csibi szerint Bíró érdeklődés közben nagyon izgatottan viselkedett.

A felmerült újabb gyanúok alapján a nyomozók Bíró alaposan kikérdezték, ki egyideig rendületlenül tagadta, de később beismerte azt, hogy Boros Lászlónéval néhány hónap óta — Boros Lászlóné anyjának, Fazekas Jánosnéval tudtával — szerelmi viszonyt folytat s hogy ezzel kapcsolat-

ban Fazekas Jánosnéval is több ízben találkozott és beszélt titokban.

Bíró ruháját a nyomozók tüzetesen átvizsgálták s azon több helyen, különösen a kabát előrészen és a nadrágzseben, nagyobb vérfoltokat találtak. A vérfoltok mikénti keletkezésére vonatkozóan Bíró semmiféle felvilágosítással nem tudott szolgálni. Ekkor már tisztában voltak a nyomozók azzal, hogy Bíró a tettesek egyike. Látszott is Bíró, hogy küzd a lelkiismeretével s már-már hajlandó vallomást tenni. Vörös József alhadnagy, aki polgári ruhában volt, ezt a pillanatot ügyesen kihasználva, előállt azzal, hogy: „Én magával találkoztam a révnél. Úgy-e, maga is ismer engem?” Ez hatott, mert az egyik tanu, aki tényleg találkozott Bíróval a révnél, nagyon hasonlított Vörös alhadnagyhoz. Ezekután Bíró a gyilkosság elkövetését beismerte és megnevezte azt az egyént is, akivel együtt Csűrös Józsefet kocsin elvitték a nagyrévi révhez. Bíró cinkosáért nyomban járőr ment, azt elfogta s ugyanazzal a kocsival és lóval együtt, amellyel Csűrös Józsefet vitte, Majsa-Jakabszállásra kísérté. Bíró cinkosának, névszerint ifj. Kiss János kecskeméti (Juhász-utca 28. házszám alatti) lakosnak a kalapján volt a szemtanuk által bemondott lófarokból font háromágú zsinór.

Kiss beismerte, hogy tudott a bűneselekmény elkövetéséről, de tagadta, hogy résztvett volna Csűrös meggyilkolásában.

A szemtanuk Újkécskén Bíróban és Kissben határozottan felismerték azt a két fiatalembert, kik a gyilkosság reggelén Csűrös Józseffel kocsin együtt érkeztek a nagyrévi révhez. De felismerték a kocsit és lovat is. Ezekután Fazekas Jánosné, öz. Fazekas Imréné és Boros Lászlóné is beismerte, hogy Bírókat ők bérelték fel, hogy tegye el Csűrös Józsefet láb alól.

A gyanúsítottak előadásából a gyilkosság elkövetésével kapcsolatban, a nyomozás során a következők nyertek megállapítást:

Bíró Antal 1936. év tavaszán megismerkedett Boros Lászlóné sz. Fazekas Ilonával, Fazekas Jánosné gyanúsított leányával, kinek udvarolni kezdett. Boros Lászlóné Bíró udvarlását 1937 május haváig hidegen fogadta. Májusban Borosné kérte Bíró, hogy édesanyja, Fazekas Jánosné és annak bátyja, Csűrös József között folyó polgári perben való szereplésre szerezzen édesanyja támogatására hamis tanut. Bíró ezt meg is ígérte Borosnénak, de hamis tanut nem tudott szerezni. Bíró az esetet követő néhány nap múlva Kecskeméten találkozott Boros Lászlónéval és Fazekas Jánosnéval. Ekkor közölte velük, hogy hamis tanut nem tudott szerezni.

Egy másik alkalommal, körülbelül június első felében, Bíró Kecskeméten ismét találkozott Fazekas Jánosnéval. Fazekas Jánosné ez alkalommal panaszkolta Bírónak, hogy bátyja: Csűrös József a pereskedéssel anyagilag teljesen tönkreteszi s ha ez tovább így megy, ő és nővére: Fazekas Imréné is, koldusbotra jutnak. Ugyanekkor kérte Bíró, hogy Csűrös Józsefet tegye el láb alól. Ezért Bírónak 300 pengőt ígért. Bíró ezt az összeget keveselte és végre 500 pengő vérdíjban állapodtak meg. Fazekas Jánosné kérte Bíró, hogy Csűrös Józsefet üsse agyon és ássa el, vagy pedig a Tiszában tüntesse el, hogy többé holtteste se kerüljön elő,

Bíró a cselekmény végrehajtásától húzódozott s ezt közölte is Boros Lászlónéval. Boros Lászlóné, hogy Bíró hiúságát, gyávaságára való célozgatással megsértse, azt mondta Bírónak, hogy Csűrös meggyilkolásáról ne is beszéljen, mert úgy sem meri végrehajtani. Ugyanekkor mondta neki Borosné azt is, hogy végeredményben ő nem bánja, tegyen amit akar, csak ügyeljen, hogy ki ne tudójék. Ettől az időtől kezdve Bíró és Borosné között a szerelmi viszony mégjobban kifejlődött. Közben Fazekas Jánosné valahányszor csak találkozott Bíróval, állandóan buzdította a cselekmény végrehajtására. Ezekre a biztatásokra Bíró elhatározta, hogy Csűrös Józsefet cefre- (törköly-) vásárlás ürügye alatt Cibakháza környékére csalja s ott a Tiszában eltünteti. Június 30-án megköszörülte zseb-kését, hogy a gyilkosság végrehajtásánál eléggő éles legyen, mert ekkor már elhatározta, hogy Csűrös Józsefet agyonszúrja, fejét levágja és a fejet, de a törzset is a Tiszába dobja. Már ekkor arra gondolt, hogy a fej a vízben alámerül, a törzset pedig a víz elviszi s így a nyomozóknak nem lesz módjában megállapítani, hogy ki az áldozat s így a tetteseket sem találják meg. Elhatározta Bíró ezenkívül még azt is, hogy Csűrös Józsefnek hamis néven mutatkozik be.

Elhatározása után, augusztus 3-án Kecskemétre ment, ahol véletlenül találkozott Csűrös Józseffel, kit Fazekas Jánosné előzőleg észrevétlenül már megmutatott neki. Csűrös Józsefet megszólította, „Langó“ néven bemutatkozott neki s közölte, hogy üzleti ügyben óhajt vele beszélni. Ekkor elmondta Csűrösnek, hogy Cibakháza környékén olcsón lehetne cefrét vásárolni, de ő nem ért hozzá. Kérte Csűröst, hogy mint szakértő menjen el vele. Csűrös erre vállalkozott is, de közölte Bíróval, hogy neki nincs pénze. Erre Bíró kijelentette, hogy az nem baj, van neki 600 pengője. Neki nem pénzre, hanem üzletemberre van szüksége. Csűrös és Bíró abban állapodott meg, hogy másnap (augusztus 4-én) délelőtt ismét találkozni Kecskeméten és bővebben megtárgyalják az ügyet. Találkát a törvényszéki palota folyosóján adtak egymásnak. Másnap mind a ketten meg is jelentek a megbeszélt helyen, de Bíró nem a folyosón, hanem a törvényszéki épület előtt várta meg Csűrös Józsefet, mert félt attól, hogy a törvényszéki épületben megjelent szarkási ismerősei közül valaki Csűrössel együtt meglátja s így Csűrös eltűnése után őt is kikérdezik és így esetleg gyanúba keveredhetik. A törvény-

széki palota elől Csűrössel a palota melletti mellékutcába félrevonult s itt megállapodtak abban, hogy augusztus 5-én, éjjel 1 óra körüli időben Kecskemétről elindulnak Cibakházára. A kocsiszt Bíró fogadja.

Bíró a megbeszélés után Kecskeméten felkereste unokatestvérét, Kiss Jánost s 15 pengőért fuvarosnak felfogadta. Bíró azonban Kissel nem közölte, hogy Csűrös Józsefet milyen céllal viszik magukkal.

Augusztus 5-én a megbeszélt időben Kiss egyfogató kocsiján Csűrös József lakása elé mentek, ott a kapun zörgettek. A zörgetésre Csűrös lakásadója — kivel Csűrös már este közölte, hogy az éjjel kocsival jönnek érte — kiszólt, hogy nyomban felkelti Csűröst. A zörgetés után néhány percre Csűrös ki is jött az utcára, egy pohár pálinkával kínálta meg a kocsiszt. Bíró nem ivott. Később pedig egy 30—40 literes hordót tett Csűrös a kocsira és elindultak Újkécske irányába. Kecskemét elhagyása után a kövesútról Bíró indítványára letértek, hogy minél kevesebb emberrel találkozzanak. Így jutottak el fél 5 óra tájban Újkécskére. Újkécskén egy asszonytól megkérdezték, hogy merre kell menni a nagyrévi révhez. Az asszony megmagyarázta az utat, melyen a révhez jutottak. A révnél megálltak, Kiss kifogta a lovat, Bíró pedig a Tisza partján tájékozódott, hogy hol lenne a legalkalmasabb hely Csűrös meggyilkolására. Bíró a Tisza mentén elterülő lakatlan szőlőrészt szemelte ki. Ezután a kocsin szundikáló Csűrös Józsefet, — aki a magával hozott és útközben elfogyasztott, körül belül 2 deciliter pálinkától kissé ittas volt — felkeltette s magával hívta a szőlők közé. Miután a révtől 4—500 méterre értek, Csűrös mindinkább érdeklődött, hogy a jobboldalon, a helyszíntől mintegy 200 méterre elterülő házakat miért nem járják sorra. Bíró ekkor találomra egy házra mutatott, hogy ott fognak cefrét vásárolni. Itt a Tisza kissé a megjelölt házzal ellentétes irányba kanyarodik s ezért Csűrös aziránt érdeklődött Bírótól, hogy miért nem mennek a ház irányába és miért mennek a Tisza-parton. Bíró nem tudott megfelelő magyarázatot adni. Attól tartott, hogy Csűrös sejt valamit, ezért Csűrös lábát elkapta hátulról és mielőtt Csűrös hasra esett, kivette jobbkezevel kését a zsebéből, hirtelen kinyitotta s Csűrös hátán térdelve, áldozata nyakába szúrta. A meglepetésétől felocsudott Csűrös ekkor segítségért kiabált, mire Bíró egy rántással Csűrös torkát átvágta. Ezután az éles késsel körülmetszette Csűrös nyakát, meg-

A t. m. kir. csendőrség

figyelmébe ajánljuk

68 év óta fennálló cégünk cikkeit.

Női és férfi **gyapjúszövetek**, selyem-, mosó- és vászonárak, nőiruhák, télikabátok, pongyolák, blúzok, férfilitnyők, átmeneti kabátok és bundák, női és férfi feherneműek és alsóruházat, harisnyák, ágyneműek stb. **kedvező fizetési feltételek.**

Minta Divatház R. T.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18.

Modern BÚTOR-házak

KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLÖK

20

HAVI RÉSZLETRE IS

VIII. BAROSS-UTCA 42

Szörme — Bunda

csak akkor jó,

ha **RÁCZ** szücsstől

az **RÁCZ** való

IV. VÁROSHÁZ-UTCA 6. SZ.

Vásároljunk a

„Győri Takarékoság”

útján, mert így 70 előkelő megbízható kereskedőnél mindent beszerezhetünk, kényelmes fizetési feltételekkel s mindent egy helyen fizetünk. Központi iroda: Győr, Deák Ferenc-utca 8.

kereste a nyakcsigolyáját s a fejet teljesen levágta a törzsről. E művelet elvégzése után kikutatta Csürös zsebeit, minden igazolót elvett tőle, egyrészt, hogy az áldozat személyazonossága ne legyen megállapítható, másrészt, hogy Fazekas Jánosné előtt igazolja az iratokkal, hogy Csürös Józsefet tényleg eltette lábálól. Ezután a hullát karjainál fogva a hét méterre levő Tisza-szakadék felé vonszolta, miközben a kigombolt kézelőjű ing, a mellénnyel és kabáttal együtt, a fejnélküli felsőttestről lecsúszott. Az áldozatról lecsúszott ruhákat visszadobta a véres helyszínre, az áldozat fejnélküli törzsét pedig lelökte a szakadékba, arra számítva, hogy a Tiszába esik. Az áldozat azonban a szakadék lejtős részén fennakadt. Arra már nem volt ideje Bírónak, hogy az áldozathoz lemenjen és a Tiszába lökje, mert a túlsó partról hangokat hallott. Ezután fogta az áldozat fejét, magával vitte a rév irányába s egy alkalmas helyen a Tiszába dobta. E helytől a szőlők közepe felé tartott, ahol egy kútnál megmosakodott a vértől s visszament a kocsinhoz. Odaérve, szólt Kissnek, hogy gyorsan fogja be a lovat és hajtsanak el. Kiss ekkor megkérdezte Bírótól, hogy Csürös József hol maradt, mire Bíró elmondta, hogy Csürössel útközben összeveszett, leszúrta és a Tiszába lökte.

Ezután gyorsan visszahajtottak Kecskemétre, miközben Bíró Csürösnek a kocsin maradt télikabátját a helyszíntől körülbelül 6 kilométerre, egy répaföldön elrejtette. Ezt a kabátot a nyomozás során Bíró elő is adta.

Kecskemétre visszamenet, útközben Bíró megbeszélte Kissel, hogy a gyilkosságról senkinek sem szólnak. Hallgatási díj fejében a cselekmény elkövetése utáni napokban 50 pengőt adott neki, amit Kiss el is fogadott.

Bíró, miután Kecskemétre visszaérkeztek, kéreppáron a kecskeméti határ Szarkás részen levő tanyájára ment, hol még aznap este felkereste Fazekas Jánosné és annak leányát, Boros Lászlónét. Bíró közölte velük, hogy Csürös Józsefet megölte és kérte az 500 pengő vérdíjat. Közben átadta Fazekasnének a Csüröstől elvett iratokat. Fazekasné ekkor nem fizetett, de másnap este leányával 300 pengőt küldött Bírónak azzal, hogy a hiányzó 200 pengőt máskor fogja megkapni. Bíró a pénzt elfogadta s a nyomozás során abból a még meglévő 240 pengőt a járőrnek átadta.

Csürös József meggyilkoltatásának gondolata Fazekas Jánosné agyában született meg, aki ezt nővérével, Fazekas Imrénével is közölte. Fazekas Imréné beleegyezett, hogy Csürös Józsefet meggyilkoltassák és hajlandó volt a vérdíj 50%-nak (250 pengő) kifizetését is vállalni. A Bírónak fize-

tett 300 pengőből 100 pengőt Fazekas Imréné adott át Boros Lászlónénak, hogy azt Bíróhoz juttassa.

A nyomozásra nagyon zavarólag hatott az a körülmény, hogy Csüröst Lékai János szőlője mellett, Lékai kunyhójától 120 méterre gyilkolták meg. Lékai János ugyanis már nyolc évet ült emberölés miatt s a szemtanuk a cselekmény felfedezésének idejében Lékait a helyszín közelében, 15—20 méterre látták. Így feltehető volt, hogy Csüröst Lékai ölte meg, annal is inkább, mert Lékai egy teljesen züllött nővel élt vadházasságban, akit a vidék összes fuvarosai és kereskedői ismernek és szeretőnek használnak. A télveves ugyanis az volt, hogy Csürös Lékai vadházastársát látogatta meg, vagy szandékzott meglátogatni, ezt a férj észrevette s ezért Csüröst megojte.

Lékai azonban később a gyanú alól tisztázta magát.

A gyanúsítottakat az újkécskei örs a nyomozás befejeztével a kecskeméti kir. ügyészségnek a bűnjelekkel együtt átadta. Bíró és Kiss a vizsgálóbíró előtt is úgy vallott, mint a csendőrség előtt. Fazekas Jánosné, Fazekas Imréné és Boros Lászlóné azonban az értelmi szerzőséget igyekeznek egymásra háritani.

A polgári ruhás nyomozók és az örs egyenruhás csendőrei ez alkalommal is szépen kiegészítettek egymás munkáját. Ez meg is hozta a maga gyümölcsét.

Ez a nyomozás tökéletes munka. Hozzáértés, alaposság, tervszerűség, leleményesség szempontjából mintaul és követendő példaul szolgálhat.

A tanulságokkal — amelyeket ez a büncselekmény és a nyomozása nyújtanak — csupán külön, terjedelmes tanulmányban lehetne érdemileg foglalkozni. A sok közül itt csupán néhányra mutatunk rá.

Figyelmet érdemel a szép, módszeres, lépésről-lépésre haladó helyszínelő munka, a nyomok felkutatása, követése és a mindezekből levont talpraesett következtetések, amelyek segítségével az elkövetett büncselekmény tárgyi tényálladéka nagy vonalakban, világosan kirajzolódott a helyszínelők lelki szemei előtt. A következtetések helytállóságát a későbbi megállapítások igazolták.

A gyilkosság az első pillanatban rablógyilkosságnak látszott. Igen helyes volt azonban más indítóokot is feltételezni. A sértett viszonyainak, szokásainak alapos felderítése igazolta a feltevést és rámutatott a sértett családjára, mint olyanra, amelyen belül a tettetést vagy legalább is a felbujtót keresni kell.

A véletlen néha ártatlan emberek ellen súlyos gyanúkokokat halmoz. E miatt a nyomozás könnyen helytelen irányba terelődhetik. Ennél a nyomozásnál is voltak ilyen elterelő hatások, de a nyomozás emberei óvatosságuk, helyes ítélőképességük és alaposáguk következtében megtalálták a helyes utat.

MERCEDES IROGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. esendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
V., Nádor-utca 15.

IROGÉP BEHOZATALI RT.
Budapest, V., Nádor-u. 24.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL . . . . . P 65-től

EBÉDLŐSZÖNYEGEK . . . . . P 28-től

Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, lehnéművásznak, ruhaszövedek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitonkizlet

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. esendőrség tagjainak árengedmény!

Paniti Gáspár József ny. őrnagy.

Korai halál vitte közülünk sírba *Paniti Gáspár József* ny. őrnagyot. Debrecenben hunyt el november 4-én. Katonai pályafutását a volt cs. és kir. 62. gyalogezredben kezdte, ahova 1904-ben vonult be egyéves önkéntesi szolgálatra. A csendőrség-

hez próbaszolgálatra 1906 november 1-én lépett be mint hadapródjelölt. 1907 május 1-én hadapródtiszt-helyettesé lépett elő. Hadnaggyá 1908-ban nevezték ki és megbízták a karánsebesi szakasz vezetésével. Főhadnaggyá 1914 augusztus 1-én, századossá 1917 augusztus 1-én, őrnaggyá 1925 november 1-én nevezték ki. Közben Erdélyben, majd a szegedi, székesfehérvári, szombathelyi, miskolci, újból a székesfehérvári, végül a debreceni csendőrkerületnél teljesített szakasz- és osztályparancsnoki szolgálatot.

1933 november 1-én vonult nyugállományba. A háború idején teljesített kitünő szolgálatai elismerésül legfelsőbb dícsérő elismerésben részesült és tulajdonosa volt a háborús emlékéremnek, a III. oszt. tiszti katonai szolgálati jelnek, a katonai jubileumi keresztnek, az 1912–13. évi emlékkeresztnek.

November 6-án temették el Debrecenben bajtársai és tisztelői nagy részvéte mellett. Megjelent a temetésen a debreceni csendőrkerület parancsnokának vezetésével az ott állomásozó csendőrtisztikar és képviseltette magát a debreceni helyőrség, rendőrség is. A gyászoló család fájdalmában részvételt osztozunk.

Gyászünnepség a Hősök Emlékoszlopánál. November 1-én rendezték meg a Hősök Temetőjében a világháború hősi halottainak szokásos gyászünnepségét. A Hősök Emlékoszlopát és az azt körülvevő térséget erre az alkalomra gyászdrapériákkal, nemzeti színű és fővárosi lobogókkal, kandelaberekkel és virágokkal díszítették fel. Az ünnepségen résztvett a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* képviselőiben: *vitéz Sónyi Hugó* gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, *József királyi herceg, Augustus királyi hercegasszony.* Ott voltak a tűzharcosok, a hadirokkantak testületei és a különböző gyvernemekből összeállított díszszakaszok. *Folba János* tábort fősperes mondott gyászbeszédet. A kegyeletes ünnepség, amelyen sokezer ember vett részt, a magyar Hiszekegy előadásával ért véget.

Csendőrsírok látogatása és a hősi halottak iránti kegyelet a csendőrségnél. November 1-én a csendőrség is kegyelettel adózott a hősök, valamint az elhalt csendőrök emlékének. Tiszti és legénységi küldöttség kereste fel a *Farkasréti, a Rákoskereszturi és a Kerepesi-temetőben* levő csendőrsírokat. November 1-én 16 óra 30 perckor a *Rákoskereszturi* hősi temetőben gyászszolozsma volt, amelyen a csendőrséget tiszti és legénységi küldöttség képviselte. A csendőrség volt felügyelőinek sírjánál egész nap egy-egy altiszt állt kegyeletőrséget. November 2-án 9 órakor a *Kapisztrán* helyőrségi templomban a hősi halottak lelkiüdvéért ünnepélyes gyásztisztviszlet volt, amelyen a csendőrség küldöttségileg képviseltette magát.

Csapatparancsnoki értekezlet. A m. kir. csendőrség felügyelője október 9-én csapatparancsnoki értekezletet tartott, amelyen a csendőrség legfontosabb időszerei kérdései kerültek tárgyalásra. Az értekezlet után a Honvédelmi Miniszter Úr kihallgatáson fogadta a csapatparancsnokokat, 8-án este a m. kir. csendőrség felügyelője a Pannónia-szálló külön termében vacsorát adott. Jelen voltak: A Belügyminiszter Úr, a Honvédség Főparancsnoka, a honvédelmi minisztérium katonai közigazgatási csoportfőnöke és az értekezlet résztvevői.

Külföldi kiténtetés. A *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* legfelsőbb elhatározásával megengedni kegyeskedett, hogy *Ó Felsége III. Viktor Emánuel* Olaszország királya és Etiópia császára által adományozott *olasz ezüst érmet* a budapesti I. kerület állományában *Csaba Akos* alhadnagy, *Szeles Ferenc* tiszthelyettes, *vitéz Dósa Gergely* motoros tiszthelyettes, *Tóth György I.* motoros törzsrörmester és az *olasz bronz érmet* a budapesti I. kerület állományában *Harangozó Mihály* örmester, *Istenes Dezső, Székely Ferenc II.* csendőr és *Papp József I.* tiszthelyettes elfogadhatta és viselhesse.

A Légoltalmi Liga felállítása. A minisztertanács *Röder Vilmos* honvédelmi miniszter indítványára *dr. vitéz Fábry Dániel* vkszt. ezredes, országos légvédelmi parancsnok előterjesztését elfogadta és a *Légoltalmi Liga* megszervezését elhatározta. A Liga igazgatójává *Petróczy István* ny. repülőezredes, főtítkárává pedig *Teasdale Ottó* tüzoltófőparancsnokot nevezte ki. A *Légoltalmi Liga* társadalmi alakulat, amely a Honvédelmi Miniszter, illetve az országos légvédelmi parancs-

Kényelmes részletfizetésre vásárolhatunk

mindent 66 üzletben

SZOLNOKON
KÖZP. IRODA: BAROSS-U. 22.

„**AKARÉKOSSÁGRA**“

nok irányítása mellett irányítja a lakosság önvédelmét repülő-támadások ellen és e célból a lakosságot felvilágosítja, a házakon belül végzendő légoltalmi munkálatokat megszervezi és vezeti. E munka fontos része a padlások lomtalanítása, továbbá légoltalmi szempontból való berendezése, valamint a pincék bedülés-, bomba-szilánk- és gázbiztos óvóhelyekké való átalakítása és berendezése stb. Mind e munkálatok végzésére a *Liga* a nem hadkötelezettekől, — hanem azokból, akik a légoltalmi törvény értelmében a légoltalmi munkára kötelezettek — valamint önként jelentkezőkből, minden házban belül házi légoltalmi őrséget szervez. Ennek tagjai nők is lehetnek. Az épületek légoltalmi őrségei az épületekben szükségessé váló tűzoltó, mentő, elsősegély, egyszerűbb műszaki és gázvédelmi munkálatok végzésére hivatottak. Hogy az őrség már békeidőben a szükséges előkészületeket megtehesse és munkája eredményeképpen minden ház kellően felkészülhessen, a Légoltalmi Liga minden házban egy rátermett, erélyes embert a házi légoltalmi őrség parancsnokául jelöl ki és az őrség minden tagját feladata teljesítésében alaposan kioktatja. A Légoltalmi Liga további feladata, hogy az önvédelem szükségességét a társadalom legszélesebb köreiből propagálja és azt az eddigi helytelen felfogást megváltoztassa, mely szerint háború esetén városaink és falvaink megvédése kizáróan a hadsereg feladata. Sorsdöntően fontos, hogy társadalmunk végre tudatára ébredjen annak, hogy egymagában a katonai légvédelem ellenséges repülők támadásai ellen megvédeni képtelen és hogy a lakosság önvédelmének céltudatos megszervezése minden városi lakosnak éppen úgy létező, mint a legkisebb falu vagy tanya lakójának is. Az ország önvédelme azonban csak akkor szervezhető meg, ha a lakosság nemcsak az öt fenyegető veszélyt ismeri teljes terjedelmében, hanem a támadás eszközeit és hatását, valamint a védekezés módját is. Ezért a *Légoltalmi Ligára* hárul az a további feladat, hogy a lakosságot felvilágosítsa és az általános tudnivalókra oktassa. E munka végzésére a *Liga* a Budapesten székelő Országos Elnökségén kívül, a Budapesti Főcsoportra és 7 Liga Kerületre tagozódik. Természetesen minden városban és a legkisebb faluban is kell, hogy a legrövidebb időn belül ligacsoport működjen. A valószínűleg már október havában megalakuló *Légoltalmi Liga* előkészítő munkáit *Petróczy ny.* repülőezredes elnöke alatt előkészítő bizottság végzi. Címe: *Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14.* Remélhető, hogy a *Légoltalmi Liga* *Petróczy ny.* repülőezredes igazgatása alatt — aki a légoltalom terén közismert szakember — céltudatos és gyors munkával országosan megszervezi a lakosság önvédelmét. *Petróczy* ezredes alapozta meg annakidején a volt Monarchia katonai aviatikáját, mint annak első parancsnoka. A háborúban a megfigyelő tiszti iskolát szervezte meg, majd mint a repülő-arsenál parancsnoka, a repülőcsapatok anyagbeszerzését irányította. Az összeomlás után, a világháború utáni magyar aviatikát alapozta meg és a vitorlás repülősportot honosította meg hazánkban. 10 esztendőre hirdeti a légoltalom sorsdöntő fontosságát és sok száz előadásában hangsúlyozta a *Légoltalmi Liga* megalakulásának szükségességét. A *Légoltalmi Liga* megalakulásával a kormány előrelátással azt a munkát kezdeményezte, melynek minden házban a legrövidebb időn belül meg kell indulnia, mert a lakosság önvédelmének sikeres megszervezése rögtönzéssel nem oldható meg. Ez a munka a külföldön már évekkal ezelőtt megindult, ma már a lengyel *Légoltalmi Liga* taglétszáma kerekén 3 millió, a német *Légoltalmi Ligáé* pedig kerekén 12 millió. A Liga azonban nem a tagok gyűjtésében látja feladatának főcélját, hanem abban, hogy az ország lakosságát önvédelemre serkentse és ezt megszervezze és vezesse. Hazánk minden lakójának is hazaflasi kötelessége tehát, hogy a *Légoltalmi Ligát* célkitűzésében minden tekintetben a legmesszebbmenően támogassa.

Negyvenegy évi hűséges szolgálat után, ez év november elsején nyugállományba vonult *Villányi Sándor* budapesti körületbeli alhadnagy. Négy évtized még a közszolgálat könyvebb ágazataiban is hosszú idő, hát még a csendőrségi szolgálatban, amely az ember szellemi teljesítményei mellett a fizikai teljesítőképességet is alaposan igénybe veszi. Felémelt fővel távozott *Villányi* alhadnagy a testülettel s amikor előjáróitól, bajtársaitól és alárendeltjeitől könnyes szemmel elbúcsúzott, a meleg kézfogásokban ott érezhette az egész testület tisztelgését. Jól eső érzés így távozni; nyugodt, büszke öntudattal, hogy az ember nem élt hiába, hogy nincs sem szégyenleni, sem megbánnivalója, mert azon a helyen, ahova a haza állította, mindvégig derék magyar csendőrhöz és katonához illő becsülettel állotta meg a helyét. Ilyen becsülettel gyűjtött levelekből fonódik a testület koszorúja.

Villányi alhadnagy 1875-ben született a torontálmegyei Csene községben, 1896-tól 1899-ig a volt cs. és kir. 61. gy. e.-nél szolgált, mint szakaszvezető. A m. kir. csendőrséghez 1899 június 5-én lépett be Szegeden. Három év múlva, 1902-ben már altisztí vizsgát tett. Őrparancsnok volt Gátalján, Bavanistén, Németszentpéteren, Temesvárott és Mélykastélyon, 1916-ban járásörmesterré nevezték ki. A háború alatt négy évig Szerbiában táborigazgató szolgálatot teljesített. A háború után Szegeden és Budapesten szolgált. 1927 november 1-e óta, tehát éppen tíz éve alhadnagy. Kormányzó Úr Ófőméltósága az V. oszt. magyar érdemkeresztrel tüntette ki, a háború alatt a koronás ezüst és a koronás vas érdemkeresztrel tüntették ki. Mi is meleg kézzorítással búcsúunk a távozó öreg bajtársától és szívből kívánjuk: adjon neki a jó Isten jó egészséget, hogy még hosszú ideig élvezhesse nagyon megérdemelt pihenését.

Tragikus csendőrhála Erdősokonyán. *László Géza* elbocsátott csendőr (ügye a legfelsőbb honvéd törvényszéknél van elintézés alatt) október 27-én 21 óra 15 perckor az erdősokonyai őrs állományaiba tartozó *Boldog József* törzsrőmestert lakása előtt a kapuban pisztollyal kétszer hasbaloté. *Boldog* törzsrőmestert életveszélyes sérüléssel 22 óra 45 perckor a szigetvári kórházba szállították, ahol 28-án reggel meghalt. *László* elmenekült; sapkáját a helyszínen hagyta, kerékpárját a kardhüvellyel és köpennyel a laktanya szomszédságában találták meg, a kardját magával vitte. A szigetvári községi rendőrök október 28-án 20 órakor *László* Gézát Szigetváron, a találokahelyen felismerték és el akarták fogni. Ellenszegült, mire az egyik községi rendőr pisztolyból kétszer rálőtt. Az egyik lövedék arcán találta. Ekkor érkezett oda a csendőrrőmester. Ennek *László* szintén ellenszegült, mire *Sütő* törzsrőmester szuronyt használt ellene és csipője felett megszurta. *László* csendőr sérülése súlyos ugyan, de nem életveszélyes. Sérülésével a szigetvári, majd a szombathelyi honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházba szállították. *Boldog* József törzsrőmester holttestét a somogyegyei Taszár községben helyezték örök nyugalomra. A temetőbe díszszakaszon vonult ki. A búcsúbeszédet *vitész Náray Jenő* őrnagy, szárnyparancsnok mondta. A kivizsgálás megindult.

Római emlékkápolna a magyar, német, osztrák hősök emlékezetére. Október 31-én este avatták fel a római német katolikus templomban berendezett emlékkápolnát, amely az olasz hadifogságban elhunyt négyszázötvenhat német, magyar és

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

osztrák katona emlékét őrzi. A felavatási szertartást *Hudál* püspök végezte. Az ünnepélyen résztvett a vatikáni és quirináli magyar követ, a magyar katonai attasé, a két osztrák követ, a német vatikáni követség megbízottja, a quirináli német nagykövetség haditengerészeti attaséja.

Ablaknak futott és megsérült a fogoly. A gyömrői őr egyik járóra a Gyömrőn elkövetett lopások nyomozása végett október 27-én a veszprémi kir. ügyészségtől a gyömrői lak-tanyába kísérté *Plánek József* gyömrői lakost. A fogoly a lak-tanyában — valószínűleg menekülési szándékból — az egyik szoba bezárt ablakának rohant és megbilincsel kezével be-törte az ablak üvegét. A kíséző járőr visszarántotta az ablak-ból a menekülő foglyot, akinek az üveg mindkét kezefejét összevagdosta. A sérülés az orvos véleménye szerint 8 napon túl, de 14 napon belül gyógyul. Plánket a járőr első segélyben részesítette, majd orvosi kezeléséről gondoskodott, október 28-án pedig visszakísérté a veszprémi kir. ügyészséghez. Az ügyben kivizsgálás indult.

Dieséretek. *A székesfehérvári II. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicséerte: Kiss Pál* törzsrőrmestert és *Herczeg Mátyás* csendőrt, mert az utolsó két furdődény alatt a síófoki furdőkülönítményben szolgálatukat lankadatlan szorgalom-mal, teljes odaadással és igen eredményesen látták el; *Fekete Ferenc* csendőrt, mert az utolsó két évben és *Gulyás Péter* csendőrt, mert az utolsó három évben a gödöllői csendőr örkülönítménynél a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* legmagasabb személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatát fegyelmezetten és fáradtság nélkül eredményesen látta el. — *A szombathelyi III. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicséerte: Lócsi János* csendőrt, mert az utóbbi két évben a gödöllői örkülönítménynél a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* legmagasabb személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatát fegyelmezetten és fáradtságot nem ismerő buzgalommal, eredményesen látta el.

Csendőrségi Közlöny 21. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. *Allandó nyugállományba helyezettek: Janka József, Kovács Dénes I., Brassai Sándor, Vízkeleti József* budapesti I. kerületbeli tiszthelyettesek, *Szabó Lajos III., Szombathelyi III. kerületbeli tiszthelyettes, Földesi István, Szigeti István* szegedi V. kerületbeli alhadnagyk és *Pénzes István I., szegedi V. kerületbeli tiszthelyettes, Kövesdi Mihály* debreceni VI. kerületbeli alhadnagy és *Incze Gyula* debreceni VI. kerületbeli tiszthelyettes. Végleges nyugállományba helyezettek: *Czizmazia Antal* szombathelyi III. kerületbeli ideiglenes nyugállományú tiszthelyettes. *Névváltoztatás:* A szombathelyi III. kerület állományába tartozó *Mohr Lajos* próbacsendőr családi nevét „Meggyes“-re változtatta belügy-miniszteri engedéllyel. Szabályrendeletek. Elhelyezési kimutatás helyesbítése. Áruk cégszerinti megjelölésének tilalma. Magyar-osztrák útjegyzékben beállott változások.

Házfelügyelőül keresnek budai villába olyan nyugdíjas csendőrt, aki a kertészethez is ért és aki az ingatlakás mellett megfelelő díjazás ellenében a villa nagy kertjét is gondozná. A jelentkezéseket szerkesztőségünk továbbítja.

Keresünk megvételre *Szelestey Károly csendőrszázados: Csendőretét* (Esemény-leírások a csendőrség életéből) című könyvet.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelezőlapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrparancsnokok: A budapesti I. kerületben: *Boros István III.* és *Sziklai Ferenc* törzsrőrmester v.; a debreceni VI. kerületben: *Balogh József I.* törzsrőrmester v. és a miskolci VII. kerületben: *Fehér János* és *Adonyi József* törzsrőrmester v.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: *Vizi József* motoros törzsrőrmester v. *Meleg Ilona* Juliannával Buda-pestben, *Szabolcs Sándor* törzsrőrmester v. *Deák Juliannával* Nyírbélteken, *Poór Pál* törzsrőrmester v. *Dombay Teréziával* Isaszegen, *Horváth Lajos I.* törzsrőrmester v. *Urprunger Franciskával* Csömörön, *László Árpád* törzsrőrmester *Szabó Mária* Valkón; a pécsi IV. kerületben: *Deák János* őrmester *Jankovits Rozáliával* Martonvásáron, *Kiss András* törzsrőrmester *Tóth Rozáliával* Kiskunmajsán és *Kemény László* őrmester *Kiss Ilonával* Szegeden.

Családi hírek. Született: A budapesti I. kerületben: *Boris János* törzsrőrmesternek *János-Ferenc* fia, *Fekete Lajos* törzsrőrmesternek v.-nak *Sára* leánya, *Iglódi József* törzsrőrmester v.-nak *Anna-Mária* leánya, *Sütő István* törzsrőrmester v.-nak *István-Géza* fia és *Rékási István* törzsrőrmester v.-nak *Mária-Terézia* leánya; a pécsi IV. kerületben: *Somos László* szv. tiszthelyettesnek *László-Gyula-Ede* fia, *Gálfi Lajos* törzsrőrmesternek *Ida* leánya; a miskolci VII. kerületben: *Mészáros József* törzsrőrmesternek *József* fia, *Orosz József* törzsrőrmesternek *Imre-Gyula* fia, *Halona Ferenc* törzsrőrmesternek *Ferenc-László* fia, *Losonczy József* törzsrőrmesternek *Anna-Terézia* leánya, *Fenyves Ferenc* törzsrőrmesternek *Édit-Katalin* leánya, *Danyi Sándor* törzsrőrmester v.-nak *Klára-Ilona* leánya és *Komló Sándor* törzsrőrmester v.-nak *Katalin-Piroska* leánya. **Meghalt:** *Mada Bertalan* debreceni VI. kerületbeli törzsrőrmester v.-nak *László* fia és *B. Borai Mihály* debreceni VI. kerületbeli törzsrőrmesternek *Sándor* fia.

Előléptek: Alhadnaggyá: *Horváth József* IV. szombathelyi III., *Nánási Kálmán* és *Tóth Vince* szegedi V., *Szakonyi József* budapesti I., *Szász József* debreceni VI., *Buzás Imre* miskolci VII., *Honi János* szegedi V., *Urbán Miklós* szombathelyi III. kerületbeli, *vitéz Farkas István* nyomozó osztálybeli, *Sándorfi János* debreceni VI. kerületbeli, *Veres József* III. nyomozó osztálybeli, *Németh Antal* budapesti I., *Bertók Pál* debreceni VI., *Kiss József* VI. pécsi IV., *Jenei Péter* debreceni VI. és *Fülöp János* I. szombathelyi III. kerületbeli tiszthelyettesek; **sámvívó alhadnaggyá:** *Kocsis János* pécsi IV. kerületbeli szv. tiszthelyettes; **tiszthelyettesé:** *Barna Kálmán* pécsi IV., *Szerdahelyi János* szegedi V., *Hollós István* budapesti I., *Bérces Lajos* székesfehérvári II., *Kerekes Pál* budapesti I., *Hamza Gábor* debreceni VI., *Kiss Jenő* budapesti I., *Somlyós István* székesfehérvári II., *Kövári Antal* debreceni VI., *Lakatos Ferenc* budapesti I., *Kovács Kálmán* I. szombathelyi III., *Kövesdi Gábor* székesfehérvári II., *Pádár Ferenc* budapesti I., *Halmos András* pécsi IV., *Jakab Imre* és *Balogh László* budapesti I., *Tassányi József* szombathelyi III., *Kisfalvi Bertalan* miskolci VII., *Szilágyi Sándor* budapesti I., *Tóth János* IV. pécsi IV., *Parkas József* II. budapesti I. kerületbeli, *Erdélyi Béla* nyomozó osztálybeli, *Szalai Lajos* II. székesfehérvári II., *Kápolnás Károly* pécsi IV., *Bakó Lajos* budapesti I., *Arany László* pécsi IV., *Sütő István* budapesti I., *Szántó István* miskolci VII., *Balogh János* I. és *Megyer György* szombathelyi III., *Makkos József* szegedi V., *Balázs József* székesfehérvári II., *Zsadányi László* debreceni VI., *Hargita József* székesfehérvári II., *Könyves Kálmán* budapesti I., *Kiss György* debreceni VI., *Magyar István* pécsi IV., *Keckeméti Mihály* budapesti I., *Bányai József* I. és *Bányai Imre* pécsi IV. kerületbeli, *Nagy István* VII. és *Barabás Zsigmond* nyomozó osztálybeli, *Rédecsi Sándor* szombathelyi III., *Zengővári István* budapesti I., *Rózsaferi Imre* szombathelyi III., *Gyimes Márton* és *Hargitai János* I. budapesti I., *Málhái József* szegedi V., *Solyomos Dezső* székesfehérvári

ÍRÓGÉP

Új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

II., Gaál Pál, Tölgyes Ferenc I. és Kárpáti Béla budapesti I., Kocsis Boldizsár székesfehérvári II., Zombory István pécsi IV., Antal Sándor debreceni VI., Harangi Mihály miskolci VII., Iglódi József, Hegedüs Tóbiás, Takács Béla és Szabó Lajos III. budapesti I., Izsáki József székesfehérvári II., Verebes Dániel budapesti I., Baglyas János pécsi IV., Szalagyi András budapesti I., Sárközi György szombathelyi III., Pintér Ferenc és Boros István III. budapesti I., Demeter Imre pécsi IV., Gerzsenyi György debreceni VI., Dobó Vince és Galambos János szombathelyi III. kerületbeli, Ty. Szabó Miklós nyomozó osztálybeli, Horváth Ferenc I. székesfehérvári II., Kovács Lajos V. szombathelyi III. kerületbeli, Dabóczi László nyomozó osztálybeli, Nagy József II. debreceni VI. kerületbeli, Dóczi István és Pénzes Mihály szombathelyi III., Ignézi Károly debreceni VI., Kovács Lajos és Székely József miskolci VII., Komlós József I. Várnagy János I. és Kovács András szombathelyi III., Imrei József budapesti I., Ponyó István és Csordás József szombathelyi III., Pongó Sándor budapesti I., Németh János V. szombathelyi III., Fereczi István II. székesfehérvári II., Apostol Lajos miskolci VII. kerületbeli, Vízi József nyomozó osztálybeli, Keresztes János miskolci VII., Tihanyi István szombathelyi III., Oláh Sándor és Vincze János I. miskolci VII., Horváth József III. szombathelyi III., Kiss Benjámín szegedi V., Veres András II. budapesti I., Szabados György pécsi IV., Regős Pál miskolci VII., Földnagyi Sándor szombathelyi III., Szakács Ignác miskolci VII., Szabó Gyula II. debreceni VI., Zólyom János budapesti I., Magyar Sándor szombathelyi III. kerületbeli, Sági Antal nyomozó osztálybeli, Szentirmai János szombathelyi III., Palotás Mihály szegedi V., Vásárhelyi György és Fekete Lajos budapesti I., vitéz Gál Pál pécsi IV., Simon József II. szombathelyi III., Marsi Mihály miskolci VII., Szentmiklósi József budapesti I., Patonai József székesfehérvári II., Besenyei József szombathelyi III., K. Szabó Béla budapesti I., Oláh András II. debreceni VI., Pertaki Ferenc budapesti I., Enyedi László debreceni VI., Rózsa János miskolci VII., Darányi János budapesti I., Polgár József pécsi IV., Halász Bernát és Kőteles Ferenc budapesti I., Erdélyi János szegedi V., Gyöngyösi József székesfehérvári II., Vass Gábor, Barabás Ferenc és Horváth István III. budapesti I., Tihanyi József II. pécsi IV., Csabafi mre szombathelyi III., Ungi Mária szegedi V.,

Molnár Bertalan debreceni VI., Kardos József II. szombathelyi III., Nagy Mihály budapesti I., Pető Péter pécsi IV., Márton Árpád debreceni VI., Molnár István I. szombathelyi III., Bacsonyi Jenő, Kertész Miklós és Csécsi Ferenc debreceni VI., Nagy Lajos VI. pécsi IV., Selmecei József és Kertész Hermann székesfehérvári II., Bárdos János szegedi V., Szőke Sándor I., Orbán József és Várnagy János miskolci VII., Havasi István II. székesfehérvári II., Högye József debreceni VI., Fekete István székesfehérvári II., Halász István miskolci VII., Puzsai János pécsi IV., Tóth János VII. miskolci VII., Farkas István I. és Zsedely István székesfehérvári II., Tóth József III., miskolci VII., Finta Imre székesfehérvári II., Kelemen Ferenc szombathelyi III., Tóth Antal II. szegedi V. kerületbeli, Szombath László nyomozó osztálybeli, Pintér István székesfehérvári II., Kiss István II. budapesti I., Szabó Sándor III. pécsi IV. kerületbeli, Bóta Sándor nyomozó osztálybeli, Sziklai Ferenc és Szakál Pál I. budapesti I., Nagy Lajos II. debreceni VI., Hazafi Pál budapesti I., Tóth István III. szegedi V., Horváth Vince I. szombathelyi III., Kiss Mihály szegedi V., Karácsony László debreceni VI., Bodó Imre budapesti I., Rédei Mihály szombathelyi III., Balázs András miskolci VII., Dobai Péter szombathelyi III. kerületbeli, Berék Lajos nyomozó osztálybeli, Maróczy János székesfehérvári II., Kása György debreceni VI., Orbán József I. szombathelyi III., Taródi István székesfehérvári II., Gál István I. szegedi V., Bajtai János budapesti I., Tamás Géza debreceni VI., Ujvári József pécsi IV., Szabó Szilveszter székesfehérvári II., Palotás András budapesti I., vitéz Kéki Gyula debreceni VI. kerületbeli, Horváth Lajos V. nyomozó osztálybeli, Bajnok József székesfehérvári II., Veres József miskolci VII., Sallós Ferenc budapesti I., Békési János debreceni VI., Antal Károly budapesti I., Halász Károly székesfehérvári II., Emödi Dániel budapesti I., Falusi István és Székely József szombathelyi III., Kuti József I. székesfehérvári II., Ligetes János miskolci VII., Varga István III. szegedi V. és Vörös István székesfehérvári II. kerületbeli törzsőrmester V.-ak; kivételesen tiszthelyettség: Nagy Mátyás miskolci VII., Bánkúti Pál pécsi IV., Andók József székesfehérvári II., Gonda Márton miskolci VII., Kárpáti István székesfehérvári II., Kajdi István székesfehérvári II., Hajdó Márton budapesti I. és Bálint Zsigmond szegedi V. kerületbeli törzsőrmesterek; feyyezsaki tiszthelyettség: Márton Bálint törzsőrmester.

PÉCS:

Rádiólaboratorium

Standard-, Eka-, Orion rádiók

KED-
VEZŐ
RÉS-
LET
PIZETÉS

KED-
VEZŐ
CSERE
AKCIÓ

Richter József

legyen. löszér. sport-, rádió és villamossági vállalat
Azelőtt: S Z A L A Y É S R I C H T E R
PÉCS, Király és Mór-u. sarok.

Kérjen
díjtalan árjegyzéket!

PONTOS SZOLGÁLAT – PONTOS ÓRA

Vásároljunk órát, ékszer, ajándéktárgyat, aranyat, ezüstöt megbízható szakcégnél — Alap.: 1896

FUTÁSZ JÁNOS PÉCS, Irgalmasok-utca 6

Pontos, megbízható kiszolgálás, méltányos árak.
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fiz. feltételek

PÉCSI ASZTALOSMESTEREK BUTORCSARNOK SZÖVETKEZETE

mint az Iparosok Országos Közp. Szöv. Tagja.

PÉCS, RÁKÓCZI-ÚT 29. SZÁM.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fiz. feltételek

TELEFON: 10-70

Pártoljuk a magyar kisiparosokat!

Pécsi
BRIKETT

Kályhákban, takaréktűzhelyekben, legmelegebb, leggazdaságosabbban, legtisztábban kezelhető

ELADÁS PÉCSETT: DGT. Bányagazgatóság Pécs, Mária-utca 9.
TELEFON: 29-87. — BUDAPESTEN: DGT. KÖZSÉNBÁNYÁK ELÁRUSÍTÓ

HIVATALA: BUDAPEST, V.,
RUDOLF RAKPART 3. SZÁM.
TELEFON: 1-231-69.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, felhasábosan, írógéppel, keltes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvétel beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos díjazás ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket díjazás nélkül megkezdjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszámba szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válasz-bélyeget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legelőszerebb kisebb helység nevét vagy ötéjegyű számot választani. Annak, aki jellegt nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lapok” rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám”

Iparhatóság. Az 1-4. kérdéseire lexikonválaszt kap. 5. Az ellenőrző szolgálatot mindig szükségig lehet előírni, tehát akkor is, ha a tartamát előre ki lehetne számítani. Ezt kívánta lehetővé tenni a Szut. 254. pontját kiegészítő 164.513/VI. c. 1937. számú rendelet azért, hogy az ellenőrző őrsparanesnoknak minél szabadabb mozgást biztosítson.

**STANDARD
PHILIPS
ORION
TELEFUNKEN
és EKA**
legújabb rádiókészülékek

részletre, cserére legelőszerebban
Reich Miklós CÉGNEEL
Budapest
VI., Vilmos császár-út 45. Nagymező-u. sarok.
Képes rádióárjegyzék díjmentesen

O. J. törm. Földes. Az 1935. évi 122.700/1935. számú belügyminiszteri rendelet 10. §-a szerint kihágást követ el, aki bejelentések eszközésénél a rendeletnek bármelyik rendelkezését nem tartja meg. A rendelet 7. §-ának 1. bekezdése kimondja, hogy a bejelentéseknek a valóságnak megfelelően kell történniök. Aki tehát egy községbe költözését bejelenti, a valóságban azonban nem költözik oda, hamis bejelentést tett és ezáltal kihágást követett el. Az ilyen valótlan bejelentést fel kell jelenteni, mert később visszaélésre adhat alkalmat. Ha pl. az illetőnek később bizonyos ideig tartott helybenlakást kell igazolnia, azzal állhat elő, hogy ő a községben már ennyi és annyi ideje be van jelentve, holott a valóságban vagy egyáltalán nem, vagy csak kevesebb ideig lakott ott, mint állítja.

Nyiregyházi gy. tanalosztály. Köszönjük, az egyiket örömmel közöljük. A másikon bizonyos okokból még gondolkoznunk kell.

Kiss Dániel törzsőrmester. A volt 85. cs. és kir. gyalogezred iratait a miskolci népgondozó kirendeltségnél őrzik.

Kitartás. Jelentse kihallgatáson a tanalosztálynál. Ott majd megkapja a parancsot a továbbiakra.

Disznótör az őrsön. Azt kéri: írjunk ízesítő választ ebben a rovatban, aztán mégis válasz-bélyeget mellékel a levélhez. Amidőn előrebocsátjuk azt, hogy levélben nem adunk választ senkinek s ennél fogva a bélyeget a lap javára írjuk,

Elfáradt szolgálatban?

Meleg fürdő felüdíti!

Ha nincs házában vízvezeték a megoldás:

lampart fürdőgarnitúra
(kád és kályha)

Vízvezeték nélkül! — Szerelés nélkül!

Bárhol felállítható, azonnal használható.

Részletre is
árusítjuk

Ha egy levelezőlapon nevét és állomáshelyét e hirdetésre való hivatkozással közli, díjtalanul megküldi Önnek fürdőgarnitúra prospektusát.

lampart

GYÁRTMÁNYOK ELADÁSA Kft.
BUDAPEST, VII. ERZSÉBET-KRT 19

kijelentjük, hogy ízesítő választ sem adunk, mert egyrészt keserű a szánk íze az ilyen esetek miatt, másrészt pedig, mert olyan valamiről kéri véleményünket, amiben már — úgy látjuk — a szárnyparancsnok úr intézkedett.

4444. A címváltozást előjegyeztük. Előfizetési ár nyugallományúak részére ugyanaz, mint a ténylegeseknél.

Kolozsvár. Vitéz Hegedüs Elek ny. á. tdk. címe: Budapest, I., Németség-út 16.

Vécsei László ny. thts. A csendőr-tisztikarba a Ludovika Akadémia elvégzése után lehet a jövőben bejutni.

Irottó. 1. Ha az ara atyja vitéz, az a kérvény soronkívüli beadhatására semmiféle befolyással nincs. Más érdeimeiből mért szeretne előnyt a maga számára? 2. A nyugellátás kérdéseiről kiadott Kádár G. őrnagy úr könyve a felmerült számítható szolgálati időről tájékoztatja. Ugyanitt a 3. kérdésre is feleletet talál. 4. kérdésre pedig az előléptési rendelkezések D. melléklete ad tájékoztatást.

Hadiárva. Nagyon sajnáljuk, hogy a magas pártfogó közbelépése hiábavaló volt, mert tanítónő leánya ma is kenyér nélkül van. Átérezzük igazán, hogy az ígéretek nem teljesítése miatt elkeseredett és hogy a pártfogó elhúnyta eddigi reményeit is semmivé tette. Ilyen körülmények között sem szabad azonban feladni a küzdelmet, mert aki, mint ön is, annyi év nehéz munkájával felnevelte leányát, felretéve minden fillért és elvonva magamagától amit csak lehetett, az elég világosan fogja látni, hogy leánya más úton-módon is eljuthat a kenyérhez. Leánya végzettségével elhelyezkedhetne családoznál mint gyermeknevelő, aki a házi munkákban is segítkezik, aztán mint óraadó, aki napi néhány órán át foglalkozik a gyermekekkel. Ismerünk ma már igen sok ilyen és jó családból származó leányt. Bizonyára tud kézimunkázni is a gyermeke, talán a fehérnemű és felsőruha szabás-varrásban is kapott iskolát. Ma már a falvakban mindjobban terjeszkedő Zöldkereszt-mozgalom keretében is elhelyezkedést találhatna. Egyidejűleg a Néptanítók Lapjában kellene hirdetni állásra való igényét. Nem szabad a pártfogókra építeni tovább is minden tervüket. Isten segítségét kívánjuk.

M. A. Nyírbétek. Beszéltünk a könyv kiadóhivatalával: a megrendelt könyv december elején megjelenik. Ha már édesanyja 20 pengőt kifizetett, a hátralevő összeget is fizesse meg, különben sem az eddig befizetett összeget, sem a könyvet nem kapja meg. Jövőben ismeretlen könyvet ismeretlen emberektől addig nem kell megrendelni, amíg nem tájékozódott a részletekről is. Mi e tekintetben is rendelkezésre állunk. Viszont amit az említett újság írt, azt nem kell különösebb figyelemre méltatni. Atyja hősiességéről, vértanúságáról a Csendőrségi Lapok közleménye adott hiteles leírást, ön is tudja jól, hogyan történt minden, azért nem látjuk szükségét annak, hogy az újságot helyreigazításra akarja kérni. Különböző okok miatt, amúgysem tudna eleget tenni kérésének s ha kérésére választ sem kapott, azt tudomásul kell vennie. Ön pedig, aki ennyire féltő gonddal örködik atyja emléke felett, megérdemel minden jó magyartól minden dícséretet. Üdvözljük. Köszönet bennünket nem illet, mert csak kötelességet teljesítettünk, mikor utánajártunk az ügyének.

Szombathely:

Vásároljunk a SZOMBATHELYI „TAKARÉK OSSZÁG”-án, mert így előkelő, megbízható kereskedőknél MINDENT beszerezhetünk. Kényelmes fizetési feltételekkel 1 helyen fizetünk. **70 kereskedő SZOMBATHELY** Gróf Széchenyi-u. 1.

VEGYÜNK
LYMPIA
PORTABLE IRÓGÉPET

KÉSZPÉNZÁRA 185.— PÉNGŐ
Részletfizetésnél a m. kir. csendőrség részére előnyös fizetési feltételek.
MARTINEUM, SZOMBATHELY

Jv. tanfolyam. Az alapítványt Nobel Alfréd svéd gyáros, a dinamit feltalálója tette. Ennek kamatait osztják szét. Szent-Györgyi egyetemi tanár 158.463 svéd koronát (közel 300.000 P) kapott e díjjal.

Testvér. A 212.600/1933. számú belügyminiszteri körrendelet kötelezi a gyógyszerárak felelős vezetőjét (tulajdonosát), hogy a roncsoló toroklob (torokgyík, difteria) ellenes vérsavót állandóan készletben tartsanak. Ha nővére igazolni tudja, hogy az orvosa kérésére nem tudott adni a gyógyszerár, a főszoftabiróhoz kell feljelentést tennie.

Gh. Ha polgári kórházban történt a szülés, csak azt a költséget lehet elszámolni, amelyet honvéd- és közrendészeti kórház igénybevétele esetén a javadalmazás terhére elszámolhatott volna. (14/1933. Cs. K.) Magánlakáson történt szülés költségeinek megtérítésére nincs igénye.

88.888. 1. Családi pótlékok özvegy anyja részére kérhet, ha a feltételeknek megfelelnek a körülményei. A feltételekről az 1933/83. lexikon válaszukban adtuk részletes felvilágosítást. 2. Ha elolvassa az 1933. évi Csendőrségi Lapok 161. oldalán közölt 77.777. jelige alatti üzenetünket, tájékozva lesz, vajjon lehet-e kilátása az engedélyre. 3. Nyugállományú csendőrnek limitó dohánnyra nincs igénye. 4. Alig van ma értéke ilyen kevés hadikölcsönnek. Visszafizetését kérni? Nem lehet. Az állam nincs abban a helyzetben, hogy a háború idején vállalt e kötelezettségének eleget tehessen. Azoknak, akiknek legalább 5000 K névértékű nosztrifikált kötvény van a nosztrifikálás óta állandóan a tulajdonukban és évi összjövedelmük nem haladja meg az évi 1500 P-t, hadikölcsönsgélyt utalnak ki. Ennek összege állandóan változó. 5. A kereseti adónak két neve van: általános kereseti adó, amelyet minden szabad foglalkozású (iparos, kereskedő) fizetni tartozik és az alkalmazottak kereseti adója, amelyet azok fizetnek, akik fizetés, bér vagy egyéb javadalmazás mellett, mint szolgálati alkal-

Debrecen:

ÖSSZES SZÜKSÉGLETEIT

gond nélkül

s z e r e z h e t i b e

a debreceni
„TAKARÉK OSSZÁG”
Kereskedelmi R.T.

bevásárlási rendszerével!

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget!

1 helyen jelent fizetési kötelezettséget!

A havonta megújuló állandó utánvásárlási jogosultsággal!

Szerezze meg a debreceni „TAKARÉK OSSZÁG” R.T. vásárlási igazolványát.

Díjtalanul boesátja rendelkezésére a központi iroda
DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 6. SZ.

Órákat, ékszeret, ajándéktárgyat
vásároljunk kedvező fizetési feltételek mellett,

KOSTYA JÁNOS órás és ékszerész cégtől,
Javitások! **DEBRECEN, Széchenyi-u. 1.**

TRIUMPH írógép a vezető márka, 6-féle
típusban, minden igénynek.
Eladás, csere, javítás, kellék, karbantartás.
HURAY írógépezem és szaküzlet, **Debrecen,**
Deák Ferenc-u. 14. Telefon: **17-93**
Nyíregyháza, Kállói-út 3. Telefon: **5-95**
A csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

mazottak vannak alkalmazásban. További részleteket a községi előjárásnál tud meg. 6. Nem vagyunk tájékozva, hogy vidéken mennyi a kéménysepréti díj, ellenben az iparhatóság biztos adatokat fog Önnek mondani. Sőt az első kéményseprő is, akivel az utcán találkozok. 7. Rendelet-kivonatot csak akkor közlünk, ha indokolja, hogy annak ismeretére szükség van.

Torpedó. A velünk közölt adatok szerint 1939 május 1-én soron lesz előléptetésre. 2. 5 hónap.

Szeged. A szakaszparancsnok közbiztonsági szolgálata alatt a Szut. 101. §-ában megjelöltek kell érteni s ilyenkor az 1934/16. Cs. K.-el kiadott „Áttekintés” szerint kell öltözködni, többek között tehát tollaskalap, pisztoly és gyalog-csendőrkardot kell vinnie magával. Ha már tollas kalappal megy, nem viselhet gyalogtisztí kardot.

Váci örs. A Csendőrségi Közlönnyel időnkint kiadott törvényes rendelkezések holtartására és kezelésére vonatkozó egységes intézkedéseket most készítik. Addig — szerintünk — legjobb azokat kéznél tartani egy egyszerű tárgymutatóval. Minden ilyen ivre, füzetre a bal alsó sarokban írónal sorszámot jegyzünk és a tárgymutatóba bejegyezzük a törvényes rendelkezés tárgyát és azt a sorszámot, amelyet azokra feljegyeztünk. Abban igaz van, hogy ezek gyakran az alaptörvények kiegészítései, mégsem látszik célszerűnek azoknál tartani, mert a törvények szétszórva jelennek meg, nincsenek együtt. Az ilyen kiegészítő rendelkezés mindig hivatkozik az alaptörvényre (rendeletre), oktatásnál és egyéb esetekben könnyű az összefüggéseket megtalálni. Ha pedig megvan a tárgymutatónk, a kezelés könnyű is.

Nyíregyháza:

A szabolcsi csendőr urak figyelmébe!

Mindennemű szükségleteit legkényelmesebben
6 havi részletfizetésre (7 $\frac{1}{2}$ % havi hitel) a

„Takarékosság”

útján szerezheti be.

Vásárlási könyvecskét igényeljen a „Takarékosság” irodájában.
Nyíregyháza, Zrinyi Ilona-u. 3.
50 előkelő cég áll rendelkezésre.

Bodnár György

NYÍREGYHÁZA, Kiss Ernő-utca 12.

Csendőrségi egyenruhaszállító szabómester
Egyesületi és bányászati egyenruhát mérsékelt áron, a legjobb kivitelben készítik. Frontharcosoknak 5% engedményt adok.

**KERÉKPÁROK, motorkerékpárok,
alkatrészek, javítás. Kedvező fizetési feltételek.
A STEYR-WAFFENRAD körzetképviselője,
BICZÁK. Nyíregyháza, Bethlen-u. 27.**

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

órásmester, ékszerész,

Nyíregyháza

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, ékszerek
a csendőrség tagjainak részletre is. Választékot
portómentesen küldök. Szakszerű javítás.
Képes árjegyzék ingyen.

Erdély. A gyermekek törvényesítésére szükséges tudnivalókat megtalálja az 1934 február 1-i Csendőrségi Lapok 93. oldalán „Ki veszt” jelige alatt üzenetünkben. A családi pótlék a törvényesítésnek az anyakönyvben történt feljegyzése napját követő hó 1-től kezdve illetékes, feltéve, ha annak kérelmezése a törvényesítésnek az anyakönyvben történt feljegyzés napját követő 90 napon belül megtörtént. Ha ezzel elkésik, akkor csak a bejelentés napját követő hó 1-étől illetékes. A belügyminiszter úrtól kell kérni. (VI. b. osztály.) Csatlólni kell az anyakönyvi kivonatot. A gyermekek maradhatnak az anyjuknál.

S. L. eső., Pétygyártelep. A gondolatot felvetettük, többet nem foglalkozhatunk a kérdéssel, mert propagandaszerű szövegek közlésére nem rendezkedhetünk be és nem is akarunk berendezkedni. Mindenesetre dícséretes, hogy ilyen szépen hajlik Ön is erre az áldozatra.

T. I. ny. törm., Ujszász. Igaza van: a nyújtófa idején nem volt migrén, ellenben volt lazsnakolás. Hanem, ha választani kellene: legyen csak mégis a migrén, mert a beküldött szerszám nem sok jót ígér annak, akire sor kerül vele. Egyebekben levele tiszta böles igazság, ami a régi egyszerűséget, megelégedettséget jelenti. A küldeményt köszönjük, valamelyik múzeum majd ad helyette mást, ami nekünk hiányzik.

KÉZIRATOK.

Miskole. H. Nem jó.

Parlament. Nagyon nem jó.

44.44. Türelmet kérünk továbbra is, mert igen sok tanulságos eset vár közlésre. Minél több a tanulság, annál hamarabb kerül rá a sor. Egyébként a szerkesztői üzenetek közt válszolunk.

Budapest. Köszönjük a kéziratot. Közeli számunkban közöljük.

Havidíjas. Elfogadtuk, különösen örülünk a gyakorlati kérdéseknek. Hasonlókat mindig szívesen látunk, akad a mi szolgálatunkban elég. A megírással sokat nem kell bajlódni, az átdolgozás a lényegen semmit se változtat. Az a mi dolgunk.

P. M. törm., Budapest. Ez csak egy kis kiragadott részlet a kérdésből, amiről már sok nagyobb tanulmány jelent meg és fog még megjelenni.

Borviz. Jól ír, küldjön mást is. Csak arra ügyeljen, hogy egyszerűen írjon.

Öreg csendőr. Ezt nem közölhetjük. A Szut. 88. pontjára gondolunk.

Dr. Z. M., Debrecen. Jó téma, tessék teljesen kimeríteni. Erdemes vele foglalkozni, de ne magas elméleti színvonalon, hanem kézenfekvő egyszerűséggel.

B. A. alhdgy., Budapest. Konkrét esetek s még akkor is sérthetnének érzékenységeket, ha a neveket megváltoztatnók. Azonfelül a felvetett kérdésnek ez csak egyik és gyakorlatilag igen ritkán lényeges részlete. Nem közölhető.

A két

elválaszthatatlan!

Zúg az erdő.

(Regény.)

(8)

Írta: NYÁRY ANDOR.

Olyant érzett, mintha nyár lett volna, mintha pacsirta dalolna felette, mintha ragyogón sütné a nap, mintha fel-forralt levegőt remegtetne a szellő, mintha virágok tarkáznának a mezőn, mintha kaszák pengénének, mintha széles rendre vágná a nehéz fejű búzát, mintha Jász Suba István kényébe szorítaná a levágott szálakat, mintha Jász Suba Istváné fejé búbján hozná feléjük a kétfülű kosarat, az ebédet...

Mintha delet harangozna a harang...

— Ging... gang!...

Jász Suba Gáspár a koporsóra borult...

Az idegen asszony a szobába ment, kinyitotta az ablakot...

Friss, józan levegő csapott a szobába...

A községháza felől kürt riadt...

A román kürtös ébresztőt fujt...

XXXII.

Jász Suba Gábor a tornácon ült, maga elé nézett, gondolkozott. Tüzes szeméből kialudt a tűz. Mosolygó arcára gondot szántott az élet. Nótázó ajkán sóhajok sirtak. Szomorú

volt a ház. Szomorú volt az udvar. Szél surrant az eperfa ágán. A levelek hulltak:

— Kipp... kopp!... Kipp... kopp!...

Egy éjszakája már, hogy megérkezett, egy éjszakája már, hogy nincs édesapja.

A levelek ziregtek:

— Zzzz!... Az idő hogy múlik!

A fekete fűrtök közé ezüstös szálakat szőt az éjszaka.

— Kipp... kopp!... Kipp... kopp!...

Jász Suba Gáspár ez éjszaka alatt megöregedett.

Jász Suba Gáspár lehajtotta fejét. Irigyelte a hulló levelet, amely hitehagyott szomorúsággal sodródik az enyészet felé.

— Milyen jó annak, ki már nem él! Milyen szomorú annak, aki életben marad!

A szél sipolva szántott az udvaron... A szalmaszálak zizegve zörögtek... A levegőben varjú csapat kavargott, havat éreztek... Az utcán román csapatok masíroztak...

Jász Suba Gáspár olyant érzett, mintha fejbe vágták volna.

A nap kibukkant a felhők alól... A kapu esendesen kinyílt... A nyitott ajtón át fényes sugár ömlött a tornáca... Mintha angyalok útját világítaná a napsugár!

Takács Mária lassan belépett a kapun...

Az ajtó előtt megállt...

Nézett...

A szíve megdobbant...

Jász Suba Gáspár lehajtott fejjel ült a tornácon.

Takács Mária a falhoz támaszkodott, hogy össze ne roskadjon. Minden erejére szükség volt, hogy legyőzze szerelmes indulatát.

Négy éve mult, hogy nem látta mátkáját és most... ott ül a tornácon... fejét lehajtja... mintha nem is ő volna... mintha árnyéka volna az egykori legénynek...

Óh, hogy szeretné megvizsgálni! Mit adna érte, ha megvizsgálhatná! Dobogó szívében édes gondolat dobant:

Lassan hozzá megy, megérinti a vállát s amikor Gáspár felnéz, nem szól, csak mosolyog...

Megindult...

Székesfehérvár:

Összes szükségleteiket

gond nélkül szerezhetik be e lap olvasói a székesfehérvári „Gondúzó”

bevásárlási rendszerével!

45 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget ● 1 helyen jelentétfizetési kötelezettséget ● Az állandó, havonta megújuló továbbvásárolhatóságával ● Szerezze meg a „GONDÚZÓ” vásárlási igazolványát, díjtanul bocsátja rendelkezésére a központi iroda.

Székesfehérvár,
Kossuth-utca 8. sz.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszerimért legmesszebbmenő jótállást vállalok.

Alapítva: 1875.

NEUBART SÁNDOR

órák és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

VÁSÁROLJUNK

CIPŐT, CSIZMÁT

a csendőrség elismerten meg-

bizható bevásárlási helyen,

POLLÁK REZSŐ

ALBA CIPŐHÁZA,

SZÉKESFEHÉRVÁR.

A «Gondúzó» kötetlékében.

DIJTALAN ÁRJEGYZÉK!

MIELŐTT

BUTOR

szükségletét beszerezné, tekintse meg

WALDHAUSER ANDOR

BUTORÁRUHÁZÁT. Megbízható kivétel — méltányos árak. Kedvező fizetési feltételek. — Aranyérem!

Székesfehérvár, Kossuth-u. 10.

Az összes csendőrségi ruházati-és felszerelési cikkek, úgyszintén nyomtatványok állandóan raktáron. Díszitoliban nagy választék.

Grosz Lajos

Székesfehérvár, Kossuth-utca 15.

A lábai roskadoztak, mintha lebíráhatatlan erő húzta volna, nem bírt lépni, meg kellett állnia.

Megállt...

Hirtelen melegség csapott a tagjaiba s mint mikor hosszú vajúdás után földet hasít a tűzhányó ereje, gyötrelmes-édes sikoly szakadt a szívéből:

— Gáspár!

S mint kilőtt nyíl, Gáspár felé zuhant.

Jász Suba Gáspár megrettent, aztán ölébe kapta Máriát, keblére fúrta fejét és úgy maradt sokáig... szótlánul...

Mária kibontakozott Gáspár karjai közül, szomorú szemével ránézett a szomorú legényre:

— Miért nem jössz át hozzák, Gáspár!

Jász Suba Gáspár mélyet sóhajtott:

— Csak az éjszaka jöttem haza. Úgy gondoltam... Minek szomorítsam meg házatokat a szomorúsággal.

A leány szemében könnyek csillogtak:

— A szomorúságod nagyobb, mint a szerelmed!

Jász Suba Gáspár magasra kapta fejét:

— Te vagy mindenem!... Te vagy az egyetlen, aki ehhez a szomorú földhöz még köt... Ha te nem volnál, elemész-tettem volna magam... Ha te nem volnál, már én is ott fekédnék, ahol az apám, meg az édesanyám...

Mária arca felragyogott, lassan szívta magába az édes szavakat, s könnyein keresztül lövelte nagy-nagy szerelmét a beszélő legényre:

— Akkor miért nem jöttél át hozzánk?

Jász Suba Gáspár akaratos nyaka megcsuklott, maga elé nézett a földre, ahol a szél a hullott leveleket esűszkáltatta, aztán megszólalt:

— Édesapám sírján még el sem hervadt a virág, még meg sem száradt a rög... édesanyám ravatalos ágya a szoba közepén feketedik, ruhája a fogason lóg, téli kendője az ágyon fekszik úgy, amint oda tette, még meglátszik rajta az ujj nyoma... Hallom a ruhája suhogását, amint jár; hallom édesapám szavát, amint a lovakat eteti... Éjjel óta tudom, hogy nincsenek... Nagyon szerettek. A szeretet visszahozza őket a házba... Érzem a esőkjukat, érzem a simogatásukat... Egy-két nap... A halottak ideje lejár... Ezt a pár órát a szüleimnek adtam...

Mária megragadta Gáspár kezét; rettentő fájdalom hasított a szívébe és sirt, csak úgy remegett a teste.

Jász Suba Gáspár megismogatta a síró leányt:

— Ne sírj, Mária!... A te szemedbe mosolygás való...

Azt akarom, hogy te mosolyogj... mindig mosolyogj!... A te mosolyod adja meg nekem a feledést és a boldogságot.

Mária szemében felszikkadt a könny és mosolygott úgy, amint Gáspár kívánta, mint az élet, mint a szívárványos ég, mint a virágos tavasz, mint a szentképre festett Istenanya.

Jász Suba Gáspár belenézett Mária szemébe, gondterhes arcán simultak a ráncok, kialudt szemében lobot vetett a tűz, megfogta Mária kezét:

— Menjünk!

És mentek...

A nap ragyogott...

A támadt szél tisztára söpörte elöttük az utat...

Takács Mihály a sarokba állította a söprűt, ráncba verődött arca mintha fájó öröme simult volna, amikor meg-
rázta Jász Suba Gáspár kezét:

— Megjöttél, fiám!

Takács Mihályné is előjött a konyhából és Gáspár elé sietett:

— Isten hozott, fiám!

Megölelte, megcsókolta. Mintha mindig így szokta volna. Valami finom, nagyon finom érzés súgta, hogy ezt tegye, most ő az anyja az anyátlánul maradt legénynek és a karja ölelésre tárult és az ajka esőkot lehelt, aztán hirtelen elsírta magát.

És ebben a sírásban benne volt a négy év és a közeli napok minden fájdalma, minden eseménye.

Jász Suba Gáspár megértette, édes melegséget érzett a szíve körül. Az az ölelés, az a csók úgy hasonlított valakinek az öleléséhez, valakinek a esőkjához... Bánatos lelkében csengő esendült, előbb egy, aztán kettő, aztán sok, mint mikor a betanított zenekarban egymás után vágnak bele a különböző hangszerek... A lelke megtelt édes álom-muzsikával, a muzsika szólt, zenélt, ringatott...

Jász Suba Gáspár feje odarokadt Takács Mihályné keblére, kínzótt szívéből felharsant a vágyó szó:

— Édesanyám!

Takács Mihályné melegen szorította keblére a roskadt fejet:

— Fiam!... Édes fiám!

Mária kötényébe temette arcát.

Takács Mihály félrefordította fejét, valami nagyon szúrta a szemét. Mintha bogár röpött volna a szemhéja alá!

Jász Suba Gáspár felemelte fejét, a szeme ragyogott, a szíve könnyű volt.

Aztán bementek a szobába.

— Bizony sokáig tartott a háború.

Jász Suba Gáspár az ögre nézett:

— Mikor a kisbíró kiragasztotta a község háza falára a mozgósítási parancsot, ki gondolta volna, hogy négy esztendő is beletelik, amíg haza kerülnek a legények.

Takács Mihályné gondolkozva bólogott:

— Bizony!... Bizony!... Mennyi minden történt az alatt a négy esztendő alatt.

Aztán fájdalommal könnyek között elmesélte Gáspárnak, hogyan történt a dolog az édesapjával és édesanyjával.

Jász Suba Gáspár nagyot sóhajtott, aztán rámeredt az asztal hátára.

A nagy szomorúságban Mária szíve vigasztaló gondolatot dobant. Lassan felkelt, az almáriumhoz ment, hangtalanul kizárta az ajtaját, az almáriumból elővette a menyasszonyi ruhát, a ruhát a székre tette, oda, ahol négy esztendővel ezelőtt volt, amikor tizennyole hosszú nap választotta el szerelmes szívöket az esküvőtől, oda, ahonnan a félig kész ruha olyan szomorú szemrehányással nézte Jász Suba Gáspár sapkáján a nemzetiszínű szalag mellett hervadó fehér virólat.

— Minden nap varrj rajta egy öltést. Mire készen lesz, itthon leszek!

Rég volt!... Rég volt!...

Takács Mihályné feleszmélt. Mária felé fordult:

— Mi csinálsz, Mária?

Mária ellépett a szék elöl és rámutatott a menyasszonyi ruhára:

Jász Suba Gáspár felugrott, megállt a szék előtt és nézte a ruhát, amely most talán még szomorúbban roskadt a széken, mint négy évvel ezelőtt, amikor utójára látta.

Régi álmok, régi vágyak szakadtak fel a szívéből.

Mária Gáspár mellé húzódott s könnyes szemeit ráemelte a legényre:

— Azt mondtad, hogy minden nap varrjak rajta egy öltést. Mire készen lesz, itthon leszek... Megfogadtam a szavadat. Minden nap bezárkóztam a szobába, minden nap varrtam egy öltést...

Feje lekonyult, mint a szomorú virágé:

— Három éve mult, hogy készen van.

Jász Suba Gáspár kezébe fogta a ruhát. Fegyverhez szokott kezének olyan volt a könnyű ruha, mint a tengernek a esónak, mint a fákát tördelő viharok a fűszál. Nézte, aztán megszólalt:

— Valahányszor rohamra indultunk, mindig láttam ezt a ruhát. Ha golyó fűtyült a szívem felé, élm állt s a gyenge selyemszálak visszaverték az acél golyót.

Mélyen maga elé nézett s mintha visszaálmodta volna a régen történteket, merengve folytatta:

— Csodálatos!... Rettentő hideg volt, dérré fagyott a lehellet, esontá fagyott a kenyér. Halált mutatott a hőmérő. Éjszaka volt, a csillagok fagyosan pislogtak, teli hold hideget sugárzott, a honvédek vékony köpenyben dide-

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

Különleges fizetési kedvezmény a m. kir. esendőség tagjai részére.

Egves bútorok és teljes berendezések. Szőnyegforrás. Ebédlő- és futószőnyegek, szelönok, paplanok stb. Agy-nemű és fehérmű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre

LAKÁSBERENDEZŐ-nél Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 5. sz. Telefon: 1-271-77.

Minta-árjegyzéket és modell-árjegyzéket küldünk huzat mintákkal.

regtek a hegytetőn, elaludtak és sokan nem ébredtek fel többet. Akik felébredtek, nem bírták a lábukat, megfeketedett a karjuk... Én nem éreztem a hideget; langyos melegség árasztotta tagjaimat s amikor felnyitottam szememet, fehér takaró simult rám: A menyasszonyi ruha... Aztán eltűnt... Vestag zuzmára lepte köpenyemet.

Mária Gáspárhoz simult:

— Sokat imádkoztam érted.

Kezébe vette a menyasszonyi ruhát:

— Látod ezeket a sárgult foltokat?

Gáspár rábólintott.

— A könnyeim... Amikor varrtam... amikor rád gondoltam... amikor nem tudtam imádkozni... amikor megszállta a lelkemet a kétségbeesés... amikor úgy szakadtak a könnyeim, mint a záporosó... amikor nem tudott megvigasztalni semmi, csak a sírás!...

(Folytatjuk.)

Elfogottak szabadonbocsátása.

(Pályázat.)

Az elfogás a csendőrnek kényes és súlyos joga, aminek a feltételeivel és gyakorlati alkalmazásával tisztában kell lennie, de éppen úgy tudnia kell azt is, hogy saját kezdeményezésből az elfogottat mikor bocsáthatja szabadon. Pályázatot hirdetünk a Szut. 323. §. alpont alapján megírandó példára. Minden pályázó csak egy példát küldhet be. A példában konkrét esetet kell feltételezni, névvel, eseménnyel, az elfogás szükségességét és a további őrizetbentartás szükségtelenségét pedig meg kell indokolni.

Pályázatot csak a csendőrlégénység köréből fogadunk el. Határidő december 15, az eredményt a január 1-i számunkban fogjuk közölni. A nyertest szép emléktárggyal jutalmazzuk.

A nyár elmúlásához

füződő gondolatok megírására hirdettünk pályázatot a 18. számunkban. Megírtuk akkor, hogy a csendőr élete javát a természetben éli, a természet változásai, törvényei tehát rá nézve legkevésbé sem lehetnek közömbösek. Azt akartuk tudni, hogy bajtársaink ennek a különben ismert ténynek hogyan tudnak szavakkal is kifejezést adni.

űrsbelli csendőr nyerte el. Övé a jutalom.

Művészi csendőrképet küldünk továbbá ajándékba következő pályázóknak: *Gulyás Sándor* törm. v. — Füzfőgyártelep, *Horváth Gábor* thts. — Szarvas. — *Pusztai János* cső. — Alsódabas. — *Szabó Dénes* cső. — *Perkáta*. — *Székely Sándor* őrm. — Alsódabas. — *Zsók János* törm. — Dunapentele. — Megdicsérik a következők pályázatát: *Balogh József* őrm. —

Katonai térképek, szolgálati könyvek

ÉLE könyvkereskedés
GRILL GERGELY R. Rt.-nál
Budapest, V. ker., Dorottya-utca 3. sz.

Vásároljunk a

Békéscsabai Takarékoság

útján, mert így 35 előkelő megbízható kereskedőnél mindent beszerezhetünk kényelmes fizetési feltételekkel s mindent egy helyen fizetünk.
Takarékoság Központi Irodája, Békéscsaba.

Szakály. — *Füleky József* alhdgy. — *Toponár*. — *Süveges András* cső. — *Lillafüred*. — *Tiszai László* cső. — *Tiszadorgma*. — *Vass Ferenc* cső. — *Csolnok*—*Augusztatelep*.

Ittas emberekkel

követendő eljárás példáira hirdettünk pályázatot a szeptember 1-i számunkban. Mindenki tudja, milyen sok ilyen eset van, pályázó mégis alig akadt. Pedig gyakorlatilag ez a feladat egyáltalában nem könnyű. Az ittas ember sok fölösleges szolgálati bajlódást okozhat, sokszor egészen komoly eseményeknek is okozója. Kérjük tehát bajtársainkat, keresgéljék elő emlékezetükből, tapasztalataikból az ilyen eseteket és írják meg nekünk, hogy okolásul közölhessük.

Egyébként a pályázatok közül csak *Enyedi András* őrm. — *Szombathely*. — *Füleki József* alhdgy. — *Toponár* — és *Simon Márton* őrm. — *Németlad* — munkája érdemel elismerést. A jutalmat *Füleki József* alhadnagynak ítéltük oda.

Csőnder mondásokra

a szeptember 18-i számunkban hirdettünk pályázatunk nyertes Vass Ferenc csendőr — *Csolnok*—*Augusztatelep*. Közölhető mondásokkal pályáztak még a következők: *Császár Antal* törm. — *Adony*. — *Farkas Mihály* thts. — *Székesfehérvár*. — *Füleki József* alhdgy. — *Toponár*. — *Szabó Dénes* cső. — *Perkáta*. — Megköszönjük végül *Pekete Pál* százados úr értékes pályázatát.

A legjobb csendőrmondásokat lapunk színezésére fel fogjuk használni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Györy Aladár igazgató.

A m. kir. csendőrség
kedvelt bevásárlási helye

VÉRTES ÉS TÁRSA BARTA

CSENDŐRSÉGI SZAKÜZLET
BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.
TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bérmentve vételkötelezettség nélkül küldünk.

ELŐLEG NÉLKÜL KEDVEZŐ RÉSZLETFIZETÉSRE

BÚTOR, SEZLON, MATRAC, SZÖNYEG, PAPIAN, FÜGGÖNY, ÁGYNEMŰ ÉS FEHÉRNEMŰ ANYAGOK. KÉSZ RUHÁK, KABÁTOK, SZÖVETEK
NAGYVÁLASZTÉKBAN.

SZONDY-BOLT BUDAPEST, VI., SZONDY-U. 25. SZÁM.